

BUDAPEST FŐVÁROS STATISZTIKAI HIVATALÁNAK
KÖZLEMÉNYEI.

XXIV.

BUDAPEST FŐVÁROS
KÖZOKTATÁSÜGYI STATISZTIKÁJA

AZ 1885/6—1888/9 ISKOLAI ÉVEKRŐL.

IRTA

KÖRÖSI JÓZSEF

A FŐVÁROSI STATISZTIKAI HIVATAL IGAZGATÓJA, A M. T. AKADÉMIA ÉS A NEMZETKÖZI STATISZTIKAI
INTÉZET TAGJA, STB.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

BUDAPEST, 1890.

GRILL KÁROLY UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE.

Ára 2 ft.

A pestvárosi elemi népiskolák az 1871/72 és 1872/73-iki tanévekben.

Irta: Kőrösi József.

Nyolcz, köre rajzolt táblával. — Budapest 1875. — Ára 2 frt 50 kr.

T a r t a l o m :

Első fejezet: Az iskolahelyiségek. Az iskolák, tantermek és osztályok száma. — Az iskolatermek nagysága. — A tantermek nagysága. — A tanulók, tanítók és tantermek száma. — A terület viszonyítva a tanulók számához. — Új iskolák szüksége, indokolva a tantermek túltömöttsége által. — A legnagyobb mérvben túltömött iskolák megnevezése. — Az új városi iskolaépítkezések előnyei a bérelt helyiségekkel szemben. — A tantermek fekvése. — Az iskolapadok. Az iskolapadkérdés fontossága. — Az írás körül elfoglalt rossz testtartás, mint a rövidlátás és görbehát okozója. — Fahrner vizsgálódása. — Iskolapadjaink distanczia- és differenczia-méretei. — Az asztallapok hajlása. — A támla. — Az ülőpad. — A tantermek világossága és megvilágítása. Ablakok száma és fekvése. — A beeső világosság aránya a terem nagyságához és a tanulók számához. — Éjjeli világítás. — Viz. — Árnyékszékek. — Fűtés. — Szellőztetés.

Második fejezet: A tanerők. — A tanítók száma. — Kor, tanítási és szolgálati idő, származás. — A tanítók díjazása. — Tanítói értekezletek.

Harmadik fejezet: Taneszközök és könyvtárak. — Taneszközök. — Könyvtárak. — iskolakönyvek és azok ára.

Negyedik fejezet: A tananyag. — Vallás és erkölcsstan. — Magyar nyelv. — Német nyelv. — Nyelv és értelemgyakorlatok. — Számolás. — Földrajz és történelem. — Rajz — Ének. — Női kézimunka. — Áttekintése az összes tantárgyaknak.

Ötödik fejezet: Az iskolai felügyelet. A fővárosi iskolaszékek eltérő szervezete. — Statisztikai adatok az iskolaszékek által gyakorolt felügyeletről. — Következtetések.

Hatodik fejezet: Az iskolás gyermekek. — A beiratkozók és kimaradók száma. A beirottaknak s az év végével iskolába járóknak száma. — Az év folyamában kimaradtak nagy száma. — A kimaradás okai. — Az iskolai kötelezettség kijátszása. — A kimaradások nagyobb száma a leányiskolákban. — Kimaradások városrészek szerint. — Halálozások. — A szülők foglalkozása. — Az év végén iskolába járó tanulók száma és kora. A gyermekek száma a négy tanfolyam mindegyikében. — Az iskolalátogatás feltűnő hanyatlása a magasabb osztályokban, különösen a leányoknál. — A gyermekek kora. — Későn kezdett iskolázása a gyermekeknek, különösen a leányoknak. — Tizenkét éves, sőt idősebb ábéczéssek. — Nemzetiség. — Vallás.

Hetedik fejezet: Az iskolamulasztások. A mulasztások káros befolyása. — A mulasztások csekély átlagos mértéke. — Javulás 1871-ről 1872-re, különösen a fiúk iskolalátogatásában. — Az igazolt és nem igazolt mulasztások közli arány. — A mulasztások csökkenése a tanfolyam emelkedésével. — Mulasztások a gyermekek nemzetisége és vallása szerint. — Tandíjmentesség és abszintismus. — A mulasztások befolyása az előmenetelre, illetőleg a tanév ismétlésére.

Nyolczadik fejezet: A tanczél elérése. — Az oktatás eredménye az egyes tantárgyakban. — A IV. osztályt végző tanulók érdemsorozata. — Osztályok ismétlése. — Jutalmazások.

Kilenczedik fejezet: Az ismételőiskolák 1872/73-ban. — Az iskolák és tantermek száma. — A beirottak és kilépők száma. — A tanulók és szülők foglalkozása. — Az iskolaév végével jelenlevők száma és kora. — Nemzetiség és vallás. — Az iskolai mulasztások. — A tanczél elérése.

Tizedik fejezet: Pénzügy. — Az iskolai költségek nagysága és minősége. Összehasonlítás más városokkal. — A népoktatási költség emelkedése 1844-től 1874-ig. — Az állami segély. — Iskolai építkezések. A városi iskolaépítkezések krónikája 1868-tól 1875-ig. — Az épületek költsége. — Van-e szükség még több iskolára Pesten? — Tandíj.

Függelékek. I. Az 1868: XXXVIII. törvényczikk kivonata a népiskolai közoktatás tárgyában. — **II.** Pest sz. kir. város képviselőtársaság iskolaiügyi tanácskozmányai a törvényes községi képviselő helyreállításától (1868. év junius havától) a testvér-fővárosok egyesítéseig (1873. november hó 17-éig). — **III.** Területviszonyok, világítás és padméretek bécsi iskolákban. — **IV.** A fővárosi iskolai hatóságok.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

BUDAPEST FŐVÁROS
KÖZOKTATÁSÜGYI STATISZTIKÁJA

AZ 1885/6—1888/9 ISKOLAI ÉVEKRŐL.

BUDAPEST FŐVÁROS STATISZTIKAI HIVATALÁNAK
KÖZLEMÉNYEI.

XXIV.

BUDAPEST FŐVÁROS
KÖZOKTATÁSÜGYI STATISZTIKÁJA

AZ 1885/6 – 1888/9 ISKOLAI ÉVEKRŐL.

A FŐVÁROS TULAJDONA.

BUDAPEST, 1890.

GRILL KÁROLY UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE.

Stat
0
395.

BUDAPEST FŐVÁROS

KÖZOKTATÁSÜGYI STATISZTIKÁJA

AZ 1885/6—1888/9 ISKOLAI ÉVEKRŐL.

IRTA

KÖRÖSI JÓZSEF

A FŐVÁROSI STATISZTIKAI HIVATAL IGAZGATÓJA, A M. T. AKADEMIA ÉS A NEMZETKOZI STATISZTIKAI
INTÉZET TAGJA, STB.

BUDAPEST, 1890.

GRILL KAROLY UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Előszó.

Közleményeinknek jelen XXIV-ik és a csak ezzel egyidejűleg szétküldött, de már a múlt évben kinyomatott XXIII-ik füzet a közoktatási statisztikára vonatkozó korábbi közleményekkel szemben több jelentékeny gazdagodást mutatnak fel. Míg az eddigi közlemények* kizárólag a fővárosi nép- (illetőleg az ezekhez számított ismétlő- és polgári) iskolák állapotát tárgyalták, addig a jelen két füzet magában foglalja még

az ipariskolákat (a rajziskolákkal együtt),

a kereskedelmi iskolákat és

a középiskolákat,

és így ezzel az egész községi közoktatásügy statisztikáját nyújthatjuk, a mivel kapcsolatban a közlemény címe is változott.

Midőn ily módon a feldolgozásra kerülő anyag jelentékenyen kibővül, kénytelenek voltunk néhány eddig külön méltatott, de alább rendelt részletet figyelmen kívül hagyni. Így maradt el a különböző népiskolákban az egyes tantárgyakra fordított órák számának összehasonlító egybeállítása, mert az itt talált eltérések évről-évre amúgy is mindinkább kiegyenlítődnek; elhagytuk továbbá az egyes iskolákban található taneszközök ismertetését.

Ezzel szemben azonban a jövőben néhány más szempontot is bevonunk keretünkbe; így a polgári és kereskedelmi iskolákban a szülők foglalkozását és állását, ez iskolák tanulóinak általános előrehaladását, továbbá az összes iskolákról ama társadalmi osztályok kimutatását, a honnan az ismétlők kikerülnek, s végül — annak a kérdésnek megvilágítására, hogy a fővárosi lakosság a vidék oktatási szükségletének fedezéséhez mennyivel járul — a szülők lakóhelyének kimutatását.

Budapest, 1890. július havában.

* Kőrösi: Budapest főváros elemi népiskolái 1877/78—1880/81. isk. években (XVII. füzet). — Budapest főváros elemi népiskolái az 1873/74—1876/77. isk. években (XVI. füzet). — A pestvárosi elemi népiskolák az 1871/72. és 1872/73. tanévekben (IX. füzet).

TARTALOM.

A) Elemi népiskolák.

	Oldal		Oldal
1. Iskolák és osztályok száma	3	9. A tanulók előrehaladása: a) tekintve a tanítás ezélyának elérését	45
2. A tanulók neme. A beírtak és az év végén is jelen voltak száma	6	10. A tanulók előrehaladása: b) a negyedik osztály- ban nyert általános osztályzat szerint	51
3. A tanulók száma az egyes tautermekben	7	11. A tanulók előrehaladása: c) az ismétlők száma	54
4. A szülők foglalkozási módja	33	12. Az iskolaszékek iskolalátogatásai	62
5. A tanulók kimutatása osztályok szerint	35	13. Az iskolák rendes bevételei és kiadásai	62
6. A tanulók kora és az iskolázás kezdete	36	14. Iskolai építkezések	64
7. A tanulók nemzetisége	42		
8. A tanulók hitfelekezete	44		

B) Ismétlő iskolák

C) Ipariskolák és Iparrajziskolák.

1886/7—1888/9

D) Polgári iskolák

E) Kereskedelmi iskolák

F) Középkisiskolák:

Gymnasziumok és reáliskolák

G) Függelék.

Rendes tanügyi kiadások 1874—1888. — Tanügyi bevételek 1874—1888. — Néptanulólátogatások 1868—1889

TÁBLÁK.

A) Elemi népiskolák.

1. sz. tábla. Felsorolása az 1888/9. évben létezett városi elemi iskoláknak	4	6. sz. tábla. A tanulók vallása, évfolyamonként kimutatva	46
2. » » Kimutatása a fővárosi elemi iskolák egy-egy osztályába az 1885/6. 1886/7. 1887/8. és 1888/9. iskolai évek alatt beírt, évközben elmaradt és az év végén még jelen volt tanulóknak	8	7. » » A tanczél elérése tanfolyamonként	48
3. » » Szülők foglalkozása az 1885/6. és 1888/9. évek alatt	34	8. » » A IV. tanfolyam tanulójának érdem- sorozata a magyar nyelvből és szám- tanból	53
4. » » A tanulók kimutatása kor és nem szerint	38	9. » » Ismétlők száma tanfolyamonként	55
5. » » Kimutatás a tanulók nemzetiségéről évfolyamok szerint	43	10. » » Ismétlők, vallás szerint	56
		11. » » Ismétlők, nemzetiség szerint	57
		12. » » Iskolaszéki látogatások az 1885/6. évről	60
		13. » » Iskolaszéki látogatások az 1888/9. évről	63

B) Ismétlő iskolák.

Oldal	Oldal
14. sz. tábla. A fővárosi ismétlő iskolákba az 1885/6.—1888/9. iskolaévek alatt beírt, évközben elmaradt és az év végén jelen volt tanulók kerület szerinti kimutatása	68
15. » » Ismétlő iskolák tanulójának kora évfolyamonként	71
16. sz. tábla. Ismétlő iskolák tanulójának nemzetisége és vallása évfolyamonként	72
17. » » Az ismétlő iskolai tanulók foglalkozása kapcsolatban az előmenetellel és mulasztással	73
18. » » Az ismétlő iskolai tanulók előmenetele tanfolyamonként	74

C) Ipariskolák.

19. sz. tábla. Kimutatás a fővárosi ipariskolák egyes osztályaiba az 1886/7. iskolai év alatt beírt, évközben elmaradt és az év végén jelen volt tanulóknak	78
20. » » Ugyanaz 1887/8-ról	81
21. » » Ugyanaz 1888/9-ről	84
22. » » A fővárosi ipariskolákba az 1886/7., 1887/8. és 1888/9. iskolaévek alatt beírt, évközben elmaradt és az év végén még jelen volt tanulók kerület szerinti beosztása	87
23. sz. tábla. Ipariskolák tanulójának kora tanfolyamonként	89
24. » » Ipariskolák tanulójának nemzetisége és hitfelekezete tanfolyamonként	91
25. » » Ipariskolai tanulók előmenetele tanfolyamonként	92
26. » » Ipariskolai tanulók foglalkozása, kapcsolatban az előmenetellel	93

D) Polgári iskolák.

27. sz. tábla. A fővárosi polgári iskolákba beírt és az év alatt elmaradt tanulók száma 1885/6—1888/9.	101
28. » » A fővárosi polgári iskolákba járó tanulók kora, évfolyamonként kimutatva. 1885/6—1888/9.	104
29. sz. tábla. A fővárosi polgári iskolák tanulójának egyes tantárgyakban való előmenetele 1885/6—1888/9.	107

E) Kereskedelmi iskolák.

30. sz. tábla. A kereskedelmi iskolákba beírt és azokból évközben kilépett tanulók száma, 1885/6—1888/9.	116
31. » » A fővárosi kereskedelmi iskolákba járó tanulók kora, tanfolyamonként kimutatva. 1885/6—1888/9.	118
32. sz. tábla. A fővárosi kereskedelmi iskolák tanulójának egyes tantárgyakban való előmenetele	119

F) Középiscolák.

33. sz. tábla. A budapesti gymnasiumokba és reáliskolákba beírt és megvizsgált tanulók kimutatása 1885/6—1888/9	127
34. » » A gymnasiumok és reáliskolákba beírt tanulók kimutatása tanfolyamonként 1885/6—1888/9	128
35. sz. tábla. A gymnasiumokba és reáliskolákba beírt tanulók hitfelekezete 1885/6—1888/9	131
36. » » A gymnasiumokban és reáliskolákban tartott érettségi vizsgák eredményének és a végzettek pályaválasztásának kimutatása 1885/6—1888/9	131

G) Függelék.

37. sz. tábla. Budapest fővárosi rendes tanügyi kiadásai az 1874—1888. évek alatt	135
38. » » Budapest fővárosi iskolapénz- és egyéb tanügyi bevételei az 1874—1888. iskolaévek alatt	136
39. sz. tábla. Kimutatás a Pest, illetve Budapest fővárosa által az 1868—1889. években létesített új népiskolai építésekről és azok költségeiről	137

A) Elemi népiskolák.

A) Elemi népiskolák.

1. Az iskolák és osztályok száma.

A testvérvárosok egyesítése idejében, azaz 1873-ban, a fővárosi elemi népiskolák száma volt. 55,
1888/9-ben pedig 93.

Már ezen egy adatból is kitűnik ama jelentékeny fellendülés és azon anyagi áldozat nagysága, melyet a főváros a népiskolák ügyének felvirágoztatására szentel. Az »iskola« fogalma azonban sokkal tágabb, semhogy annak mértékével a fellendülést találóan jellemezhetnők; a külső váczai-utczai hatosztályú iskola, a hol nyolcz tanteremben több mint 700 tanulót oktatnak, szintűgy csak egynek számít, mint a lipótmezei, a hol egy teremben 41 tanuló három évfolyamot végez. Az osztályok, a tantermek és a tanulók száma adja meg tulajdonkép a viszonyok helyes jellemzését. Az idevágó adatok összehasonlítása a következő fölötté érdekes emelkedést tünteti fel:

Év	1873/4	1880/1	1888/9
Osztályok száma . . .	264	414	559
Tantermek » . . .	234	379	517
Tanulók » . . .	16.556	24.171	32.385

Az 1. számú tábla névleg sorolja fel az 1880/81. tanévben fennállott összes elemi népiskolákat. (Az általunk alkalmazott folyó számsor az iskoláknak lehetőleg állandó jelölését czélozza, mivel azoknak az utczák által való jelölése, a gyakori helyiségváltoztatás folytán hosszabb időszakot átkaroló tárgyalásra nem alkalmas.) A legnépesebb iskolák a következők:

Józsefváros: Bezerédj-utczai fiúiskola (22. a.)	842 tanulóval.
Terézváros: érsek-utczai fiúiskola (10.)	772 »
Lipótváros: külső váczai-uti fiúiskola (6. a.)	705 »
Józsefváros: Bezerédj-utczai leányiskola (22. b.)	644 »
Erzsébetváros: Wesselényi-utczai fiúiskola (9. .)	641 »
Lipótváros: Lipóttéri leányiskola (5.)	618 »
Terézváros: érsek-utczai leányiskola (11.)	612 »
Lipótváros: Lipóttéri fiúiskola (4.)	596 »

(Folytatás a 6. lapon.)

Felsorolása az 1888/9. évben létezett városi elemi iskoláknak.
Aufzählung sämtlicher im Jahre 1888/9 existirenden Volksschulen.

Kerület Bezirk	Iskola megnevezése ¹⁾ Benennung der Schule ¹⁾	Jellege Charakter der Schule	Folyó szám Laufende Nr.	Igazgató Director	Hány év- folyammal Mit wieviel Jahrgängen	Beirt tanulók száma Zahl der ein- gestrichenen Schüler
I.	*Iskolatér	fiu, Kn.	34	Mayer Ferencz	4	195
	*Városháztér	leány, M.	35	"	4	194
	*Szarvastér	fiu, Kn.	36	Hetzer József	6	568
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	37	"	6	402
	*Hadnagy-utcza	fiu, Kn.	39a	Hümpfner Ferencz	3	126
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	39b	"	3	108
	Bocskay-tér	leány, M.	77	Garay Antal	2	111
	Fehérváry-út	fiu, Kn.	40a	Kirnig Jakab	4	135
	" " " " " " " " " " " "	leány, M.	40b	"	3	141
	Kelenföld	vegy.gem.	88	Somlyay József	2	37
	*Krisztina-tér	fiu, Kn.	41	Belicza József	6	377
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	42	"	6	273
	*Isten-hegy	vegy.gem.	43	Gottláb György	4	154
*Lipótmező	vegy.gem.	44	Hofer Ferencz	3	47	
II.	*Alsó-főutcza	fiu, Kn.	45a	Priczel János	4	194
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	45b	"	4	215
	*Medve-utcza	fiu, Kn.	46	Könyves Károly	4	286
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	47	"	6	441
	*Toldy Ferencz utcza	fiu, Kn.	58a	Jurmann János	4	366
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	58b	"	4	232
	*Török-utcza	fiu, Kn.	48a	Trájtler Károly	6	405
* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	48b	"	4	245	
III.	*Ujlaki templomtér	fiu, Kn.	49a	Lindner Károly	6	463
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	49b	"	6	377
	*Kórház-utcza	fiu, Kn.	50	Schwarzkopf Antal	4	469
	*Korona-utcza	vegy.gem.	59	Gyulányi Adolf	4	548
	*Tanuló-utcza	leány, M.	51	Gergelyi Jakab	6	439
	Munkás-telep	vegy.gem.	78	Göndöcs Lajos	4	162
	*Vörösvári-út	fiu, Kn.	56	Martin Konrád	3	145
* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	57	"	3	170	
IV.	*Lipót-utcza	fiu, Kn.	1	Ledényi Ferencz	4	271
	*Károlyi utcza	fiu, Kn.	2	Wehner Gyula	4	389
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	3	"	4	495
V.	*Lipót-tér	fiu, Kn.	4	Kafka Károly	4	596
	* " " " " " " " " " " " "	leány, M.	5	"	4	618
	Szemere-utcza	fiu, Kn.	62	Richter Ferencz	4	222
	" " " " " " " " " " " "	leány, M.	63	"	4	189
	*Külső vácsi-út	fiu, Kn.	6a	Hajnal Adolf	6	705
	* " " " " " " " " " " " "	vegy.gem.	6b	"	6	536

¹⁾ A *-gal jelölt iskolák várost épületekben vannak elhelyezve.
Die mit * bezeichneten Schulen sind in städtischen Gebäuden untergebracht.

1. számú tábla. (Vége.)

Tablelle Nr. 1. (Schluss.)

Község Bezirk	Iskola megnevezése Benennung der Schule	Jellege Charakter der Schule	Folyó szám Laufende Nr.	Igazgató Director	Hány év- folyammal Mit welchem Jahrgängen	Beirt tanuló száma Zahl der ein- geschriebenen Schüler
VI.	Angyalföld	fiu, Kn.	79a	Aul Sándor	4	172
	»	leány, M.	79b	»	4	134
	*Érsek-utca	fiu, Kn.	10	Rosmanith Vilmos	6	772
	»	leány, M.	11	Lakits Wendel	6	612
	*Lovag-utca	fiu, Kn.	12	Fusz Ferencz	5	578
	»	leány, M.	13	»	4	469
	*Sziv-utca	fiu, Kn.	14a	Sretvizer Lajos	4	501
	»	leány, M.	14b	»	4	326
*Bajnok-utca	fiu, Kn.	71	Fettich Ferencz	4	530	
»	leány, M.	72	»	5	562	
VII.	*Kazinczy-utca	fiu, Kn.	7	Sántha Lajos	6	495
	»	leány, M.	8	»	5	380
	Diófa-utca	fiu, Kn.	64	Himpel Ádám	2	113
	»	leány, M.	65	»	4	589
	Kölber-ház (Kazinczy-u. 3. szám)	fiu, Kn.	81	Wolkenberg Gyula	4	340
	*Wesselényi-utca	fiu, Kn.	9a	Schmidt Albin	4	641
	»	leány, M.	9b	»	4	518
	*Dohány-utca	fiu, Kn.	73	Schmid Gyula	4	363
	»	leány, M.	74	»	4	386
	*Erzsébet-árvaház	leány, M.	15	Matzinger Luiza	6	93
	*Murányi-utca	fiu, Kn.	84	Lenyey Ferencz	6	533
»	leány, M.	85	»	6	466	
Hermína-mező	fiu, Kn.	16a	Czimmermann Antal	4	231	
»	leány, M.	16b	»	4	150	
*Rákosi	vegy.gem.	17	Stelly Géza	4	225	
VIII.	*Szentkirályi-utca	fiu, Kn.	18	Örley János	4	300
	»	leány, M.	19	»	4	258
	Mária-utca	fiu, Kn.	75	Spannberger Alajos	4	218
	»	leány, M.	76	»	4	192
	*Stáció-utca	fiu, Kn.	20	Barczen János	6	669
	*Rigó-utca	leány, M.	21	Vörös Kálmán	4	581
	Práter-utca	vegy.gem.	80	Magdics Károly	3	322
	*Bezerédj-utca	fiu, Kn.	22a	Weinberger Alajos	5	842
	»	leány, M.	22b	Dinszt István	4	644
	*Josefinum	fiu, Kn.	25	Barczen Gábor	6	414
	*Madách-utca	fiu, Kn.	23	Baumann János	4	444
	»	leány, M.	24	»	4	380
	Szigony-utca	fiu, Kn.	75	Tanos Imre	4	296
	»	leány, M.	76	»	4	204
*Külső Stáció-utca	fiu, Kn.	86	Horváth Sándor	2	115	
»	leány, M.	87	»	2	105	
IX.	*Lónyay-utca	fiu, Kn.	32	Vajdady Gusztáv	6	471
	»	leány, M.	33	»	6	390
	*Bakács-tér	fiu, Kn.	28	Jeny József	4	492
	»	leány, M.	29	»	4	432
	*Mester-utca	fiu, Kn.	53	Tamásovits Károly	4	482
	»	leány, M.	54	»	4	419
Külső Soroksári-út	vegy.gem.	82	Eller Ferencz	4	203	
X.	*Kőbánya-liget	fiu, Kn.	61a	Kálnay Nándor	6	313
	»	leány, M.	61b	»	6	379
	*Kőbánya-ó-hegy	fiu, Kn.	26a	Oleják Károly	4	207
	»	leány, M.	26b	»	4	194
	*Gyömrői-ut	fiu, Kn.	55a	Rác Ódön	4	113
	»	leány, M.	55b	»	4	88

Erzsébetváros: diófa-utcza leányiskola (64.)	589	tanulóval.
Józsefváros: rigó-utcza leányiskola (21.)	581	»
Terézváros: lovag-utcza fiúiskola (12.)	578	»
I. kerület: szarvas-téri fiúiskola (36.)	568	»
Terézváros: bajnok-utcza leányiskola (72.)	562	»
III. kerület: korona-utcza vegyes iskola (59.)	548	»
Lipótváros: külső váczai-uti vegyes iskola (6. b.)	536	»

A 93 népiskola közül 71 (a melyek az 1. táblán *-gal vannak megjelölve) tulajdon iskolai épületben van elhelyezve. Ezek szerint tehát a tanulók 85·65⁰/₀-a élvezi az ezen körülménnyel együtt járó paedagogiai és egészségügyi előnyöket, míg 1880-ban 84·3⁰/₀, 1873-ban csak 70·16⁰/₀.

2. A tanulók neme. A beirtak és az év végén is jelen voltak száma.

A főváros egyesítése óta az iskolába beirtak nemi aránya a következő (l. a 2. sz. táblát):

	fiú	leány	100 fiúra leány
1873/4.	9.121	7.434	81·5
1874/5.	10.005	8.499	84·9
1875/6.	10.225	8.717	85·2
1876/7.	10.639	9.299	87·4
1877/8.	10.015	9.837	89·3
1878/9.	11.547	10.160	88·0
1879/80.	12.285	10.869	88·5
1880/1.	12.909	11.262	87·2
1881/2.	13.700	11.756	85·8
1882/3.	14.344	12.048	84·0
1883/4.	15.092	12.991	86·0
1884/5.	15.252	13.275	87·0
1885/6.	16.196	13.860	85·5
1886/7.	16.495	13.965	84·6
1887/8.	16.753	14.610	87·2
1888/9.	17.544	14.841	84·6

E számok csak kevésbé hullámzó átlagot mutatnak. Az iskolalátogató leányok száma ugyanis a fiúk 84—89 százalékát szokta tenni.

Az utolsó évben az összes osztályokba beiratkozott tanulók száma egészben véve 32.385,
 az év végén ebből az iskolát még látogatta 28.368,
 s így a különbség 4.017

Az évközben az iskolából kilépők száma a leányosztályoknál csaknem állandóan valamivel nagyobb. Némely iskoláknál a kimaradók száma feltűnően nagy, így p. o. a Wesselényi-utczaí fiú- (17°/o) és leány- (19°/o) iskolában, a dohány-utczaí leányiskolában (18°/o), a Bakács-téri leányiskolában (18°/o), stb. (1. részleteket a 2. sz. táblában).

3. A tanulók száma az egyes tanterekben.

Népiskolai törvényünk 34. §-a az egy tanteremben oktatható tanulók legnagyobb számát 80-ban állapította meg. A budapesti népiskolákban a tantermeknek átlagos látogatottsága sohasem érte el ezt a legnagyobb számot; már 1873-ban e szám csak 64⁵ tanulót tett tantermenként; ezután 1880. évig e szám meglehetősen jelentékenyen szállott alá, t. i. 60²-re, míg az utolsó nyolcz évben a viszonyok még inkább javultak, úgy hogy egy-egy tanteremre most átlagban már csak 58¹ tanuló esik.

Nem szabad azonban csodálnunk, ha a részletek megtekintésénél mindig fogunk találni egyes osztályokat, melyek túlnépeseknek mutatkoznak. Ámbár több mint 60 tanulónak felvétele meg nem engedhető, még sem követelhetni, hogy az egy 61-ik tanuló miatt már is 30—30 tanuló számára költséges párhuzamos osztályokat rendezzenek be. De az ily túltömöttségen különben nem is lehet azonnal segíteni,—még az is kérdéses maradván, vajjon ez a körülmény a következő évben nem változik-e. Ez magyarázza meg, miért kell mindig egyes oly tantermekkel találkozunk, a hol a tanulók száma a törvényileg megszabott számot állandóan felülmulja. Különben az ily tantermek száma enmagában is csekély; ama nagy áldozatkészség mellett pedig, melyet a fővárosi hatóság az iskolák és helyiségek számának szaporításában kifejt, évről-évre mindinkább csekélybedő százalékot fog képviselni. Az utolsó iskolai évben azon osztályok, a hol 80-nál több volt a tanulók közép száma, — az év bezártával a még bejárók száma valamivel kisebb, mint a beírottaké — a következők:

Krisztina-utczaí iskola (41.) első f osztálya	95 tanulóval.
» » » harmadik »	82 »
Ujlak-templomtéri leányiskola (49b) » osztály	81 »
Külső-váciúti iskola (6 a.) első f osztálya	101 »
» » » 1 b »	95 »
» » » 1 a » leányosztálya	83 »
» » » 1 b » »	81 »
Érsek-utczaí leányiskola (11) negyedik osztálya	82 »
Kazinczy-utczaí fiúiskola (7) harmadik »	81 »
» » leányiskola (8) első »	82 »
» » » harmadik »	82 »
Rigó-utczaí leányiskola (21) 1 a osztálya	82 »
Murány-utczaí iskola (84.) negyedik f osztálya	94 »

(Folytatás a 33. lapon.)

Tabelle Nr. 2.

2. számú tábla.
 Kimutatása a fővárosi elemi iskolák egyes osztályába az 1885/6., 1886/7., 1887/8. és 1888/9. iskolaévek alatt beirt, évközben elmaradt és az év végén még jelen volt tanulóknak.

Ausweis der in die einzelnen Classen der hauptstädtischen Volksschulen im Laufe der Schuljahre 1885/6, 1886/7, 1887/8 und 1888/9 eingeschriebenen, während des Jahres ausgebliebenen und am Schlusse desselben noch anwesenden Schüler.

Az iskola megnevezése Benennung der Schule	1885/6			1886/7			1887/8			1888/9		
	osztály megjelölése Besetzung der Classe	az év folyamán beirt tanulók száma Zahl der während d. J. eingeschriebenen	az év folyamán kimaradtak száma Zahl der ausgebliebenen	osztály megjelölése Besetzung der Classe	az év folyamán beirt tanulók száma Zahl der während d. J. eingeschriebenen	az év folyamán kimaradtak száma Zahl der ausgebliebenen	osztály megjelölése Besetzung der Classe	az év folyamán beirt tanulók száma Zahl der während d. J. eingeschriebenen	az év folyamán kimaradtak száma Zahl der ausgebliebenen	osztály megjelölése Besetzung der Classe	az év folyamán beirt tanulók száma Zahl der während d. J. eingeschriebenen	az év folyamán kimaradtak száma Zahl der ausgebliebenen
Iskolatéri fiúiskola Összesen fiu — Zus. Knaben	I	61	4	I	41	8	I	47	6	I	59	5
	II	36	3	II	61	4	II	41	3	II	43	43
	III	44	6	III	46	6	III	49	1	III	45	39
	IV	57	6	IV	49	2	IV	51	8	IV	48	48
		198	19	197	20	177	188	18	170	195	11	184
Iskolatéri leányiskola Összesen leány — Zus. Mädchen	I	45	9	I	57	15	I	55	9	I	58	11
	II	47	2	II	44	5	II	40	4	II	39	2
	III	56	4	IIIa	45	4	III	49	6	III	44	6
	IV	47	2	IIIb	56	5	IV	50	2	IV	53	3
		195	17	202	29	173	194	21	173	194	22	172
Szarvastéri fiúiskola ¹⁾ Összesen fiu — Zus. Knaben	Ia	44	3	Ia	62	3	Ia	40	4	Ia	70	14
	Ib	44	6	Ib	63	14	Ib	64	10	Ib	69	13
	IIa	52	9	IIa	51	16	IIa	58	3	IIa	58	10
	IIb	47	4	IIb	47	7	IIb	55	3	IIb	52	5
	IIIa	63	12	III	55	7	IIIa	44	8	IIIa	67	3
	IIIb	64	14	IIIb	56	11	IIIb	50	3	IIIb	60	6
IVa	57	3	IVa	60	6	IVa	71	2	IVa	50	6	
IVb	45	3	IVb	53	6	IVb	66	7	IVb	43	6	
IVc	40	3	Va	51	10	Va	44	5	Va	51	6	
V	50	6	Vb	27	6	V	20	3	Vb	22	1	
VI	8	1	VI	15	5	VI	27	4	VI	26	2	
		514	64	540	81	459	539	52	487	568	70	498

¹⁾ 1887/8-ban az Ia fiú a szarvastéri leányiskola Ia osztályával közös tanteremben.
²⁾ Im Jahre 1887/8 befand sich die Ia Knabenclasse in einem gemeinschaftlichen Lehrsaale mit der Mädchenclasse I a.

Szarvastéri leányiskola	81	16	65	76	13	63	1a	26	5	21	80	10	70	
	II	10	60	63	15	48	1b	66	10	56	62	9	53	
	IIIa	47	36	40	40	5	35	II	72	5	43	2	41	
	IIIb	54	8	46	44	5	39	IIIa	48	7	57	8	49	
	IVa	48	5	43	45	3	42	IIIb	54	7	44	5	39	
	IVb	52	7	45	45	7	38	IVa	43	1	53	6	47	
	V	29	2	27	41	7	34	IVb	53	7	47	8	39	
	VI	12	1	11	9	1	8	V	43	6	16	2	14	
		393	60	333	363	56	307	VI	40	1	39	402	50	352
	Összesen leány — Zus. Mädchen								445	49	396			
Hadnagy-utczai vegyes iskola	52	3	49	52	8	44	I	58	4	54	56	2	54	
	I	4	40	43	6	37	I	40	7	33	41	2	39	
	II	5	36	36	6	30	II	52	5	47	35	2	33	
	III	31	3	28	40	9	31	III	39	16	37		37	
		35	5	30	36	7	29		28		35	1	34	
		24	2	22	25	1	24		36	3	30	2	28	
	Összesen fiu — Zus. Knaben	128	13	115	124	21	103		138	9	129	126	5	121
	Összesen leány — Zus. Mädchen	99	9	90	108	16	92		115	26	89	108	4	104
	Együtt — Zusammen	227	22	205	232	37	195		253	35	218	234	9	225
	Booskay-téri vegyes iskola	18	2	16										
I		4	27											
II		13	33											
III		30	23											
		40	28											
Összesen fiu — Zus. Knaben		48	9	39										
Összesen leány — Zus. Mädchen		117	29	88										
Együtt — Zusammen		165	38	127										
Booskay-téri leányiskola (1886/7. előtt vegyes)		37	10	27	32	8	24	I	48	3	45	64	6	58
		I	42	5	37	49	6	43	II	48	6	42	2	45
	II	34	5	29	33	5	28	I	23	2	21			
	III	35	6	29	31	4	27	II	40	4	36			
		23	7	16	32	8	24	III	32	5	27			
		19	1	18	29	6	23		26	7	19			
	Összesen fiu — Zus. Knaben	94	22	72	97	21	76		103	10	93			
	Összesen leány — Zus. Mädchen	96	12	84	109	16	93		114	17	97			
	Együtt — Zusammen	190	34	156	206	37	169		217	27	190			
	Fehérvári uti vegyes iskola	37	10	27	32	8	24	I	48	3	45	64	6	58
I		42	5	37	49	6	43	II	48	6	42	2	45	
II		34	5	29	33	5	28	I	23	2	21			
III		35	6	29	31	4	27	II	40	4	36			
		23	7	16	32	8	24	III	32	5	27			
		19	1	18	29	6	23		26	7	19			
Összesen fiu — Zus. Knaben		94	22	72	97	21	76		103	10	93			
Összesen leány — Zus. Mädchen		96	12	84	109	16	93		114	17	97			
Együtt — Zusammen		190	34	156	206	37	169		217	27	190			

2. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 2. (Fortsetzung.)

Az iskolánál képzett osztályok megjelölése	1885/6						1886/7						1887/8						1888/9						
	osztály megjelölése	az év folyamán beirt tanulók száma	Zahl der während d. J. eingeschriebenen	Kimardtak száma	az év végén lényeg járt	Schule besuchenden	osztály megjelölése	az év folyamán beirt tanulók száma	Zahl der während d. J. eingeschriebenen	Kimardtak száma	az év végén lényeg járt	Schule besuchenden	osztály megjelölése	az év folyamán beirt tanulók száma	Zahl der während d. J. eingeschriebenen	Kimardtak száma	az év végén lényeg járt	Schule besuchenden	osztály megjelölése	az év folyamán beirt tanulók száma	Zahl der während d. J. eingeschriebenen	Kimardtak száma	az év végén lényeg járt	Schule besuchenden	
Medve-utczaei leányiskola	Ia	58	46	11	40	23	Ia	63	4	9	59	Ia	65	65	63	11	52	69	Ia	49	49	8	41	41	
	Ib	51	11	4	38	40	Ib	65	9	56	56	Ib	63	53	53	15	52	52	Ib	53	53	10	43	43	
	IIa	42	4	5	36	40	IIa	41	5	36	40	IIa	53	15	38	45	58	58	IIa	48	48	3	45	45	
	IIb	45	5	40	46	40	IIb	46	5	40	46	IIb	62	4	58	62	4	58	58	IIb	57	57	6	51	51
	III	52	18	9	69	64	III	52	11	71	71	III	71	4	67	73	73	73	III	80	80	7	73	73	
	IV	73	9	69	64	64	IV	52	6	77	77	IV	67	4	63	63	63	63	IV	69	69	11	58	58	
Összesen leány — Zus. Mädchen	V	37	6	31	31	V	47	6	41	41	V	53	6	47	47	47	47	V	55	55	6	49	49		
	VI	78	3	75	75	VI	46	1	75	75	VI	27	3	24	24	24	24	VI	30	30	2	28	28		
		406	67	339	339		422	47	395	395		461	50	411	411	411	411		441	441	53	388	388		
		68	10	58	58		66	7	59	59		61	4	57	57	57	57		61	61	7	54	54		
		61	6	58	58		63	8	55	55		59	2	57	57	57	57		60	60	16	44	44		
		52	3	49	49		56	3	53	53		52	9	43	43	43	43		53	53	11	42	42		
Toldy Ferencz-utczaei fiúiskola (1887/8 előtt Batthyány-utczaei)	IV	46	6	40	40	IV	50	6	44	44	IV	42	4	42	42	42	42	IV	49	49	4	45	45		
		46	6	40	40		50	6	44	44		42	4	42	42	42	42		49	49	4	45	45		
		46	6	40	40		50	6	44	44		42	4	42	42	42	42		49	49	4	45	45		
		46	6	40	40		50	6	44	44		42	4	42	42	42	42		49	49	4	45	45		
		46	6	40	40		50	6	44	44		42	4	42	42	42	42		49	49	4	45	45		
		46	6	40	40		50	6	44	44		42	4	42	42	42	42		49	49	4	45	45		
Összesen fiú — Zus. Knaben		230	25	205	205		235	24	211	211		357	27	330	330		357	330		366	366	43	323	323	
		230	25	205	205		235	24	211	211		357	27	330	330		357	330		366	366	43	323	323	
		230	25	205	205		235	24	211	211		357	27	330	330		357	330		366	366	43	323	323	
		230	25	205	205		235	24	211	211		357	27	330	330		357	330		366	366	43	323	323	
		230	25	205	205		235	24	211	211		357	27	330	330		357	330		366	366	43	323	323	
		230	25	205	205		235	24	211	211		357	27	330	330		357	330		366	366	43	323	323	
Toldy Ferencz-utczaei leány iskola	I	71	7	64	64	I	69	15	54	54	I	63	8	55	55	I	63	8	55	55	55	55	55	55	
	II	57	5	52	52	II	50	5	45	45	II	57	7	56	56	II	59	8	56	56	56	56	56	56	
	III	51	10	41	41	III	49	6	43	43	III	46	7	45	45	III	56	5	51	51	51	51	51	51	
	IV	43	3	40	40	IV	34	2	32	32	IV	37	3	34	34	IV	47	6	41	41	41	41	41	41	
		222	25	197	197		202	28	174	174		203	13	190	190		232	29	203	203	203	203	203	203	
		222	25	197	197		202	28	174	174		203	13	190	190		232	29	203	203	203	203	203	203	
Összesen leány — Zus. Mädchen	I	26	1	25	25	I	26	3	23	23	I	22	6	16	16	I	31	5	26	26	26	26	26	26	
	II	31	2	29	29	II	30	7	23	23	II	32	2	40	40	II	36	6	30	30	30	30	30	30	
	III	57	8	49	49	III	52	4	48	48	III	59	7	52	52	III	68	7	61	61	61	61	61	61	
	IV	84	12	72	72	IV	90	15	75	75	IV	73	6	67	67	IV	70	7	63	63	63	63	63	63	
		84	12	72	72		90	15	75	75		73	6	67	67		70	7	63	63	63	63	63	63	
		84	12	72	72		90	15	75	75		73	6	67	67		70	7	63	63	63	63	63	63	
Török-utczaei vegyes iskola	III	71	11	60	60	III	72	11	61	61	III	70	5	65	65	III	77	8	69	69	69	69	69	69	
	II	84	12	72	72	II	90	15	75	75	II	73	6	67	67	II	70	7	63	63	63	63	63	63	
	I	26	1	25	25	I	26	3	23	23	I	22	6	16	16	I	31	5	26	26	26	26	26	26	
		222	25	197	197		202	28	174	174		203	13	190	190		232	29	203	203	203	203	203	203	
		222	25	197	197		202	28	174	174		203	13	190	190		232	29	203	203	203	203	203	203	
		222	25	197	197		202	28	174	174		203	13	190	190		232	29	203	203	203	203	203	203	

fiu — <i>Kn.</i>	IV	53	41	3	38	IV	57	8	49	IV	68	6	62
	V	40	43	5	38	V	38	4	34	V	43	3	40
	VI	16	17	3	14	VI	11	1	10	VI	12	2	10
		347	341	44	297		330	37	298		369	38	331
Összesen fiu — <i>Zus. Knaben</i>		31	30	7	23		42	2	40		36	6	30
		378	371	51	320		372	39	333		406	41	361
		62	65	12	53	I	66	13	53	I	68	14	54
		62	56	4	42	II	55	7	46	II	79	9	70
Török-utczai leányiskola	III	73	50	5	45	III	46	5	41	III	52	9	43
	IV	54	46	8	36	IV	44	8	36	IV	46	3	43
		251	217	29	188		209	33	176		245	35	210
		45	62	6	56	Ia	65	6	59	Ia	73	1	72
Összesen leány — <i>Zus. Mädchen</i>	Ib	56	53	7	46	Ib	59	10	49	Ib	74	3	71
	IIa	53	53	5	48	IIa	49	5	44	IIa	52	6	46
	IIb	57	51	8	43	IIb	59	5	54	IIb	52	7	45
	III	75	97	14	83	III	95	8	87	IIIa	50	3	47
Ujlak-templomtérsi fiúiskola	IV	70	60	6	54	IV	65	4	61	IIIb	50	7	43
	V	22	39	5	31	V	33	4	29	IV	66	2	64
	VI	12	8	.	8	VI	15	4	11	V	29	6	23
		390	423	51	372		440	46	394		463	59	424
Összesen fiu — <i>Zus. Knaben</i>	Ia	47	53	7	46	Ia	50	6	44	Ia	48	8	40
	Ib	52	65	10	55	Ib	50	3	47	Ib	48	4	44
	IIa	48	45	6	39	IIa	50	2	48	IIa	46	4	42
	IIb	49	46	3	43	IIb	49	6	43	IIb	47	4	43
Ujlak-templomtérsi leányiskola	III	94	93	7	86	III	81	10	71	III	86	10	76
	IV	44	63	5	58	IV	70	8	62	IV	50	4	46
	V	16	20	2	18	V	36	4	32	V	32	3	29
	VI	5	6	2	4	VI	12	1	11	VI	20	4	16
Összesen leány — <i>Zus. Mädchen</i>		355	391	42	349		398	40	358		377	41	336
	Ia	58	64	8	56	Ia	61	4	57	Ia	65	7	58
	Ib	56	64	3	61	Ib	53	6	47	Ib	67	15	52
	IIa	57	49	11	38	IIa	65	10	55	IIa	57	6	51
Kórház-utczai fiúiskola	IIb	55	54	3	51	IIb	59	6	53	IIb	53	2	51
	IIIa	68	53	3	50	IIIa	52	4	48	IIIa	57	2	55
	IIIb	69	54	8	46	IIIb	54	5	49	IIIb	56	5	51
	IVa	59	56	8	48	IVa	53	10	43	IVa	57	14	43
Összesen fiu — <i>Zus. Knaben</i>	IVb	61	52	10	42	IVb	55	6	49	IVb	57	10	47
		483	446	54	392		452	51	401		469	61	408
		51	51	12	43		45	14	49		46	10	47
		51	54	11	43		49	14	49		46	10	47

48b

49a

49b

50

2. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 2. (Fortsetzung.)

Az iskolának számaival megelelő Zahl zur Beschreibung der Schule	1885/6						1886/7						1887/8						1888/9							
	ostály megjelölése	Beosztás a. J.	tanulók száma	Beosztás a. J.	tanulók száma	Beosztás a. J.	tanulók száma	ostály megjelölése	Beosztás a. J.	tanulók száma	Beosztás a. J.	tanulók száma	ostály megjelölése	Beosztás a. J.	tanulók száma	Beosztás a. J.	tanulók száma	ostály megjelölése	Beosztás a. J.	tanulók száma	Beosztás a. J.	tanulók száma				
4	Ia	85	13	72	Ia	89	8	81	Ia	76	9	67	Ia	81	7	74	Ia	81	7	74	Ia	81	7	74		
	Ib	79	15	64	Ib	82	11	71	Ib	69	18	51	Ib	74	9	65	Ib	74	9	65	Ib	74	9	65		
	IIa	74	3	71	IIa	72	6	66	IIa	72	5	67	IIa	69	7	62	IIa	69	7	62	IIa	69	7	62		
	IIb	82	2	80	IIb	81	10	71	IIb	77	7	70	IIb	70	6	64	IIb	69	6	64	IIb	69	6	64		
	IIIa	78	3	75	IIIa	85	6	79	IIIa	77	8	69	IIIa	70	6	64	IIIa	69	6	64	IIIa	69	6	64		
	IIIb	71	8	74	IIIb	74	6	68	IIIb	73	6	67	IIIb	73	6	67	IIIb	69	8	61	IIIb	69	8	61		
	IVa	82	8	74	IVa	75	7	68	IVa	74	7	67	IVa	74	7	67	IVa	82	11	71	IVa	82	11	71		
	IVb	83	12	71	IVb	74	3	71	IVb	74	3	67	IVb	73	6	67	IVb	82	11	71	IVb	82	11	71		
		634	56	578	632	57	575	591	632	57	591	66	525	596	632	57	575	596	632	57	575	596	632	57	575	
	5	Ia	81	11	70	Ia	77	7	70	Ia	65	8	57	Ia	71	10	61	Ia	71	10	61	Ia	71	10	61	
		Ib	88	14	74	Ib	85	17	68	Ib	75	7	68	Ib	77	14	63	Ib	77	14	63	Ib	77	14	63	
		IIa	84	11	73	IIa	81	8	73	IIa	76	7	69	IIa	83	7	76	IIa	83	7	76	IIa	83	7	76	
IIb		81	11	70	IIb	79	2	77	IIb	76	7	69	IIb	76	7	69	IIb	84	8	76	IIb	84	8	76		
IIIa		71	6	65	IIIa	69	7	62	IIIa	75	5	70	IIIa	75	5	70	IIIa	74	4	60	IIIa	74	4	60		
IIIb		78	8	70	IIIb	75	9	66	IIIb	79	7	72	IIIb	75	7	72	IIIb	76	5	71	IIIb	76	5	71		
VIa		80	8	72	VIa	74	3	71	VIa	64	4	60	VIa	64	4	60	VIa	73	8	65	VIa	73	8	65		
VIIb		80	9	71	VIIb	70	8	62	VIIb	64	7	57	VIIb	64	7	57	VIIb	70	8	62	VIIb	70	8	62		
		643	78	565	610	61	549	574	610	61	549	52	522	608	610	61	549	608	610	61	549	608	610	61	549	
62		I	79	17	62	I	68	15	53	I	52	5	47	I	57	12	45	I	57	12	45	I	57	12	45	
		II	58	9	49	II	51	8	43	II	54	7	47	II	60	6	54	II	60	6	54	II	60	6	54	
		III	56	5	51	III	59	12	47	III	55	9	46	III	50	8	42	III	50	8	42	III	50	8	42	
	IV	38	4	34	IV	48	5	43	IV	57	7	50	IV	55	7	48	IV	55	7	48	IV	55	7	48		
		231	35	196	226	40	186	218	226	40	186	28	190	222	226	40	186	222	226	40	186	222	226	40	186	
	63	I	59	13	46	I	66	20	46	I	58	11	47	I	62	18	44	I	62	18	44	I	62	18	44	
		II	49	6	43	II	47	11	36	II	48	10	38	II	55	7	48	II	55	7	48	II	55	7	48	
		III	44	4	40	III	39	4	35	III	39	7	32	III	42	9	33	III	42	9	33	III	42	9	33	
		IV	30	6	24	IV	38	5	33	IV	34	3	31	IV	30	6	24	IV	30	6	24	IV	30	6	24	
			182	29	153	190	40	150	179	190	40	150	31	148	189	190	40	150	189	190	40	150	189	190	40	150
		Összesen fiú — Zus. Knaben																								
		Összesen leány — Zus. Mädchen																								
Akadémia-utcai fiúiskola																										
Összesen fiú — Zus. Knaben																										
Akadémia-utcai leányiskola																										
Összesen leány — Zus. Mädchen																										

A s k o l a m e g n e v e z é s e
Benennung der Schule

Lipóttéri fiúiskola

Lipóttéri leányiskola

Összesen leány — Zus. Mädchen

Akadémia-utcai fiúiskola

Összesen fiú — Zus. Knaben

Akadémia-utcai leányiskola

Összesen leány — Zus. Mädchen

fiu — Kn.	86	78	91	80	69	10	59	107	12	95
>	77	61	64	59	77	8	69	101	11	90
>	65	59	46	40	36	6	30	.	.	.
leány — M.	63	59	27	23	79	7	33	.	.	75
fiu — Kn.	91	77	76	66	82	12	67	82	7	54
>	51	46	73	68	61	11	71	69	15	64
>	38	33	51	45	62	3	58	68	4	58
>	15	10	71	62	58	7	54	68	10	50
>	.	.	54	48	50	4	44	58	8	50
>	.	.	17	12	44	6	41	60	10	50
>	18	3	18	23	16	53
>	4	19
Összesen fiu — Zus. Knaben	486	423	619	549	636	70	566	705	97	608
Összesen leány — Zus. Mädchen	.	.	27	23	40	7	33	.	.	.
Együtt — Zusammen	63	.	646	572	676	77	599	.	.	.
Külső váci-uti fiúiskola	81	76	81	77	81	16	65	89	11	78
>	78	62	79	59	78	11	67	88	14	74
>	52	43	67	53	68	6	62	76	8	68
>	55	45	67	58	76	11	65	75	9	66
>	85	77	87	71	55	9	46	54	8	46
>	46	42	57	46	45	7	38	52	10	42
>	27	23	32	32	52	8	44	68	11	57
>	6	3	9	8	10	2	8	12	1	11
Összesen leány — Zus. Mädchen	430	371	479	404	497	75	422	536	75	461
fiu — Kn.	56	44	55	46	69	17	52	.	.	.
>	49	41	55	51	46	10	36	.	.	.
>	42	35	39	35	51	8	43	.	.	.
leány — M.	21	18	47	44	48	8	40	.	.	.
>	48	39	40	32	44	10	34	.	.	.
>	49	39	37	33	25	3	22	.	.	.
fiu — Kn.	24	17	23	20	29	7	22	.	.	.
leány — M.	15	12	11	11	28	7	21	.	.	.
Összesen fiu — Zus. Knaben	171	137	172	152	195	42	153	.	.	.
Összesen leány — Zus. Mädchen	133	109	135	120	145	28	117	.	.	.
Együtt — Zusammen	304	246	307	272	340	70	270	.	.	.
Angyalföldi fiúiskola
Összesen fiu — Zus. Knaben	62	5	57
>	45	8	37
>	34	1	33
>	31	8	23
Összesen leány — Zus. Mädchen	172	22	150

6a

6b

79

79a

2. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 2. (Fortsetzung.)

Az iskola megnevezése Benennung der Schule	1885/8				1886/7				1887/8				1888/9			
	osztály megjelölése	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden	osztály megjelölése	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden	osztály megjelölése	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden	osztály megjelölése	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden	számoltak száma Zahl der Anwesenden
Angyalföldi leányiskola Összesen leány — Zus. Mädchen	Ia	86	10	76	Ia	82	13	69	Ia	66	7	59	Ia	68	8	60
	Ib	86	13	73	Ib	81	5	76	Ib	70	4	62	Ib	70	5	65
	IIa	86	11	75	IIa	80	4	76	IIa	77	4	73	IIa	64	5	59
	IIb	86	8	78	IIb	80	6	74	IIb	76	5	71	IIb	62	9	53
	IIIa	78	10	68	IIIa	70	5	65	IIIa	81	4	77	IIIa	79	7	72
	IIIb	79	8	71	IIIb	70	6	64	IIIb	81	5	76	IIIb	78	5	73
	IVa	82	13	69	IVa	71	5	66	IVa	74	3	71	IVa	74	4	70
	IVb	81	7	74	IVb	70	6	64	IVb	72	7	65	IVb	74	7	67
	Va	82	16	66	Va	70	7	63	Va	87	8	79	Va	63	9	54
	Vb	78	16	62	Vb	68	8	60	Vb	84	6	78	Vb	63	6	57
VI	70	9	61	Vc	70	10	60	VI	62	6	56	VI	77	12	65	
Összesen fiú — Zus. Knaben		804	121	773		808	84	800		826	59	767		772	77	695
Érsek-utcai (Teréz-téri) leányiskola Összesen leány — Zus. Mädchen	Ia	83	14	69	Ia	83	16	67	Ia	78	14	64	Ia	76	14	62
	Ib	83	14	69	Ib	82	14	68	Ib	77	8	69	Ib	74	9	65
	IIa	69	11	58	IIa	65	6	59	IIa	69	8	61	IIa	68	9	50
	IIb	69	6	63	IIb	65	8	57	IIb	72	12	60	IIb	68	7	61
	IIIa	77	16	61	IIIa	69	7	62	IIIa	78	13	65	IIIa	64	6	64
	IIIb	79	11	68	IIIb	69	6	63	IIIb	78	9	69	IIIb	65	9	56
	IV	93	12	80	IV	84	5	79	IV	87	8	79	IV	84	4	80
	Va	55	8	47	Va	61	5	56	Va	61	9	52	V	59	6	53
	Vb	55	12	43	Vb	58	7	51	Vb	62	11	51	V	59	6	53
	VI	47	4	43	VI	43	9	34	VI	70	11	59	VI	54	5	49
Összesen leány — Zus. Mädchen		709	108	691		679	83	596		732	103	629		612	63	549

Lovag-útezzai fiúiskola	12	Ia	71	13	58	Ia	73	20	53	70	Ia	70	60
		Ib	71	16	55	Ib	70	13	57	Ib	67	14	53
		IIa	67	17	50	IIa	62	7	55	IIa	65	12	53
		IIb	68	7	61	IIb	67	12	55	IIb	61	5	56
		IIIa	71	9	62	IIIa	69	13	56	IIIa	78	22	56
	IIIb	70	4	66	IIIb	68	10	58	IIIb	79	15	64	
	IV	85	9	76	IV	83	5	78	IV	82	9	73	
	V	85	9	76	V	85	22	63	V	76	12	64	
		503	75	428		577	102	475		578	99	479	
Összesen fiú — Zus. Knaben													
Lovag-útezzai leányiskola	13	Ia	69	17	52	Ia	86	19	67	Ia	80	8	72
		Ib	69	6	63	Ib	86	18	68	Ib	80	23	57
		IIa	59	8	51	IIa	67	6	61	IIa	69	7	60
		IIb	58	9	49	IIb	67	11	56	IIb	70	9	63
		IIIa	44	6	38	IIIa	85	9	76	IIIa	86	12	74
	IIIb	59	5	50	IIIb	88	7	81	IIIb	84	14	70	
	IV	74	22	62	IV	88	7	81	IV	84	14	70	
		432	67	365		479	70	409		469	73	396	
Összesen leány — Zus. Mädchen													
Szív-útezzai fiúiskola	14a	Ia	86	11	75	Ia	65	9	56	Ia	72	11	61
		Ib	74	10	64	Ib	60	9	51	Ib	59	13	46
		IIa	83	12	71	IIa	89	9	80	IIa	68	13	55
		IIb	60	6	54	IIb	69	9	60	IIb	55	5	50
		IIIa	87	12	75	IIIa	84	13	71	IIIa	72	7	65
	IIIb	80	9	71	IIIb	64	6	58	IIIb	66	8	58	
	IVa	77	8	69	IVa	79	10	69	IVa	58	3	55	
	IVb	78	10	68	IVb	64	7	57	IVb	51	3	48	
		625	78	547		574	72	502		501	63	438	
Összesen fiú — Zus. Knaben													
Szív-útezzai leányiskola	14b	Ia	52	9	43	Ia	66	11	55	Ia	60	9	51
		Ib	69	17	52	Ib	68	22	46	Ib	61	9	52
		IIa	57	8	49	IIa	54	5	49	IIa	71	4	67
		IIb	70	14	56	IIb	60	6	54	IIb	64	6	53
		IIIa	58	9	49	IIIa	71	10	61	IIIa	70	14	56
	IIIb	59	5	54	IIIb	60	10	50	IIIb	64	6	53	
	IVa	78	11	67	IVa	70	22	57	IVa	70	14	56	
	IVb	90	13	77	IVb	78	9	69	IVb	70	14	56	
		533	86	447		536	95	441		326	42	284	
Összesen leány — Zus. Mädchen													
Bajnok-útezzai fiúiskola	72a	Ia	69	9	60	Ia	79	18	61	Ia	84	20	64
		Ib	69	12	57	Ib	76	14	62	Ib	72	4	60
		II	74	12	62	II	73	11	62	IIa	76	6	78
		III	82	13	69	III	78	15	63	IIIb	76	4	72
		IV	61	8	53	IV	56	1	55	IIIa	71	12	59
		356	54	301		362	59	308		530	74	456	

Az iskola megnevezése Benennung der Schule	1885/6						1886/7						1887/8						1888/9										
	az előző évi tanév végén tartott évi köznevelési statisztika adatai	osztály megjelölése	tanulók száma	amelyek közül	amelyek közül	amelyek közül	osztály megjelölése	tanulók száma	amelyek közül	amelyek közül	amelyek közül	osztály megjelölése	tanulók száma	amelyek közül	amelyek közül	amelyek közül	osztály megjelölése	tanulók száma	amelyek közül	amelyek közül	amelyek közül	osztály megjelölése	tanulók száma	amelyek közül	amelyek közül	amelyek közül			
Bajnok-utcai leányiskola	726	Ia	59	8	51	Ia	72	19	53	Ia	66	9	57	Ia	72	14	58	Ia	72	14	58	Ia	66	9	57	Ia	72	14	58
		Ib	60	14	46	Ib	69	14	55	Ib	75	18	57	Ib	73	16	57	Ib	73	16	57	Ib	73	16	57	Ib	73	16	57
Összesen leány — Zus. Mädchen	72	II	33	5	28	II	26	3	23	II	33	5	29	II	33	5	29	II	33	5	29	II	33	5	29	II	33	5	29
		III	64	9	55	III	63	8	54	III	63	7	56	III	63	7	56	III	63	7	56	III	63	7	56	III	63	7	56
Bajnok-utcai vegyes iskola	72	III	81	22	59	III	64	16	48	III	64	16	48	III	85	13	72	III	85	13	72	III	85	13	72	III	85	13	72
		IV	33	5	28	IV	26	3	23	IV	34	5	29	IV	34	5	29	IV	34	5	29	IV	34	5	29	IV	34	5	29
Összesen fiú — Zus. Knaben	72	V	92	11	81	V	87	10	77	V	88	8	80	V	88	8	80	V	88	8	80	V	88	8	80	V	88	8	80
		VI	397	59	238	VI	304	61	243	VI	322	54	268	VI	322	54	268	VI	322	54	268	VI	322	54	268	VI	322	54	268
Kazinczy-utcai fiúiskola	7	VI	92	11	81	VI	87	10	77	VI	88	8	80	VI	88	8	80	VI	88	8	80	VI	88	8	80	VI	88	8	80
		VII	397	59	238	VII	304	61	243	VII	322	54	268	VII	322	54	268	VII	322	54	268	VII	322	54	268	VII	322	54	268
Összesen fiú — Zus. Knaben	7	VIII	92	11	81	VIII	87	10	77	VIII	88	8	80	VIII	88	8	80	VIII	88	8	80	VIII	88	8	80	VIII	88	8	80
		IX	397	59	238	IX	304	61	243	IX	322	54	268	IX	322	54	268	IX	322	54	268	IX	322	54	268	IX	322	54	268
Kazinczy-utcai leányiskola	8	X	92	11	81	X	87	10	77	X	88	8	80	X	88	8	80	X	88	8	80	X	88	8	80	X	88	8	80
		XI	397	59	238	XI	304	61	243	XI	322	54	268	XI	322	54	268	XI	322	54	268	XI	322	54	268	XI	322	54	268

64	Összesen leány — Zus. Mädchen	62	7	55	64	9	55	71	5	66	IV	61	4	57	
	Diófa-utczai fuiskola	63	11	52	373	6	58	61	10	51	V	59	10	49	
	Összesen fiú — Zus. Knaben	371	51	320	46	327	108	376	42	334	I	380	77	303	
											II				
65	Diófa-utczai leányiskola	Ia	10	60	63	5	58	65	9	50	Ia	62	6	56	
		Ib	10	60	66	10	56	11	53	62	10	Ib	64	12	53
		Ic	11	49	61	10	51	13	50	63	13	Ic	57	10	47
		IIa	12	53	60	8	52	8	59	67	8	IIa	70	7	63
		IIb	11	59	59	10	49	7	47	64	13	IIb	64	10	54
		IIc	8	52	54	7	47	6	49	55	6	Ic	57	8	49
		IIIa	6	37	67	6	61	15	53	68	15	IIIa	64	7	57
		IIIb	6	33	65	9	56	13	50	63	13	IIIb	62	11	51
		IVa	8	33	46	5	41	13	36	49	13	IVa	44	6	38
		IVb	8	33	48	8	40	5	42	47	5	IVb	45	6	39
	Összesen leány — Zus. Mädchen	479	76	403	589	78	511	607	106	501	I	589	83	506	
81	Kölberházi fuiskola	Ia	8	46	37	4	33	55	17	38	I	49	11	38	
		Ib	11	54	39	6	33	10	54	10	II	80	21	59	
		II	10	52	63	6	57	11	56	67	11	IIIa	61	13	48
		III	9	62	78	11	67	10	49	59	10	IIIb	54	11	43
	Összesen fiú — Zus. Knaben	313	46	267	278	31	247	306	55	251	IV	340	69	271	
9a	Wesselényi-utczai fuiskola	Ia	20	77	81	15	66	82	10	72	Ia	86	13	73	
		Ib	14	63	67	7	60	13	54	13	II	80	3	77	
		IIa	9	67	63	7	56	8	51	59	8	IIa	84	21	63
		IIb	4	61	61	4	57	7	54	61	7	IIb	88	20	68
		IIIa	12	66	66	9	57	11	49	60	11	IIIa	75	20	56
		IIIb	7	72	71	5	66	64	59	64	5	IIIb	74	13	61
		IV	3	87	65	11	54	6	68	74	6	IVa	78	8	70
		IVb	3	87	62	11	51	4	65	69	4	IVb	75	11	64
	Összesen fiú — Zus. Knaben	562	69	493	536	69	467	536	64	472	Ia	641	109	532	
9b	Wesselényi-utczai leányiskola	Ia	10	77	62	9	53	63	4	59	Ia	80	22	58	
		Ib	11	70	61	8	53	66	6	60	Ib	78	25	53	
		II	8	53	76	7	69	13	64	77	13	IIa	70	9	61
		III	6	58	64	7	57	5	53	58	5	IIb	98	35	63
		IV	12	57	45	5	40	3	45	48	3	IIIa	57	5	53
		IVb	12	42	45	5	40	3	45	48	3	IIIb	59	5	54
	Összesen leány — Zus. Mädchen	416	59	357	308	36	272	312	31	281	IVa	76	8	68	

Tabelle Nr. 2. (Fortsetzung.)

2. számú tábla. (Folytatás.)	1885/6		1886/7		1887/8		1888/9			
	Ar. iskolák megjelölés Zahl zur Bezeichnung der Schule	ostály megjelölés Bezeichnung der Classe	az év folyamán tanulók száma Zahl der während d. J. Königschreibenen	az év végén lényeg járt Zahl der am Ende des Jahres fachtisch die Schule Besuchenden	ostály megjelölés Bezeichnung der Classe	az év folyamán tanulók száma Zahl der während d. J. Königschreibenen	az év végén lényeg járt Zahl der am Ende des Jahres fachtisch die Schule Besuchenden	ostály megjelölés Bezeichnung der Classe	az év folyamán tanulók száma Zahl der während d. J. Königschreibenen	az év végén lényeg járt Zahl der am Ende des Jahres fachtisch die Schule Besuchenden
An iskola megnevezése Benennung der Schule		I	29	24	I	34	29	I	42	32
	fiu — Kn.		37	31		46	36		46	35
	leány — M.		13	9	II	31	27	II	33	30
	fiu — Kn.		19	18	III	16	15	III	36	35
	leány — M.		16	15	IV	13	11	IV	23	20
Rákómezei vegyes iskola	17		14	11		23	15		19	15
fiu — Kn.			13	12		10	5		9	9
leány — M.			8	6		8	5		7	15
Összesen fiu — Zus. Knaben			71	61		87	19		107	91
Összesen leány — Zus. Mädchen			78	66		93	72		118	100
Együtt — Zusammen			149	137		180	140		225	191
Ösz-utczai fiúiskola		Ia	42	39	Ia	71	62	I	64	61
		Ib	42	37	Ib	73	70	II	80	75
		II	78	72	II	75	70	III	77	72
		III	72	66	III	65	63	IV	79	75
Összesen fiu — Zus. Knaben		IV	65	58	IV	65	2		79	75
			299	272		284	19		300	283
Összesen leány — Zus. Mädchen		Ia	48	43	Ia	77	74	I	81	68
		Ib	47	38	Ib	63	53	II	58	51
		II	75	70	II	58	52	III	60	54
		III	72	67	III	55	4	IV	59	57
Összesen leány — Zus. Mädchen		IV	65	58	IV	55	4		59	57
			307	275		252	33		258	230
Mária-utczai fiúiskola		I	67	51	I	67	10	I	70	59
		II	52	41	II	50	4	II	52	43
		III	53	47	III	46	6	III	48	44
		IV	56	45	IV	51	9	IV	48	41
Összesen fiu — Zus. Knaben			228	184		214	29		218	187

Ar. iskolák megjelölés
Zahl zur Bezeichnung der Schule

Mária-utcai leányiskola	I	68	21	47	62	8	54	I	64	10	54	I	70	14	56
	II	61	10	51	63	7	56	II	53	6	47	II	50	7	43
	III	55	6	49	54	5	49	III	50	4	46	III	46	4	42
	IV	44	5	39	45	9	36	IV	57	9	48	IV	36	4	26
		228	42	186	224	29	195	224		224	29	195		192	25
Összesen leány — Zus. Mädchen															
Stáció-utcai fiúiskola	Ia	80	16	64	78	13	65	Ia	74	12	62	Ia	66	6	60
	Ib	68	7	61	83	25	58	Ib	70	10	60	Ib	62	8	54
	IIa	79	3	76	62	8	54	IIa	60	60	50	IIa	60	8	52
	IIb	69	9	60	63	13	50	IIb	58	11	47	IIb	60	8	52
	IIIa	91	11	80	78	15	63	IIIa	82	8	74	IIIa	59	4	55
	IIIb	86	12	74	74	13	61	IIIb	78	9	69	IIIb	57	5	52
	IVa	71	4	67	66	8	58	IVa	68	7	61	IVa	67	5	62
	IVb	80	6	71	66	5	51	IVb	62	7	55	IVb	67	6	61
	Va	59	5	54	62	11	51	Va	72	14	58	Va	64	12	52
	Vb	60	10	50	58	5	53	Vb	71	5	66	Vb	63	10	53
	VI	42	7	35	42	7	35	VI	46	10	36	VI	44	7	37
	785	90	695	782	123	609	741		741	103	688		609	79	500
Összesen fiú — Zus. Knaben															
Rigó-utcai leányiskola (1887/8 előtt stáció-utca)	Ia	58	15	43	51	7	44	Ia	74	14	60	Ia	89	14	75
	Ib	57	16	41	56	6	50	Ib	66	7	59	Ib	79	11	68
	Ic	60	4	56	47	12	35	Ic	64	70	54	Ic	70	8	62
	IIa	80	6	74	71	12	59	IIa	52	6	46	IIa	66	3	63
	IIb	77	5	72	65	6	59	IIb	69	6	63	IIb	77	12	65
	IIIa	70	11	59	72	10	62	IIIa	68	9	59	IIIa	72	6	66
	IIIb	71	10	61	75	4	71	IIIb	86	13	73	IIIb	60	9	51
	IVa	59	7	52	62	4	58	IVa	68	13	73	IVa	68	8	60
	IVb	39	5	34	37	1	36	IVb	46	10	36	IVb	68	8	60
		571	79	492	536	62	474	479		479	65	414		581	71
Összesen leány — Zus. Mädchen															
Fráter-utcai vegyes iskola (1887/8 előtt Hunyady-u.)	Ia	47	4	43	43	9	34	I	33	7	26	I	28	1	27
	Ib	37	8	29	14	4	40	Ib	15	3	12	Ib	22	3	19
	II	30	5	25	57	14	43	II	50	8	42	II	62	6	56
	III	45	14	31	46	7	39	III	52	10	42	III	61	4	57
	IV	53	6	47	46	11	41	IV	57	10	47	IV	61	9	52
	32	5	27	43	5	38		42	7	35		51	4	47	30
Összesen fiú — Zus. Knaben															
Összesen leány — Zus. Mädchen															
Együtt — Zusammen															
		130	15	115	152	34	118		140	25	115		188	23	165
		114	27	87	103	16	87		109	20	89		134	11	123
		244	42	202	255	50	205		249	45	204		322	34	288

2. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 2. (Fortsetzung.)

Az iskola megnevezése Benennung der Schule	1885/6							1886/7							1887/8							1888/9								
	osztály megjelölése	születési szám	tanulók száma	kimaradtak száma	az év végén lenyílt jart	Schule Besuchenden	osztály megjelölése	születési szám	tanulók száma	kimaradtak száma	az év végén lenyílt jart	Schule Besuchenden	osztály megjelölése	születési szám	tanulók száma	kimaradtak száma	az év végén lenyílt jart	Schule Besuchenden	osztály megjelölése	születési szám	tanulók száma	kimaradtak száma	az év végén lenyílt jart	Schule Besuchenden	osztály megjelölése	születési szám	tanulók száma	kimaradtak száma	az év végén lenyílt jart	Schule Besuchenden
Bezserédj-utczai fiúiskola	Ia	63	11	52	17	74	Ia	91	17	74	Ia	76	7	69	Ia	69	69	Ia	69	69	69	9	60	Ia	69	69	69	69	9	60
	Ib	50	9	41	8	75	II	83	8	47	Ib	47	6	41	Ib	47	6	Ic	54	13	56	10	59	Ib	47	6	41	10	59	
	IIa	78	13	65	7	48	IIIa	50	7	48	IIa	62	8	54	IIc	69	13	IIIb	68	6	63	8	61	Ic	69	13	56	8	61	
	IIIb	61	8	53	4	39	IIIb	43	4	39	IIIb	46	5	40	III	68	5	IIa	65	9	63	9	56	IIa	65	9	56	9	56	
	III	74	5	69	2	60	IV	62	2	60	IV	75	3	72	IV	75	3	IIb	65	5	72	5	55	IIb	65	5	55	5	55	
	IV	71	7	64	IIc	65	8	72	8	57	IIc	65	8	57	8	57
	IIIa	62	12	50	12	50	IIIa	62	12	50	12	50
	IIIb	61	5	56	5	56	IIIb	61	5	56	5	56
	IIIc	61	5	50	5	50	IIIc	61	5	50	5	50
	IVa	51	5	46	5	46	IVa	51	5	46	5	46
Összesen fiú — Zus. Knaben	Ia	71	53	344	38	291	Ia	62	14	48	Ia	63	7	56	Ia	61	61	Ia	61	61	61	6	45	Ia	61	61	61	6	45	
	Ib	43	7	36	12	36	Ib	48	12	36	Ib	45	12	33	Ib	45	12	Ic	59	12	47	12	47	Ib	45	12	33	12	47	
	II	87	10	77	9	78	II	87	9	78	II	85	9	76	II	85	9	III	79	13	66	13	66	Ic	59	12	47	13	66	
	III	76	11	65	4	67	III	71	4	67	III	79	13	66	III	79	13	IIa	52	8	44	8	44	IIa	52	8	44	8	44	
	IV	63	9	54	7	49	IV	56	7	49	IV	55	6	49	IV	55	6	IIb	51	6	45	6	45	IIb	51	6	45	6	45	
	IIc	51	4	47	4	47	IIc	51	4	47	4	47
	IIIa	67	13	56	13	56	IIIa	67	13	56	13	56
	IIIb	63	9	54	9	54	IIIb	63	9	54	9	54
	IVa	60	9	51	9	51	IVa	60	9	51	9	51
	IVb	61	9	52	9	52	IVb	61	9	52	9	52
Összesen leány — Zus. Mädchen	Ia	30	46	294	46	278	Ia	324	46	278	Ia	327	47	280	Ia	327	47	Ia	327	47	280	47	280	Ia	327	47	280	47	280	
	Ib	63	10	53	20	66	Ia	86	20	66	Ia	68	16	52	Ia	68	16	Ib	46	22	46	22	46	Ia	68	16	52	22	46	
	II	63	12	51	21	65	Ib	86	21	65	Ib	68	22	46	Ib	68	22	II	44	7	44	7	44	Ib	68	22	46	7	44	
	II	67	11	56	8	35	IIa	43	8	35	IIa	51	7	44	II	51	7	II	44	7	44	7	44	II	51	7	44	7	44	
Bezserédj-utczai leányiskola	Ia	30	46	294	46	278	Ia	324	46	278	Ia	327	47	280	Ia	327	47	Ia	327	47	280	47	280	Ia	327	47	280	47	280	
	Ib	63	10	53	20	66	Ia	86	20	66	Ia	68	16	52	Ia	68	16	Ib	46	22	46	22	46	Ia	68	16	52	22	46	
	II	63	12	51	21	65	Ib	86	21	65	Ib	68	22	46	Ib	68	22	II	44	7	44	7	44	Ib	68	22	46	7	44	
	II	67	11	56	8	35	IIa	43	8	35	IIa	51	7	44	II	51	7	II	44	7	44	7	44	II	51	7	44	7	44	

Összesen fiú — Zus. Knaben												
IIIa	54	3	51	43	7	36	IIIa	47	8	39		
IIIb	53	8	45	48	1	47	IIIb	46	10	36		
IVa	47	3	44	48	2	46	IVa	35	5	30		
IVb	47	3	44	49	4	45	IVb	34	5	29		
	394	50	844	452	63	389		349	73	276		
68b												
Ia	61	8	53	59	8	51	Ia	65	11	54		
Ib	61	13	48	58	13	45	Ib	63	13	50		
IIa	56	6	50	47	3	44	IIa	39	8	31		
IIb	54	7	47	47	3	44	IIb	38	5	33		
III	64	8	56	74	18	56	III	63	6	57		
IV	44	3	41	46	6	40	IV	52	8	44		
	340	45	295	331	51	280		320	51	269		
Összesen leány — Zus. Mädchen												
I	104	15	89	108	8	100	I	91	5	86		89
II	66	5	61	77	3	74	II	86	2	84		82
III	83	1	82	69	6	63	III	89	1	88		83
IV	83	8	75	82	2	80	IV	71	7	64		89
V	53	11	42	40	4	36	V	45	6	39		38
VI	22	3	19	23	2	21	VI	25	1	24		17
	411	43	368	399	25	374		407	22	385		398
25												
Összesen fiú — Zus. Knaben												
Ia	72	9	63	73	10	63	Ia	64	10	54		57
Ib	80	13	67	82	14	68	Ib	70	8	62		71
IIa	65	4	61	68	3	65	IIa	67	10	57		52
IIb	82	6	76	71	9	62	IIb	69	3	66		53
IIIa	70	6	64	66	5	61	IIIa	69	13	56		53
IIIb	64	5	59	60	7	53	IIIb	59	3	56		49
IV	101	17	84	99	12	87	IV	98	18	80		79
	534	60	474	519	60	459		496	65	481		414
23												
Összesen leány — Zus. Mädchen												
Ia	72	13	59	78	15	63	Ia	69	8	61		55
Ib	71	19	52	72	5	67	Ib	63	10	53		57
IIa	61	9	52	63	9	54	IIa	56	5	51		50
IIb	59	11	48	68	9	59	IIb	66	9	54		47
III	101	15	86	98	11	87	III	96	31	75		88
IV	73	14	59	73	10	63	IV	70	13	67		52
	437	81	356	452	59	393		417	66	351		346
24												
Összesen leány — Zus. Mädchen												

Bérfkocsis-utcai leányiskola

Összesen leány — Zus. Mädchen

Jozsefnumbeli fiúiskola

Összesen fiú — Zus. Knaben

Madách-utcai fiúiskola

Összesen fiú — Zus. Knaben

Madách-utcai leányiskola

Összesen leány — Zus. Mädchen

1) Egy tanterem. — In einem Lehrsaal.
2) Egy tanterem. — In einem Lehrsaal.

2. számú tábla. (Folytatás.)

Tabella Nr. 2. (Fortsetzung.)

Az iskola megnevezése Benennung der Schule	1885/6				1886/7				1887/8				1888/9			
	osztály megjelölése	tanulók száma	Zahl der Ausgebildeten	az év végén lényegjárt	osztály megjelölése	tanulók száma	Zahl der Ausgebildeten	az év végén lényegjárt	osztály megjelölése	tanulók száma	Zahl der Ausgebildeten	az év végén lényegjárt	osztály megjelölése	tanulók száma	Zahl der Ausgebildeten	az év végén lényegjárt
Szigony-utcai fiúiskola Összesen fiú — Zus. Knaben	I	76	12	64	I	86	19	67	I	66	16	50	I	83	10	73
	II	59	10	49	II	65	8	57	II	61	7	54	II	66	20	46
	III	47	10	37	III	66	15	51	III	72	8	64	III	81	9	72
Szigony-utcai leányiskola Összesen leány — Zus. Mädchen	IV	35	2	33	IV	41	9	32	IV	45	7	38	IV	66	10	56
		217	34	183		258	51	207		344	38	206		296	49	247
		65	14	51	I	87	23	64	I	59	19	40	I	80	15	65
Külső stáció-utcai fiúiskola Összesen fiú — Zus. Knaben	II	42	8	34	II	50	12	38	II	66	13	53	II	43	10	33
	III	21	3	18	III	29	5	24	III	51	7	44	III	50	9	41
		128	25	103		166	40	126		176	39	137		204	41	163
Külső stáció-utcai leányiskola Összesen leány — Zus. Mädchen																
Lónyay-utcai fiúiskola Összesen fiú — Zus. Knaben	Ia	44	8	36	Ia	48	4	44	Ia	53	7	46	Ia	45	3	42
	Ib	50	8	42	Ib	45	6	39	Ib	49	6	42	Ib	44	6	43
	IIa	36	1	35	IIa	35	4	31	IIa	35	5	30	IIa	44	5	39
Lónyay-utcai leányiskola Összesen leány — Zus. Mädchen	IIb	38	6	32	IIb	35	2	33	IIb	39	3	37	IIb	47	4	43
	IIIa	47	2	45	IIIa	39	2	37	IIIa	39	2	36	IIIa	48	2	46
	IIIb	43	3	40	IIIb	39	9	30	IIIb	38	2	36	IIIb	47	3	44
	IV	86	7	79	IV	76	5	71	IV	73	6	67	IV	85	7	78
	V	63	13	50	V	72	15	57	V	73	12	61	V	68	9	59
	VI	34	1	33	VI	36	3	33	VI	50	6	44	VI	38	8	30
	141	49	392		425	50	375		449	50	399		471	47	424	

2. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 2. (Fortsetzung.)

	1885/86						1886/87						1887/8						1888/9					
	osztály megjelölése	az év folyamán beírt tanulók száma	az év folyamán elmaradt tanulók száma	összesen	osztály megjelölése	az év folyamán beírt tanulók száma	az év folyamán elmaradt tanulók száma	összesen	osztály megjelölése	az év folyamán beírt tanulók száma	az év folyamán elmaradt tanulók száma	összesen	osztály megjelölése	az év folyamán beírt tanulók száma	az év folyamán elmaradt tanulók száma	összesen	osztály megjelölése	az év folyamán beírt tanulók száma	az év folyamán elmaradt tanulók száma	összesen				
A iskola megnevezése Benennung der Schule	fiu — Kn.	44	9	35	I	36	5	31	I	38	5	33	I	36	8	28								
	leány — M.	30	8	22	I	25	6	19	I	30	6	24	I	30	5	25								
	fiu — Kn.	18	2	16	II	29	2	23	II	25	4	21	II	26	2	24								
	leány — M.	16	3	13	III	22	5	17	III	25	2	23	III	26	2	24								
	Összesen																							
Külső soroksári uti vegyes iskola	fiu — Kn.																							
	leány — M.																							
	Összesen fiu — Zus. Knaben	62	11	51		87	14	73		124	14	110		120	19	101								
	Összesen leány — Zus. Mädchen	46	11	35		63	12	51		89	15	74		83	13	70								
	Együtt — Zusammen	108	22	86		150	26	124		213	29	184		203	32	171								
Kőbánya-ligeti fuiskola	fiu — Kn.	85	6	79	I	60	7	53	Ia	70	7	63	I	64	7	57								
	leány — M.	67	9	58	Ib	53	6	47	II	84	11	73	II	77	7	70								
	Összesen	152	15	137	III	113	13	99	III	154	18	133	III	141	14	127								
	Összesen fiu — Zus. Knaben	152	15	137	IV	113	13	99	IV	154	18	133	IV	141	14	127								
	Összesen leány — Zus. Mädchen	152	15	137	V	113	13	99	V	154	18	133	V	141	14	127								
Kőbánya-ligeti vegyes iskola (1887/8. előtti leányiskola)	fiu — Kn.	82	16	66	I	77	13	64	I	32	3	29	I	32	4	28								
	leány — M.	58	8	50	II	77	15	62	II	62	7	55	II	69	6	63								
	Összesen	140	24	116	III	139	18	117	III	94	10	84	III	101	10	91								
	Összesen fiu — Zus. Knaben	140	24	116	IV	139	18	117	IV	94	10	84	IV	101	10	91								
	Összesen leány — Zus. Mädchen	140	24	116	V	139	18	117	V	94	10	84	V	101	10	91								
Összesen fiu — Zus. Knaben	fiu — Kn.	302	44	258	VI	337	48	289	VI	308	41	267	VI	313	33	280								
	leány — M.	82	16	66		77	13	64		32	3	29		32	4	28								
	Összesen	384	60	324		414	61	354		340	44	296		345	37	308								
	Összesen fiu — Zus. Knaben	384	60	324		414	61	354		340	44	296		345	37	308								
	Összesen leány — Zus. Mädchen	384	60	324		414	61	354		340	44	296		345	37	308								
Összesen leány — Zus. Mädchen	leány — M.	13	1	12	VI	8	2	6	VI	7	3	4	VI	5	5	5								
	Összesen	240	34	206		267	42	225		287	38	249		327	43	284								
	Összesen fiu — Zus. Knaben	240	34	206		267	42	225		287	38	249		327	43	284								
	Összesen leány — Zus. Mädchen	240	34	206		267	42	225		287	38	249		327	43	284								
	Együtt — Zusammen	240	34	206		267	42	225		287	38	249		327	43	284								

Összesítés — Recapitulation.

2. számú tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 2. (Schluss.)

	1885/6			1886/7			1887/8			1888/9		
	Beírtakozott	Kimaradt	Volt az év végén	Beírtakozott	Kimaradt	Volt az év végén	Beírtakozott	Kimaradt	Volt az év végén	Beírtakozott	Kimaradt	Volt az év végén
I. kerület — I. Bezirk	fü — Kn. 1356	168	1188	1392	190	1202	1427	132	1295	1532	158	1394
	leány — M. 1238	170	1068	1225	172	1053	1337	169	1162	1337	160	1177
	Együtt — Zus. 2594	338	2256	2617	362	2255	2758	301	2457	2889	318	2517
	fü — Kn. 1150	142	1008	1187	158	1029	1153	130	1023	1215	136	1079
II. kerület — II. Bezirk	leány — M. 1150	170	980	1103	144	959	1125	130	995	1171	157	1014
	Együtt — Zus. 2325	312	2013	2290	302	1988	2278	260	2018	2386	298	2098
	fü — Kn. 1437	149	1288	1452	149	1303	1449	166	1283	1502	149	1353
III. kerület — III. Bezirk	leány — M. 1375	148	1227	1425	168	1257	1376	161	1215	1271	128	1143
	Együtt — Zus. 2812	297	2515	2877	317	2560	2825	327	2498	2773	277	2496
	fü — Kn. 744	93	651	695	69	626	675	74	601	660	67	593
IV. kerület — IV. Bezirk	leány — M. 573	83	489	550	72	478	546	71	475	495	59	443
	Együtt — Zus. 1316	176	1140	1245	141	1104	1221	145	1076	1155	119	1036
	fü — Kn. 1351	154	1197	1477	167	1310	1445	164	1281	1523	198	1325
V. kerület — V. Bezirk	leány — M. 1255	166	1089	1306	180	1126	1290	165	1125	1333	189	1114
	Együtt — Zus. 2606	320	2286	2788	317	2486	2935	329	2406	2856	387	2419
	fü — Kn. 2524	403	2121	2574	314	2260	2568	339	2249	2553	335	2218
VI. kerület — VI. Bezirk	leány — M. 2094	362	1732	2083	312	1771	2214	350	1864	2103	276	1827
	Együtt — Zus. 4618	765	3853	4657	626	4081	4782	689	4098	4656	611	4045
	fü — Kn. 2070	271	1799	2250	253	1997	2571	303	2268	2823	411	2412
VII. kerület — VII. Bezirk	leány — M. 1971	292	1689	2058	281	1774	2372	322	1900	2700	408	2292
	Együtt — Zus. 3395	416	2979	3357	416	2911	3342	422	2920	3486	372	3114
	fü — Kn. 2455	377	2088	2432	339	2083	2539	389	2150	2498	305	2193
VIII. kerület — VIII. Bezirk	leány — M. 5860	793	5067	5779	785	4994	5881	811	5070	5984	677	5307
	Együtt — Zus. 1518	199	1319	1517	214	1303	1531	183	1348	1565	177	1388
	fü — Kn. 1307	198	1109	1267	202	1005	1304	169	1125	1324	182	1142
IX. kerület — IX. Bezirk	leány — M. 2925	397	2528	2784	416	2368	2885	352	2453	2889	359	2530
	Együtt — Zus. 586	101	485	594	78	516	592	80	512	665	70	585
	fü — Kn. 475	64	409	526	82	444	573	70	503	609	87	522
X. kerület — X. Bezirk	Együtt — Zus. 1059	165	894	1120	100	960	1165	150	1015	1274	167	1117
	fü — Kn. 16196	2095	14100	16495	2083	14457	16753	1993	14760	17544	2073	15471
	leány — M. 13860	2020	11840	13965	1955	12010	14610	1996	12614	14841	1944	12897
Főösszeg — Hauptsumme	Együtt — Zus. 30056	4116	25940	30460	3993	26467	31363	3989	27374	32385	4017	29368

Josefinum árvaházi iskola (25.) első fosztálya . . .	91 tanuló.
» » » második » . . .	82 »
» » » harmadik » . . .	85 »
» » » negyedik » . . .	89 »
Madách-utczai fiúiskola (24.) » » . . .	82 »
» » leányiskola (24.) harmadik leányosztály	86 »
Lónyay-utczai fiúiskola (32.) negyedik osztálya . .	81 »
Mester-utczai iskola (54.) első b. fosztály	85 »
» » » harmadik leányosztály . .	86 »

Összesen tehát 1888 tanuló,

vagyis a tanulók összes számának csak 6·2%, míg 1880-ban a hasonlóan és tagadhatatlanul sajnosan túltömött termekben elhelyezett tanulók száma (ismét a beírottak és az év végén jártak középszáma szerint számítva) kétszer annyi, azaz 3745 volt, mi a. i. a tanulók számának teljes 16·5%-át teszi.

Az idevonatkozó adatokat a 2. számú táblából méritjük, mely minden egyes osztálynak és minden egyes tanteremnek látogatottságát külön mutatja ki s ezért tábláink között a legterjedelmesebb.

4. A szülők foglalkozási módja.

A következőkben azon foglalkozásokat állítjuk egybe, melyekkel az iskolás gyermekek szülei körében leggyakrabban találkozunk:

	1873/4	%	1880/1	%	1884/5	%	1888/9	%
Munkás és napszámos .	1105	= 8·1	3249	= 15·5	4933	= 19·5	6577	= 23·2
Kereskedő	1390	= 10·2	2133	= 10·1	2779	= 11·0	2965	= 10·4
Hivatalnok	1164	= 8·5	1544	= 7·3	1627	= 6·4	2192	= 7·7
Szolga	497	= 3·6	893	= 4·2	1156	= 4·6	1386	= 4·9
Szabó	619	= 4·5	946	= 4·5	1164	= 4·6	1185	= 4·2
Gazda, majoros és föld- birtokos	918	= 6·7	980	= 4·7	1135	= 4·5	1034	= 3·6
Vendéglős és kávé . .	501	= 3·7	763	= 3·6	618	= 2·5	954	= 3·4
Czipész	455	= 3·3	682	= 3·2	752	= 3·0	892	= 3·1
Özvegy	894	= 6·5	1334	= 6·3	715	= 2·8	702	= 2·5
Asztalos	358	= 6·0	542	= 2·6	677	= 2·7	671	= 2·3
Magánzó	233	= 1·7	317	= 1·5	307	= 1·2	437	= 1·5
Kocsis	207	= 1·5	199	= 0·9	420	= 1·7	439	= 1·4
Kőműves	272	= 2·0	326	= 1·6	394	= 1·6	403	= 1·5
Lakatos	198	= 1·4	291	= 1·4	349	= 1·4	384	= 1·4
Mészáros, hentes . . .	189	= 1·4	246	= 1·2	343	= 1·3	361	= 1·3

(Folytatás a 35. lapon.)

Szülők foglalkozása az 1885/6 és 1888/9 évekről.
Beschäftigung der Eltern für die Schuljahre 1885/6 und 1888/9.

Foglalkozás	1885/6			1888/9		
	fiu Knab.	leány Mädch.	együtt Zus.	fiu Knab.	leány Mädch.	együtt Zus.
Mezőgazdaság, marhatenyésztés <i>Landwirthschaft und Viehzucht</i>	658	483	1141	623	411	1034
Pék, <i>Bäcker</i>	97	64	161	102	80	182
Mészáros, hentes, <i>Fleischhauer, Selcher</i>	190	146	336	207	154	361
Molnár, <i>Müller</i>	94	57	151	65	77	142
Vendéglős, kávé. <i>Gastwirth und Kaffeesieder</i>	449	456	905	526	428	954
Szabó, <i>Schneider</i>	609	497	1106	606	579	1185
Czipész, <i>Schuster</i>	415	382	797	511	381	892
Kőműves, <i>Maurer</i>	237	181	418	232	171	403
Asztalos, <i>Tischler</i>	394	279	673	391	280	671
Kádár, <i>Böttcher</i>	90	62	152	108	58	166
Lakatos, <i>Schlosser</i>	200	164	364	229	155	384
Kovács, <i>Schmiede</i>	129	94	223	141	85	226
Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	112	54	166	131	74	205
Kereskedő, <i>Kaufleute</i>	1424	1367	2791	1478	1487	2965
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	2682	2356	5038	3583	2994	6577
Cseléd, <i>Bedienstete</i>	643	545	1188	739	647	1386
Hivatalnok, <i>Beamten</i>	1044	963	2007	1217	975	2192
Ügyvéd, orvos, <i>Advocaten, Aerzte</i>	108	89	197	108	74	182
Tanító, nevelő, <i>Lehrer, Erzieher</i>	112	123	235	138	145	283
Kocsis, <i>Kutscher</i>	273	189	462	247	192	439
Mosónő, <i>Wäscherinen</i>	85	80	165	125	105	230
Magánzó, <i>Privatiere</i>	163	139	302	252	185	437
Özvegy, <i>Witwen</i>	492	443	935	380	322	702
Egyéb foglalkozási ágak, <i>Sonstige Erwerbszweige</i>	3400	2627	6027	3332	3838	6170
Főösszeg — Hauptsumme	14100	11840	25940	15471	12897	28368

	1873/4	%	1880/1	%	1884/5	%	1888/9	%
Tanító	133	= 1.0	206	= 1.0	227	= 0.9	283	= 1.0
Mosónő	121	= 1.0	145	= 0.7	206	= 0.8	230	= 0.8
Kovács	151	= 1.1	182	= 0.8	240	= 1.0	226	= 0.8
Fuvaros	188	= 1.4	314	= 1.5	157	= 0.6	205	= 0.7
Ügyvéd, orvos	113	= 1.0	194	= 0.9	202	= 0.8	182	= 0.6
Pék	96	= 0.7	97	= 0.4	60	= 0.2	182	= 0.6
Kádár	78	= 0.5	124	= 0.6	141	= 0.5	166	= 0.6
Molnár	158	= 1.2	150	= 0.7	152	= 0.6	142	= 0.5

Azon körülmény, hogy 16 év folyamában a napszamosok száma 8.1%-ról 23.2%-ra, a szolgáké pedig 3.6%-ról 4.9%-ra emelkedett, míg a kereskedők, szabók, cipészek, asztalosok, vendéglősök száma egészben változatlan maradt, ellenben pedig a hivatalnokoké 8.5%-ról 7.7%-ra, ügyvédeké és orvosoké 1.0%-ról 0.6%-ra csökkent, mutatja, hogy az alsóbb néposztályok a városi népiskolákat évről-évre emelkedő arányban látogatják.

5. A tanulók kimutatása osztályok szerint.

A tanulók száma a magasabb osztályokban (tanfolyamokban) természetesen csökken; az utolsó évben pl. az első osztály minden 100 tanulója 63 negyedévi esik. A csökkenés a legnagyobb a IV. osztályról az V.-re, mert a négy évet végzett tanulók nagyobb része inkább a középiskolákba s különösen a polgáriskolákba lép át. Minden száz négy elemi évet végzett tanuló közül ötödéves lett ugyanis (lásd a 4. sz. táblát):

1881/2. évben	17.6%
1882/3. »	14.2%
1883/4. »	20.2%
1884/5. »	21.2%
1885/6. »	19.9%
1886/7. »	23.9%
1887/8. »	25.5%
1888/9. »	25.0%

Ebből láthatjuk, hogy minél több ötödik és hatodik osztályt rendeztek be, azokat annál többen is keresték fel: nyolcz évvel ezelőtt ez utolsó osztályok csak tizenkét iskolában voltak meg (l. 2. sz. táblát), míg jelenleg huszonnégyben; ennek megfelelően a tanulók száma is megkétszereződött. Ugy látszik ezenkívül, hogy ez osztályok látogatottsága mindinkább terjed; így a nyolcz évi időszak elején a negyedik osztályú tanulóknak még több mint 80%-a lépett át más iskolába, míg a népiskola V. osztályába csak 14—20% lépett elő; de az utolsó évben

az V. osztályba átlépők száma már a 25%-ot érte el. Meglepőnek látszik a nemek számarányában nyilvánuló különbség. Minthogy a csakis fiúknak berendezett középiskolák száma igen nagy, feltehetjük volna, hogy a népiskolák negyedik osztályából kilépő leányok közül többen fogják az ötödiket látogatni, mint a fiúknál. Ez azonban nincs így: mert míg p. o. az utolsó évben 1000 négy osztályt végzett fitanuló közül 282 lépett át az ötödik osztályba, addig a leányok közül csak 206. Mint később a polgári iskolákról szóló fejezetben látni fogjuk, e körülményt a polgári leányiskolák nagyobb látogatottságára kell visszavezetnünk. Nyolcz évvel ezelőtt p. o. mikor a polgári iskolák száma csekélyebb volt, mindkét nemnél egyforma sűrű átlépés mutatkozott.¹⁾

Az év bezártával iskolába járó tanulók száma az utolsó nyolcz évben a következő vala:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
1881/2	6.891	5.724	4.759	3.616	638	196
1882/3	7.365	5.856	5.018	3.926	558	208
1883/4	7.488	6.248	5.360	4.075	826	183
1884/5	7.618	6.334	5.809	4.305	912	259
1885/6	7.456	6.502	5.884	4.797	951	350
1886/7	7.758	6.540	5.956	4.730	1.126	357
1887/8	7.889	6.789	6.135	4.843	1.230	488
1888/9	8.149	7.103	6.302	5.073	1.269	472

Ha a VI. osztálynak a két nem részéről való látogatását vesszük szemügyre, úgy a következő számokból

1881/2	92 fiu	104 leány
1882/3	112 »	96 »
1883/4	95 »	88 »
1884/5	139 »	120 »
1885/6	213 »	137 »
1886/7	234 »	123 »
1887/8	292 »	196 »
1888/9	286 »	186 »

kitűnik, hogy általában véve a VI. osztály látogatása az elmúlt nyolcz évben mindkét nem részéről emelkedett, de hogy ezen emelkedés a fiuk részéről sokkal nagyobb (több mint 100%), mint a leányok részéről. Felemlíthető egyuttal hogy a VI. osztály látogatottsága a fiuk részéről az 1885/6. tanév, a leányok részéről az 1887/8. tanévtől kezdve öltött nagyobb arányokat.

6. A tanulók kora és az iskoláztatás kezdete.

A 4. számú tábla a tanulók korviszonyait tünteti fel mind a hat tanfokban.

A legelső korhatárt az iskolatörvény a befejezett hatodik évben állapította meg. Minthogy azonban a szülők a gyermeket néhány heti korkülönbség miatt

¹⁾ és pedig 2066 négy osztályt végzett fiú közül 358 = 17,3%
1550 » » » leány » 280 = 18,0%

(lásd a XXIII. közleményének 28. lapján.)

nem akarják egy évig várni, állandóan néhány szabályos koron alul levő tanulókra is akad. Így pl. tett az I. osztályban a hat éven aluli tanulók száma az utolsó nyolcz évben:

1881/2	91 fiut	29 leányt
1882/3	49 »	27 »
1883/4	44 »	29 »
1884/5	46 »	20 »
1885/6	36 »	28 »
1886/7	43 »	25 »
1887/8	83 »	36 »
1888/9	56 »	40 »

A fiúk száma mindig nagyobb, mint a leányoké. Minthogy pedig az utóbbiak gyorsabban fejlődnek, s így az oktatásra is korábban válnak alkalmassá, a fiúknak tanköteles koruk betöltése előtt való sűrűbb iskoláztatása a fent elősorolt körülményen kívül még a szülők óhajára is volna visszavezetendő.

Ha azt kutatjuk, hogy az előirt korban, vagyis a 6—7 évben iskolába vitt gyermekek száma az utolsó évben miként változott meg, örömmel kell látnunk, hogy ezek százaléka állandóan emelkedik, a mit az iskolai kényszer szigorúbb alkalmazására, de a lakosságnak intensivebb művelődési hajlamára is, kell visszavezetnünk.

Tett ugyanis az első osztályú fiúk száma:

	általában	e z e k k ö z ü l 6—7 éves	= %
1873/4-ben	2.826	1.120	39 ⁶³
ezzel szemben			
1877/8-ban	3.003	1.056	43 ⁹⁸
az utolsó nyolcz évben			
1881/2	3.614	1.691	46 ⁷⁹
1882/3	3.002	1.782	59 ⁴⁰
1883/4	3.885	1.846	47 ⁵²
1884/5	3.922	2.043	52 ⁰³
1885/6	3.852	1.970	51 ¹⁴
1886/7	4.090	2.015	49 ²⁶
1887/8	3.963	1.995	50 ³⁴
1888/9	4.223	2.169	51 ³⁷
Ugyanez a leányoknál			
1873/4	2.587	865	33 ⁴⁴
1877/8	2.899	1.117	38 ⁵³
ellenben az utolsó nyolcz és alatt			
1881/2	3.277	1.345	41 ⁰⁴
1882/3	3.483	1.437	41 ²⁶
1883/4	3.604	1.464	40 ⁶³
1884/5	3.696	1.687	45 ⁶⁴
1885/6	3.604	1.514	42 ⁰¹
1886/7	3.668	1.504	41 ⁰⁰
1887/8	3.926	1.666	42 ⁴³
1888/9	3.916	1.793	45 ⁷⁸

(Folytatás a 42. lapon.)

Korév Altersjahr	Létszám Anzahl		Ezek közül jártak — Von diesen besuchten die																		
	Geburtsjahr		I.		II.		III.		IV.		V.		VI.								
	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.							
6 éven alul unter 6 Jahren	43	25	68	43	25	68															
6—7 éves 6—7 jährig	2075	1536	3611	2015	1504	3519	60	32	92												
7—8 éves 7—8 jährig	2723	2214	4987	1276	1257	2533	1263	897	2160	184	60	244									
8—9 éves 8—9 jährig	2701	2521	5222	484	562	1046	1122	1096	2218	971	796	1767	124	67	191						
9—10 éves 9—10 jährig	2471	2126	4597	158	184	342	572	531	1153	901	785	1686	819	564	1388	21	12	33			
10—11 éves 10—11 jährig	1942	1873	3714	73	91	164	266	326	592	657	634	1291	786	688	1474	149	129	178			
11—12 éves 11—12 jährig	1484	1059	2543	31	52	83	122	114	236	345	286	631	611	430	1041	310	160	470			
12—13 éves 12—13 jährig	741	474	1215	9	12	21	42	29	71	150	103	253	288	194	482	152	92	244			
13—14 éves 13—14 jährig	217	150	367		1	1	8	3	11	39	32	71	69	59	128	53	27	80			
14 éven felül über 14 Jahren	60	33	93	1		1	4	3	7	11	2	13	20	11	31	14	7	21			
Összesen — Zus.	14457	12010	26467	4090	3688	7778	3459	3081	6540	3258	2698	5956	2717	2013	4730	699	427	1126	234	123	357

1896/7.

A hatodik és hetedik életévben álló gyermekek száma tehát jelenleg úgy a fiuknál, mint a lányoknál az iskolába járó gyermekek felét teszi, míg 15 évvel ezelőtt a fiúkánál csak 39.63, a leányoknál csak 33.44%-át. Láthatjuk tehát, hogy a népiskolákat, különösen a leánygyermekek, mennyivel buzgóbban látogatják most, mint azelőtt.

Az iskolázási kor felső határa tulajdonképen nincs megszabva. A 4. számú táblából kitűnik, hogy a IV. osztályban minden évben meglehetősen számmal vannak a 9—10-ik normáléven túl levő tanulók; így p. o. a nyolcz évi időszakunk elején és végén

1881/2-ben 722 fiú = 34.9%, 655 leány = 42.3%
 1888/9-ben 959 » = 32.8%, 699 » = 32.4%

A normál koron túl levő leányok száma tehát erősebb mértékben csökkent, mint a fiuké, a mit úgy az ötödik és hatodik osztályok, valamint a polgári iskolák felállításának kell tulajdonitanunk.

7. A tanulók nemzetisége.

Az 5. számú tábla egybefoglalja az erre vonatkozó mind a hat tanfokra kiterjedő kimutatásokat, és pedig a nem megkülönböztetésével.

Az iskolai beiratkozás nem lehet pontos forrása a nemzetiségi viszonyok megítélésének, legalább nálunk nem, midőn ezen minden egyéb következmény nélküli kérdőpontnál könnyen fölcserélhetik a nemzetiségnek politikai és ethnografiai fogalmát; pedig bennünket tulajdonkép csakis az utóbbi érdekel. Az ide vágó adatok azonban mégis ethnografikus érdekűek is, mert — habár a magyarokúl kiadottak közt idegen elemek is vannak — mégis kétségtelen, hogy a németek vagy tótokként bejegyzettek határozottan ezen nemzetiségekhez tartoznak.

Az utolsó nyolcz évben, figyelmen kívül hagyva a »más nemzetiségűek« jelentéktelen rovatát, a nemzetiségek így oszlottak meg:

	magyar	német	tót
1881/2	17.130	4.441	146
1882/3	18.011	4.616	199
1883/4	19.067	4.774	219
1884/5	20.074	4.856	213
1885/6	21.142	4.446	247
1886/7	21.608	4.482	287
1887/8	22.595	4.388	302
1888/9	23.835	4.137	308

Tehát száz-száz 1881. iskolába járt magyar nemzetiségű tanulóra esik

jelenleg	139;
100 német tanulóra	93;
100 tót »	209.

Ezek szerint, úgy látszik, hogy a fővárosnak szláv lakossága — nagyobb-részt napszámosok — az utolsó években jelentékenyen szaporodott, míg a német elem számereje jelentéktelen visszaesést mutat.

5. számú tábla.

Tabelle Nr. 5.

Kimutatás a tanulók nemzetiségéről, évfolyamok szerint.

Nationalität der Schüler, nach Jahrgängen ausgewiesen.

Tanfolyam <i>Lehrstufe</i>	Magyar <i>Ungarn</i>	Német <i>Deutsche</i>	Tót <i>Slowaken</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Tanfolyam <i>Lehrstufe</i>	Magyar <i>Ungarn</i>	Német <i>Deutsche</i>	Tót <i>Slowaken</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>
1885/6.						1886/7.					
I.	f. K. 2834	938	58	22	3852	I.	f. K. 3033	962	73	22	4090
	l. M. 2592	910	85	17	3604		l. M. 2570	988	92	18	3668
	e. Z. 5426	1848	143	39	7456		e. Z. 5603	1950	165	40	7758
II.	f. K. 2915	465	29	17	3426	II.	f. K. 2845	573	34	7	3459
	l. M. 2504	528	31	13	3076		l. M. 2527	508	40	6	3081
	e. Z. 5419	998	60	30	6502		e. Z. 5372	1081	74	15	6540
III.	f. K. 2786	437	14	10	3247	III.	f. K. 2816	401	26	15	3258
	l. M. 2235	386	8	6	2637		l. M. 2290	389	11	8	2698
	e. Z. 5121	823	22	18	5884		e. Z. 5106	790	37	23	5956
IV.	f. K. 235	388	10	8	2791	IV.	f. K. 2432	277	4	4	2717
	l. M. 1739	254	6	7	2006		l. M. 1774	226	4	9	2013
	e. Z. 4124	642	16	15	4797		e. Z. 4206	503	8	13	4730
V.	f. K. 514	53	3	1	571	V.	f. K. 616	81	2		699
	l. M. 341	37	2		380		l. M. 382	44	1		427
	e. Z. 855	90	5	1	951		e. Z. 998	125	3		1126
VI.	f. K. 172	40	1		213	VI.	f. K. 213	20		1	234
	l. M. 125	10		2	137		l. M. 110	13			123
	e. Z. 297	50	1	2	350		e. Z. 323	33		1	357
Összes <i>Insges.</i>	f. K. 11606	2321	115	58	14100	Összes <i>Insges.</i>	f. K. 11955	2314	139	49	14457
	l. M. 9536	2125	132	47	11840		l. M. 9653	2168	148	41	12010
	e. Z. 21142	4446	247	105	25940		e. Z. 21608	4482	287	90	26467
1887/8.						1888/9.					
I.	f. K. 2977	892	78	16	3963	I.	f. K. 3278	850	81	24	4233
	l. M. 2932	904	73	17	3926		l. M. 3064	768	68	16	3916
	e. Z. 5909	1796	151	33	7889		e. Z. 6342	618	149	40	8149
II.	f. K. 2973	577	38	17	3705	II.	f. K. 3079	551	44	9	3683
	l. M. 2542	590	45	7	3184		l. M. 2776	590	39	15	3420
	e. Z. 5515	1167	83	24	6789		e. Z. 5855	1141	83	24	7103
III.	f. K. 2901	416	42	1	3373	III.	f. K. 3041	450	31	7	3529
	l. M. 2343	390	18	11	2762		l. M. 2370	379	21	3	2773
	e. Z. 5244	806	60	25	6135		e. Z. 5411	829	52	10	6302
IV.	f. K. 2516	247	5	4	2772	IV.	f. K. 2675	218	13	10	2916
	l. M. 1843	224	2	2	2071		l. M. 1963	186	5	3	2157
	e. Z. 4859	471	7	6	4843		e. Z. 4638	404	18	13	5073
V.	f. K. 699	55	1		755	V.	f. K. 791	27	5	1	824
	l. M. 422	53			475		l. M. 391	64			445
	e. Z. 1121	108	1		1230		e. Z. 1172	91	5	1	1269
VI.	f. K. 256	35		1	292	VI.	f. K. 257	28	1		286
	l. M. 191	8			196		l. M. 160	26			186
	e. Z. 447	40		1	488		e. Z. 417	54	1		472
Összes <i>Insges.</i>	f. K. 12322	2222	164	52	14760	Összes <i>Insges.</i>	f. K. 13021	2124	175	51	15471
	l. M. 10273	2166	138	37	12614		l. M. 10714	2013	133	37	12897
	e. Z. 22695	4388	302	89	27374		e. Z. 23835	4137	308	88	28368

Igen nevezetes azonban az egyes nemzetiségeknek a két nem szerint való képviseltetése. Az alsóbb osztályokban a fiuk és leányok számviszonya a két főnemzetiségnél ugyan csaknem egyenlő; az előrehaladó korról azonban mindinkább kevesebb lesz a magyar leányok száma. Így az utolsó évben minden 100 fiura esett leány

	a magyaroknál	a németeknél
Az I. osztályban	93	90
A II. »	90	106
A III. »	78	84
A IV. »	73	90

Még nagyobb azonban a különbség a két legfelső osztályban. Itt ugyanis 100 fiura a magyaroknál csak 51 leány jut, míg a németeknél 164.

E tény magyarázata talán abban keresendő, hogy a magyarok, a mely nemzetiség népességünk felsőbb osztályaiban a túlnyomó és legerősebb, leányaiknak egyrészt házi, másrészt magánintézeti vagy polgáriskolai továbbnevelése által a nyilvános népiskolákat látogató leányok tömegéből jelentékeny részt elvonnak.

A szláv elem a két legfelsőbb osztályban teljesen kivész: így az utolsó évben az összes V. és VI. osztályokat mindössze öt tót fiu és csak egyetlen egy tót leány látogatta.

8. A tanulók hitfelekezete.

Az idevágó adatokat a hat tanfokra és a két nemre való tekintettel a 6. számú táblában találjuk együtt. A négy főfelekezethez tartozó tanulók száma az utolsó nyolcz évben a következő volt:

	Katholikus,	Ágostai,	Helvét,	Izraelita
1881/2	14.804	712	884	5.317
1882/3	15.702	837	935	5.387
1883/4	16.605	807	965	5.722
1884/5	17.463	905	1.118	5.675
1885/6	17.749	923	1.267	5.910
1886/7	17.969	972	1.283	6.147
1887/8	18.525	1.032	1.376	6.335
1888/9	19.157	1.050	1.499	6.564

Ezek szerint minden 100 az 1881-dik évben talált tanulóra esik

a reformatusoknál	169;
az ágostaiaknál	148;
a katolikusoknál	129;
az izraelitáknál	123.

Az egyes tanfokokat vizsgálva azt látjuk, hogy ha mint az alsóbb osztályokból a magasabbak felé haladunk, a tanfokokon a katolikusok száma csökken, a többi felekezeté emelkedik.

A felekezetek megoszlása ugyanis a következő:

1881/2-ik évben

	Katholik.	Ágostai	Helvét	Izraelita
az I. osztályban	72·89 ⁰ / ₀	3·0	3·3	20·19 ;
a II. »	67·98	3·0	4·6	24·13 ;
a III. »	65·54	3·2	4·1	26·66 ;
a IV. »	61·94	3·6	4·3	27·73 ;
az V. és VI. »	63·79	5·5	4·3	25·66.

1889/9-ik évben

az I. osztályban	70·27	3·6	5·6	20·20 ;
a II. »	67·49	3·7	5·5	20·57 ;
a III. »	66·76	3·6	5·3	25·53 ;
a IV. »	65·42	3·9	4·7	25·17 ;
az V. és VI. »	67·72	4·1	4·2	23·55.

A leányok iskoláztatásában az egyes felekezeteknél szintén mutatkoznak különbségek. Azon általános szabály alól ugyanis, a mely szerint a leányok általában véve kisebbségben vannak a fiuk felett, az izraeliták kivételt képeznek ; esik ugyanis 100 fiúra közel 110 leány, míg a többi felekezetnél csak 71. A leányok e többsége abból következik, hogy az izraelita lányok a három alsó osztályt igen nagy számban látogatják.

A nemi viszony az egyes osztályok szerint a következő: az utolsó évben minden 100 fiúra esett leány

	Kathol.	Ágostai	Helvét	Izraelita
az I. osztályban	87	83	76	120
» II. »	86	79	95	119
» III. »	68	72	55	120
» IV. »	71	74	57	89
» V. és VI. »	51	.	.	75

Mint ezekből látszik, a III. osztályban a katolikus lányok száma erősen csökken, míg az izraelitáknál e csökkenés a IV. osztályban észlelhető. Az összes felekezetekre nézve áll azonban az a tény, hogy a magasabb fokú osztályokba való előlépéssel a leányok száma fogy.

9. A tanulók előrehaladása : a) tekintve a tanítás céljának elérését.

A tanulók előrehaladását, mint eddigi közleményeinkben is, három szempontból óhajtjuk megvilágítani :

- a) a tanítás céljának a fontosabb tantárgyakban való elérése szerint ;
- b) a negyedik osztálybeli tanulóknak a magyar nyelvben és számtanban nyert osztályzata szerint ;
- c) az ismétlők száma szerint.

Az I. osztály legfontosabb tantárgyai az olvasás és a számolás. Hogy tehát az első évesek előrehaladását statisztikai módon feltüntethessük, minden egyes tanulóról be kellett szerezni az adatot, tud-e olvasni és összeadni.

(Folytatás a 47. lapon.)

A tanulók vallása, tanfolyamonként kimutatva.
Confession der Schüler, nach Lehrstufen ausgewiesen.

Tanfolyam Lehrstufe	Katholikus Katholische	Ágostai Luther.	Helvét Reformirta	Izraelita Israeliten	Egyéb Sonslige	Összesen Zusammen	Tanfolyam Lehrstufe	Katholikus Katholische	Ágostai Luther.	Helvét Reformirta	Izraelita Israeliten	Egyéb Sonslige	Összesen Zusammen
1885/6.							1886/7.						
I.	f. K. 2748	148	204	739	13	3852	I.	f. K. 2968	125	219	761	17	4090
	l. M. 2518	121	176	780	9	3604		l. M. 2526	103	175	854	10	3668
	e. Z. 5266	269	380	1519	22	7456		e. Z. 5494	228	394	1615	27	7758
II.	f. K. 2388	116	180	732	10	3426	II.	f. K. 2428	137	172	709	13	3459
	l. M. 2090	112	140	724	10	3076		l. M. 2051	106	161	757	6	3081
	e. Z. 4478	228	320	1456	20	6502		e. Z. 4479	248	338	1466	19	6540
III.	f. K. 2240	116	159	721	11	3247	III.	f. K. 2191	151	173	727	16	3258
	l. M. 1677	94	120	735	11	2637		l. M. 1784	103	116	687	8	2698
	e. Z. 3917	210	279	1456	22	5884		e. Z. 3975	254	289	1414	24	5956
IV.	f. K. 1932	105	144	592	18	2791	IV.	f. K. 1777	104	110	713	13	2717
	l. M. 1278	61	88	576	3	2006		l. M. 1258	79	92	575	9	2013
	e. Z. 3210	166	232	1168	21	4797		e. Z. 3085	183	202	1288	22	4780
V.	f. K. 404	22	30	111	4	571	V.	f. K. 465	36	35	161	2	699
	l. M. 233	8	21	118		380		l. M. 224	16	13	153	1	427
	e. Z. 637	30	51	229	4	951		e. Z. 709	52	48	314	3	1126
VI.	f. K. 154	13	4	41	1	213	VI.	f. K. 196	10	8	19	1	234
	l. M. 87	7	1	41	1	137		l. M. 81	2	9	31		123
	e. Z. 241	20	5	82	2	350		e. Z. 277	12	17	50	1	357
Összes Insges.	f. K. 9866	520	721	2936	57	14100	Összes Insges.	f. K. 10025	568	717	3090	62	14457
	l. M. 7883	403	546	2974	34	11840		l. M. 7944	409	566	3057	34	12010
	e. Z. 17749	923	1267	5910	91	25940		e. Z. 17969	972	1283	6147	96	26467
1887/8.							1888/9.						
I.	f. K. 2836	172	203	739	13	3963	I.	f. K. 3052	159	260	745	17	4233
	l. M. 2648	142	207	919	10	3926		l. M. 2674	131	197	903	11	3916
	e. Z. 5484	314	410	1658	23	7889		e. Z. 5726	290	457	1648	28	8149
II.	f. K. 2517	130	219	721	18	3605	II.	f. K. 2593	147	201	729	13	3683
	l. M. 2113	100	153	808	10	3184		l. M. 2233	116	192	874	5	3420
	e. Z. 4630	230	372	1529	28	6789		e. Z. 4826	263	393	1603	18	7108
III.	f. K. 2336	143	164	713	17	3373	III.	f. K. 2437	130	217	729	16	3529
	l. M. 1801	100	130	724	7	2762		l. M. 1670	94	119	880	10	2773
	e. Z. 4137	243	294	1437	24	6135		e. Z. 4107	224	336	1609	26	6302
IV.	f. K. 1862	97	143	653	17	2772	IV.	f. K. 1942	115	152	694	13	2916
	l. M. 1327	73	90	570	11	2071		l. M. 1377	86	87	600	7	2157
	e. Z. 3189	170	233	1223	28	4843		e. Z. 3319	201	239	1294	20	5073
V.	f. K. 492	26	26	210	1	755	V.	f. K. 590	24	33	175	2	824
	l. M. 277	19	18	161		475		l. M. 271	17	20	135	2	445
	e. Z. 769	45	44	371	1	1230		e. Z. 861	41	53	310	4	1269
VI.	f. K. 197	20	17	56	2	292	VI.	f. K. 191	18	17	59	1	286
	l. M. 119	10	6	61		196		l. M. 127	13	4	41	1	186
	e. Z. 316	30	23	117	2	488		e. Z. 318	31	21	100	2	472
Összes Insges.	f. K. 10240	588	772	3092	68	14760	Összes Insges.	f. K. 10905	593	880	3131	62	15471
	l. M. 8285	444	604	3243	38	12614		l. M. 8352	457	619	3433	36	12897
	e. Z. 18525	1032	1376	6335	106	27374		e. Z. 19157	1050	1499	6564	98	23368

A II. osztálynál a tanulás eredményének ismérve gyanánt azt tekintettük, ha a tanuló folyékonyan írni és olvasni tudott s ha a négy számműveletet a 100-on alúli számokkal végezheti.

A III. osztályban a négy műveletben való jártasságot kérdeztük, míg a IV. osztálybelieknél azt, hogy tud-e magyarul, tud-e számolni általában, különösen pedig törtszámokkal. Az utóbbi időkben a magyar nyelvben való előrehaladást már a III. osztálybeliektől is megkérdeztük, míg a IV. osztálybelieknél még külön a földrajz iránt is intéztünk kérdést, a törtekkel való számolást azonban elejtettük.

Az idevágó észlelések eredményeit a 7. sz. tábla foglalja egybe. Itt közöljük a nyolczévi megfigyelési időszaknak elejéről és végéről szóló adatokat, melyhez, hogy az utolsó tizenöt év fejlődését feltüntessük, még az 1873/4-iki adatokat is közöljük:

	1873/4	1881/2	1888/9
I. osztály.			
Tudott olvasni	63·1 ⁰ / ₀	75·1 ⁰ / ₀	78·2 ⁰ / ₀
» összeadni	63·6 »	76·6 »	80·8 »
II. osztály.			
Folyékonyan olvasott és irt	87·6 ⁰ / ₀	88·4 ⁰ / ₀	90·5 ⁰ / ₀
Ismerte a 4 számműveletet	80·0 »	80·4 »	83·8 »
III. osztály.			
Ismerte a 4 számműveletet	70·3 ⁰ / ₀	81·2 ⁰ / ₀	84·6 ⁰ / ₀
A magyar nyelvben eléggé előhaladt	?	?	82·5 »
IV. osztály.			
Törtekkel tudott számolni	87·3 ⁰ / ₀	75·2 ⁰ / ₀	?
Magyar nyelvben eléggé előhaladt .	87·1 »	81·6 »	85·2 ⁰ / ₀
Földrajzban » »	?	?	86·1 »
Számtanban » »	?	82·6 »	87·5 »

Ez adatokból az a jelentékeny tény lesz nyilvánvalóvá, hogy a tanítás célját jelenleg a tanulóknak jóval nagyobb száma éri el, mint tizenöt év előtt. Minthogy azt fel nem tehetjük, hogy a tanulók anyaga javult volna, ezt az eredményt, mint a tanítás javított és tökéletesített módszerének bizonyosságát kell üdvözlönnünk. Hogy a tanulók egy bizonyos töredéke a célát még sem éri el, oly körülmény, melyet végkép elodázni nem lehet.

A fent közlött összeállításból azt is láthatjuk, hogy a tanítás célját a negyedik osztályban érték el leggyakrabban.

Már ezen vizsgálódásoknál is egy igen nevezetes jelenség tűnik szemünkbe; ugyanis a leányok feltűnően könnyebb előhaladása. Ez oly eredmény, melynek helyességét ma, mikor ezt tizenhatévi folytonos megfigyelés állandóan támogatja s midőn idevágó észleléseink immár több, mint háromszázezer tanulóra terjeszkednek ki, alig lehetne kétségbe vonni. Minthogy tudomásunk szerint ilyenmő megfigyeléseket máshelyütt még nem tettek, legyen szabad e helyütt, valamint később a tanulók előrehaladásának folytatólagos tárgyalásánál, e megfigyeléseknek tért engednünk.

(Folytatás az 50. lapon.)

7. számú tábla.

A tanczél elérése

Erreichung des Lehrzieles in den

	1885/6.		
	fiu Kn.	leány M.	együttl. Zus.
I. tanfolyam — I. Lehrstufe.			
Létszám — Anzahl der Schüler	3852	3604	7456
Ebből olvasni tudott — Hierunter konnten lesen	2921	2756	5677
Összeadni tudott — konnten addiren	3030	2847	5877
II. tanfolyam — II. Lehrstufe.			
Létszám — Anzahl der Schüler	3426	3076	6502
Ebből folyékonyan irt és olvasott Hierunter konnten fließend lesen und schreiben	3048	2770	5818
Jártas volt a négy alapszámvetésben 100-ig waren in den vier Grundrechnungen bis 100 bewandert	2735	2564	5299
III. tanfolyam — III. Lehrstufe.			
Létszám — Anzahl der Schüler	3247	2637	5884
Ebből a számvetés négy alapszámvetését tudta Hierunter kannten die vier Grundrechnungen	2615	2162	4777
Ebből elégséges előmenetelt tett a magyar nyelvben bewiesen in der ungarischen Sprache genügenden Fortschritt			
IV. tanfolyam — IV. Lehrstufe.			
Létszám — Anzahl der Schüler	2791	2006	4797
Ebből törtszámokkal tudott számolni Hierunter konnten mit Brüchen rechnen	2334	1742	4076
Elégséges előmenetelt tett a magyar nyelvben bewiesen in der ungarischen Sprache genügenden Fortschritt	2316	1614	3930
Elégséges előmenetelt tett a számolásban bewiesen im Rechnen genügenden Fortschritt	2304	1595	3899
Elégséges előmenetelt tett a földrajzban bewiesen in der Geographie genügenden Fortschritt			
Százalékokban — In Procenten.			
I. tanfolyam — I. Lehrstufe.			
Olvasni tudott — Lesen konnten	75·83	76·47	76·14
Összeadni tudott — Addiren konnten	78·66	79·00	78·84
II. tanfolyam — II. Lehrstufe.			
Folyékonyan irt és olvasott	88·97	90·05	89·48
Fließend lesen und schreiben konnten			
Jártas volt a négy alapszámvetésben 100-ig waren in den vier Grundrechnungen bewandert	79·83	83·36	81·49
III. tanfolyam — III. Lehrstufe.			
A számvetés négy alapszámvetését tudta	85·36	81·99	81·18
Kannten die vier Grundrechnungen			
Elégséges előmenetelt a magyar nyelvben Bewiesen in der ungarischen Sprache genügenden Fortschritt			
IV. tanfolyam — IV. Lehrstufe.			
Tört számokkal tudott számolni	83·63	86·84	84·97
Konnten mit Brüchen rechnen			
Elégséges előmenetelt tett a magyar nyelvben Wiesen genügenden Fortschritt in der ungarischen Sprache auf	82·97	80·46	81·92
Elégséges előmenetelt tett a számolásban Wiesen genügenden Fortschritt im Rechnen auf	82·55	79·51	81·28
Elégséges előmenetelt tett a földrajzban Wiesen in der Geographie genügenden Fortschritt auf			

Tabelle Nr. 7.

tanfolyamonként.

einzelnen Classen (Lehrstufen).

1886/7.			1887/8.			1888/9.		
fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.
4090	3668	7758	3963	3926	7889	4233	3916	8149
3102	2786	5888	3164	3098	6262	3258	3114	6372
3149	2901	6050	3284	3192	6476	3365	3218	6583
3459	3081	6540	3605	3184	6789	3683	3120	7103
3196	2821	6017	3071	2891	5962	3394	3031	6425
2827	2572	5399	2846	2694	5540	3115	2840	5955
3258	2698	5956	3373	2762	6135	3529	2773	6302
2696	2234	4930	2738	2415	5153	2950	2382	5332
.	2888	2308	5196
2717	2013	4730	2772	2071	4843	2916	2157	5073
2339	1765	4104
2233	1700	3933	2350	1786	4136	2467	1858	4325
2244	1658	3902	2390	1864	4254	2510	1928	4438
.	.	.	2334	1798	4132	2501	1869	4370
75·84	75·95	75·90	79·84	78·91	79·88	76·97	79·52	78·19
76·99	79·09	77·98	82·87	81·30	82·09	79·49	82·17	80·78
92·40	91·56	92·00	85·19	90·80	87·82	92·15	88·62	90·45
81·73	83·48	82·55	78·94	84·67	81·60	84·58	83·04	83·84
82·75	82·82	82·77	81·18	87·44	83·99	83·59	85·53	84·61
.	81·84	83·29	82·45
86·09	87·68	86·76
82·19	84·45	83·15	84·77	86·25	85·40	84·60	86·14	85·25
82·59	82·36	82·49	86·22	90·00	87·84	86·07	89·39	87·48
.	.	.	84·20	86·91	85·32	85·76	86·65	86·14

Ha egyelőre csak az utolsó (1888/9.) tanév eredményeit vizsgáljuk, a 7. sz. táblából ez tűnik ki:

		Ezer gyermek közül tud	fiú	leány
I. osztály	{	olvasni	769 ⁷	795 ⁵
		írni	794 ⁹	822 ⁷
II. osztály	{	olvasni és írni	921 ⁵	886 ²
		4 művelettel számolni 100-on alul .	845 ⁸	830 ⁴
III. osztály	{	4 » »	835 ⁹	855 ³
		magyarul	818 ⁴	832 ⁰
IV. osztály	{	számolni	860 ⁷	893 ⁹
		magyarul	846 ⁰	861 ⁴
		földrajzot	857 ⁶	866 ⁵

De hogy ez az eredmény se nem véletlen, se nem rendkívüli, hanem állandó szabályként szerepel, kitűnik a következő 16 évre s több, mint 300.000 egyénre kiterjedő megfigyeléseinkből. Ezekből láthatjuk, hogy a korai gyermekkorban a leányok a fiukat állandóan felülmulják és hogy a tanmódszerek időközben végrehajtott tökéletesítése és az ezzel kapcsolatos kedvező fejlődés daczára is a leányok e téren nyilvánuló fölénye törvényszerűnek mutatkozik.

É v	1000 tanuló közül																
	I. osztályban				II. osztályban				III. osztályban				IV. osztályban				
	olvas		összead		olvas és ír		4 szám-művelet		4 szám-művelet		magyarul tud		magyarul tud		megfelelően számol		
	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	
1873/4	837	885	852	908
1874/5	845	882	840	898
1875/6	782	866	847	817
1876/7	806	832	838	859
1877/8	849	847	832	842
1878/9	736	795	842	812
1879/80	828	873	828	896
1880/1	879	836	888	860
1881/2	760	741	770	762	892	875	793	816	812	815	.	.	.	804	838	808	857
1882/3	766	764	778	782	897	890	815	832	812	818	.	.	.	833	865	840	881
1883/4	750	753	759	775	922	921	829	859	848	779	.	.	.	831	851	853	871
1884/5	755	735	762	766	926	921	841	849	836	846	.	.	.	843	880	811	900
1885/6	758	765	737	790	890	901	798	833	853	820	.	.	.	830	805	826	795
1886/7	758	760	770	791	924	916	817	835	827	828	.	.	.	822	844	826	824
1887/8	798	789	829	813	852	908	789	847	812	874	.	.	.	848	862	862	900
1888/9	770	795	795	822	922	886	846	830	886	855	818	833	.	846	861	861	894
Átlag	764	763	781	788	903	902	816	833	829	829	.	.	.	827	851	834	862

Ezzel, a maga állandóságában meglepő eredménnyel szemben talán azt állithatnák, hogy a tanítóknak a bizonyítványokban kifejezésre jutó ítélete, nem egyenlő értékű az okból, mivel a fiukat férfiak, a lányokat nők oktatják s ez utóbbiak ítéletükben talán elnézőbbek. Nem tekintve azonban azt, hogy az igazgatók a bizonyítványok osztályozását ellenőrzik s hogy a két nem közt mutatkozó eme különbség még a vegyes iskolákban is fennáll, a hol pedig ugyanazon tanító oktat és osztályoz úgy fiúkat, mint leányokat: hivatkozhatunk még ez iránt megkérdezett egyes tanügyi férfiak nyilatkozataira is, kik ezen, a statisztika módszereivel megállapított általános eredményt, a saját személyes és szűkebb körű tapasztalataikkal teljesen egybehangzónak találták.

10. A tanulók előrehaladása: b) a negyedik osztályban nyert általános osztályzat szerint.

Mint hogy a népiskolai tanulók nagy része az elemi iskolákat a negyedik osztályllyal elhagyja, az ezen tanfokon elért eredmény a legnagyobb fontosságú. Ezen osztályok bizonyítványai annival is több hitelt érdemelnek, mert ezek a tanulónak a középiskolákba való átlépése alkalmával mintegy ellenőriztetnek, a mi aztán alighanem az ítélet szigorítására is visszahat.

A fővárosi iskolákban az előmenetelre vonatkozó osztályozási jelzések a következők: »kitünő«, »jeles«, »jó«, »elégéses«, »elégtelen«. Mi a tantárgyak közül a magyar nyelvet és a számtant, mint a két legfontosabbat szemeljük ki s az erre vonatkozó eredményeket a 8. sz. táblában közöljük. A következőkben állítjuk egybe a nyolczévi megfigyelési időszak első és utolsó évének eredményét, a haladás feltüntetésére hozzá csatolván még az 1873/4-ik év eredményeit is.

100 negyedik osztálybeli tanuló közül a következő osztályzatot nyerte:

	1873/4	1881/2	1888/9
a magyar nyelvből			
kitünő	9.60	7.47 ⁰ / ₀	9.44 ⁰ / ₀
jeles	21.70	16.54 »	19.03 »
jó	39.00	27.99 »	27.38 »
elégéses	23.90	29.78 »	29.41 »
elégtelen	13.10	17.92 »	14.38 »
a számtanból			
kitünő	13.10	9.96 ⁰ / ₀	12.49 ⁰ / ₀
jeles	22.60	18.52 »	21.12 »
jó	30.10	29.34 »	30.34 »
elégéses	21.30	24.78 »	23.84 »
elégtelen	11.00	16.98 »	12.12 »

A mint ezekből látjuk, mindkét tárgyban az osztályozás körülbelül ugyanaz. A népiskolai oktatás szerény igényei mellett a tanczelt az egyes tudományágakban még egyforma mértékben érhetik el: a szorgalmas tanuló egyaránt halad a különböző szakokban, míg a többiek hátramaradásának oka nem annyira az egyes képességek eltérésében, mint inkább az illetők hanyagságában keresendő.

A két nem közti különbségekre térve át, a fokozatgazdag osztályozás nyújtotta árnyalatok által egy szerfelett érdekes intenzitási skálát nyerünk. Azt találjuk ugyanis, hogy úgy a magyar nyelv, mint a számtan elsajátításánál a női nem túlsúlya a kitűnően tanulók csoportjában a legjelentékenyebb: e csoportban ugyanis felével több a lány, mint a fiú! A jelesek közt is még mindig több a leány, mint a fiú, körülbelül egy negyedrésszel. A középminőségű »jól« tanulók száma a két nemnél meglehetősen egyenlő. A midőn azonban a következő két osztályzattal már a gyenge tanulók csoportjához jutunk, a fiúké lesz a túlsúly: az elégséges vagy elégtelenül tanuló fiúk száma $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{3}$ -dal több, mint a lányoké.

Az alábbi táblázat egységes összefoglalását nyújtja az idevágó tizenhat évi megfigyeléseknek:

É v	100 tanuló közül a IV. osztályban a következő osztályozást nyerte																			
	a magyar nyelvből										a számtanból									
	kitűnő		jeles		jó		elégséges		elégtelen		kitűnő		jeles		jó		elégséges		elégtelen	
	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány
1873/4	7	14	22	20	28	36	27	19	15	10	10	19	22	24	32	26	21	22	13	8
1874/5	7	16	18	24	29	28	29	20	15	10	10	19	20	23	29	29	24	18	13	10
1875/6	7	16	16	20	29	23	26	28	22	11	9	18	9	18	20	22	47	23	15	11
1876/7	6	17	17	24	28	24	30	18	18	14	7	21	20	25	33	25	24	16	15	11
1877/8	4	14	17	27	37	24	30	27	15	13	6	17	19	18	33	24	26	25	17	10
1878/9	5	10	15	18	27	27	27	25	18	14	6	16	17	20	27	25	24	21	17	12
1879/80	5	10	15	19	32	28	31	30	16	12	6	15	17	22	32	29	28	23	16	10
1880/1	6	11	16	21	35	23	30	29	10	15	7	16	20	22	35	25	27	22	9	13
1881/2	6	9	15	18	27	29	31	28	20	16	7	13	17	20	30	29	26	23	19	14
1882/3	8	9	15	22	29	29	31	26	16	12	8	17	18	20	27	28	31	22	15	12
1843/4	9	11	16	19	28	29	30	27	16	13	10	17	18	23	32	30	25	19	14	11
1884/5	9	11	17	20	29	29	30	28	15	11	9	15	15	21	31	32	26	22	14	9
1885/6	8	14	18	18	28	28	29	20	16	16	9	15	20	18	31	27	24	19	14	12
1886/7	8	12	17	20	29	29	28	24	14	12	9	15	20	21	29	27	25	20	14	10
1887/8	7	11	17	21	28	29	32	26	15	13	9	14	20	24	31	31	26	21	13	10
1888/9	8	11	18	20	27	28	32	26	15	13	10	15	20	28	31	31	25	21	14	10
Átlag	6.8	12.3	16.8	20.7	29.4	27.7	29.4	25.1	16.0	12.8	8.3	16.4	18.3	21.4	30.2	27.3	27.5	21.1	14.5	10.8

(Folytatás az 54. lapon.)

8. számú tabla.

Tabelle Nr. 8.

A IV. tanfolyam tanulójának érdemsorozata a magyar nyelvből és a számtanból.
 Fortgang der Schüler der IV. Lehrstufe aus der ungarischen Sprache und aus dem Rechnen.

Előmeneteli érdemsorozat Fortgangs-Classification	Magyar nyelv — Ungar. Sprache						Számolás — Rechnen					
				%						%		
	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.
1885/6.												
Kitünő előmenetel <i>Ausgezeichnet</i>	215	287	502	7.70	14.31	10.46	238	309	547	8.53	15.40	11.40
Jeles előmenetel <i>Vorzüglich</i>	500	364	864	17.92	18.15	18.02	551	371	922	19.74	18.49	19.22
Jó előmenetel <i>Gut</i>	793	571	1364	28.41	28.46	28.43	855	536	1391	30.63	25.72	29.00
Elégséges előmenetel <i>Genügend</i>	808	392	1200	28.95	19.54	25.01	660	379	1039	23.66	18.89	21.66
Elégtelen előmenetel <i>Ungenügend</i>	442	328	770	15.84	16.35	16.06	396	234	630	14.18	11.68	13.13
Ismeretlen <i>Unbekannt</i>	33	64	97	1.18	3.10	2.02	91	177	268	3.26	8.82	5.59
Összesen — Summe	2791	2006	4797	100.00	100.00	100.00	2791	2006	4797	100.00	100.00	100.00
1886/7.												
Kitünő előmenetel <i>Ausgezeichnet</i>	217	240	457	7.99	11.92	9.66	241	294	535	8.87	14.61	11.31
Jeles előmenetel <i>Vorzüglich</i>	451	399	850	16.60	19.82	17.97	531	419	950	19.54	20.81	20.09
Jó előmenetel <i>Gut</i>	798	585	1383	29.37	29.06	29.24	801	540	1341	29.41	26.88	28.35
Elégséges előmenetel <i>Genügend</i>	767	476	1243	28.23	23.65	26.28	671	405	1076	24.69	20.12	22.75
Elégtelen előmenetel <i>Ungenügend</i>	386	242	628	14.20	12.02	13.28	374	201	575	13.76	9.98	12.16
Ismeretlen <i>Unbekannt</i>	98	71	169	3.61	3.53	3.57	99	154	253	3.63	7.65	5.24
Összesen — Summe	2717	2013	4730	100.00	100.00	100.00	2717	2013	4730	100.00	100.00	100.00
1887/8.												
Kitünő előmenetel <i>Ausgezeichnet</i>	206	228	434	7.43	11.01	8.96	245	282	527	8.84	13.61	10.88
Jeles előmenetel <i>Vorzüglich</i>	482	438	920	17.39	21.15	19.00	554	495	1049	19.99	23.90	21.66
Jó előmenetel <i>Gut</i>	784	592	1376	28.28	28.59	28.41	857	646	1503	30.92	31.19	31.04
Elégséges előmenetel <i>Genügend</i>	878	528	1406	31.67	25.50	29.03	734	441	1175	26.47	21.29	24.26
Elégtelen előmenetel <i>Ungenügend</i>	410	272	682	14.79	13.13	14.03	369	199	568	13.31	9.62	11.73
Ismeretlen <i>Unbekannt</i>	12	13	25	0.44	0.62	0.52	13	8	21	0.47	0.39	0.43
Összesen — Summe	2772	2071	4843	100.00	100.00	100.00	2772	2071	4843	100.00	100.00	100.00
1888/9.												
Kitünő előmenetel <i>Ausgezeichnet</i>	234	245	479	8.02	11.35	9.44	300	334	634	10.29	15.48	12.49
Jeles előmenetel <i>Vorzüglich</i>	530	435	965	18.18	20.17	19.02	581	490	1071	19.92	22.72	21.12
Jó előmenetel <i>Gut</i>	780	609	1389	26.75	28.24	27.38	890	649	1539	30.52	30.09	30.34
Elégséges előmenetel <i>Genügend</i>	923	569	1492	31.65	26.38	29.41	739	455	1194	25.35	21.09	23.54
Elégtelen előmenetel <i>Ungenügend</i>	443	286	729	15.19	13.26	14.38	399	216	615	13.68	10.02	12.12
Ismeretlen <i>Unbekannt</i>	6	13	19	0.21	0.60	0.37	7	13	20	0.24	0.60	0.39
Összesen — Summe	2916	2157	5073	100.00	100.00	100.00	2916	2157	5073	100.00	100.00	100.00

11. A tanulók előrehaladása: c) az ismétlők száma.

A népiszkolai oktatás menetét eddigelé a positiv szempontokból kísérlettük meg jellemezni; most e vázlatot a negativ eredmények árnyoldalával akarjuk kiegészíteni, azon esetek megvilágítása által, a melyekben a tanuló a felsőbb osztályba át nem bocsájtathatott, a melyekben tehát a tanító törekvései gyümölcstelenek maradtak, a tanuló pedig életének egy évét az iskolapadok közt haszon nélkül vesztegette el.

Az ismétlők száma jelenleg mintegy egy hatodát teszi az év végeztével jelen volt tanulóknak, a mi minden bizonynyal igen jelentékeny százalék.

Ismételten volt alkalmunk rámutatni arra, hogy az évek folyamán az oktatás eredményei javultak. Ennek megfelelőleg azt várhatnók, hogy az ismétlők száma is állandóan csökkenjen. S ez tényleg így is van. Az utolsó években azonban az osztályt ismétlők száma oly állandóságot kezd mutatni, hogy annak feltevésére kényszerít, mintha ahhoz az időponthoz értünk volna, midőn — legalább a jelenleg alkalmazott módszerek mellett — az ismétlők számának további csökkenése már nem várható. Úgy látszik, hogy a tanczél elérésére az iskolai anyagnak öthatodánál nagyobb része nem képes és mintha a tanerők minden nagyobb erőmegfeszítése az oktatás eredményeinek inkább minőleges mélyítésében, mintsem mennyileges terjedésében nyerhetne kifejezést.

A fővárosi (pesti) népiszkolákban minden ezer tanuló közül az osztályt ismételte 1871/2-ben	208.
ellenben az 1873/4. évben	185.
» 1881/2. »	162.
» 1882/3. »	173.
» 1883/4. »	163.
» 1884/5. »	164.
» 1885/6. »	170.
» 1886/7. »	186.
» 1887/8. »	170.
» 1888/9. »	165.

Ugy a paedagogust, mint általában a psychologust bizonynyal érdekelni fogja az a tény, hogy az ismétlések nem a magasabb osztályokban, hanem az elsőben a leggyakoribbak és hogy ezek száma, a mint az alsó osztályokból a magasabbak felé haladnak, egyre csökken, a mi azt bizonyítja, hogy az akadályok nem külsőleges (tehát objectív), hanem egyéni (subjectív) természetűek. Vegyük figyelembe például a 9. sz. tábla tanulságos tényeit, melyből itt a nyolcz évi megfigyelési időszak elejéről és végéről gyűjtött adatokat állítjuk egymás mellé.

Az ismétlők száma 1000 hallgató közül az egyes osztályokban a következő vala:

	1881/2.	1888/9.
Az I. osztályban	211	228
» II. »	163	160
» III. »	141	157
» IV. »	118	116
» V. »	83	85
» VI. »	41	23
Átlag	162	165

(Folytatás az 58. lapon.)

Ismétlők száma tanfolyamok szerint.
Anzahl der Repetenten nach Lehrstufen.

Évfolyam Jahrgang	Létszám az év végén Anzahl der Schüler am Ende des Jahres			Ezek közül ismétlő Hieron Repetenten			%o-ban in %o-en		
	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.	fiu Kn.	leány M.	együtt Zus.
1885/6.									
I.	3852	3604	7456	891	864	1755	23.16	23.97	28.54
II.	3426	3076	6502	571	515	1086	16.67	16.74	16.70
III.	3247	2637	5884	581	363	944	17.89	13.76	16.04
IV.	2791	2006	4797	319	220	539	11.43	10.97	11.28
V.	571	380	951	58	18	76	10.16	4.73	7.99
VI.	213	137	350	6	1	7	2.82	0.73	2.00
Összesen — Zusammen	14100	11840	25940	2426	1981	4407	17.21	16.73	16.99
1886/7.									
I.	4090	3668	7758	1045	966	2011	25.55	26.34	25.92
II.	3459	3081	6540	647	527	1174	18.71	17.10	17.96
III.	3258	2698	5956	644	381	1025	19.77	14.12	17.21
IV.	2717	2013	4730	375	227	602	13.80	11.27	12.78
V.	699	427	1126	58	34	92	8.30	7.96	8.17
VI.	234	193	357	12	2	14	5.13	1.63	3.92
Összesen — Zusammen	14457	12010	26467	2781	2137	4918	19.24	17.79	18.58
1887/8.									
I.	3963	3926	7889	914	1014	1928	23.16	25.83	29.44
II.	3605	3184	6789	579	537	1116	16.07	16.86	16.44
III.	3373	2762	6135	587	381	968	17.40	13.79	15.78
IV.	2772	2071	4843	320	180	500	11.54	8.70	10.88
V.	755	475	1230	84	38	122	11.13	8.00	9.92
VI.	292	196	488	5	2	7	1.71	1.02	1.44
Összesen — Zusammen	14760	12614	27374	2489	2152	4641	16.86	17.06	16.96
1888/9.									
I.	4233	3916	8149	926	928	1854	21.88	23.67	22.75
II.	3683	3420	7103	639	500	1139	17.35	14.62	16.04
III.	3529	2773	6302	614	375	989	17.39	13.52	15.69
IV.	2916	2157	5073	377	213	590	12.93	9.88	11.68
V.	824	445	1269	81	27	108	9.83	6.07	8.51
VI.	286	186	472	10	1	11	3.49	0.54	2.88
Összesen — Zusammen	15471	12897	28368	2647	2044	4691	17.11	15.85	16.54

Ismétlők, vallás szerint.
Repetenten, nach Confession.

V a l l á s Confession	Létszám az év végén <i>Anzahl der Schüler am Ende des Jahres</i>			Ezek közül ismétlő <i>Hievon Repetenten</i>			% -ban <i>in % -en</i>		
	fiu <i>Kn.</i>	leány <i>M.</i>	együtt <i>Zus.</i>	fiu <i>Kn.</i>	leány <i>M.</i>	együtt <i>Zus.</i>	fiu <i>Kn.</i>	leány <i>M.</i>	együtt <i>Zus.</i>
1885/6.									
Katholikus — <i>Katholiken</i>	9866	7883	17749	1822	1434	3256	18·47	18·19	18·34
Ágostai — <i>Lutheraner</i>	520	403	923	83	37	120	15·96	9·18	13·00
Helvét — <i>Calviner</i> . . .	721	546	1267	115	93	208	15·95	17·03	16·42
Izraelita — <i>Israeliten</i>	2936	2974	5910	399	410	809	13·59	13·78	13·69
Egyéb — <i>Sonstige</i> . . .	57	34	91	7	7	14	12·28	20·59	15·38
Összesen — <i>Zusammen</i>	14100	11840	25940	2426	1981	4407	17·21	16·73	16·99
1886/7.									
Katholikus — <i>Katholiken</i>	10025	7944	17969	2048	1501	3549	20·43	18·89	19·76
Ágostai — <i>Lutheraner</i>	563	409	972	100	70	170	17·77	17·12	17·49
Helvét — <i>Calviner</i> . . .	717	566	1283	151	81	232	21·06	14·31	18·00
Izraelita — <i>Israeliten</i>	3090	3057	6147	477	480	957	15·44	15·70	15·50
Egyéb — <i>Sonstige</i> . . .	62	34	96	5	5	10	8·06	14·71	10·42
Összesen — <i>Zusammen</i>	14457	12010	26467	2781	2137	4918	19·24	17·79	18·58
1887/8.									
Katholikus — <i>Katholiken</i>	10240	8285	18525	1880	1547	3427	18·36	18·67	18·49
Ágostai — <i>Lutheraner</i>	588	444	1032	73	69	142	12·41	15·54	13·76
Helvét — <i>Calviner</i> . . .	772	604	1376	130	99	229	16·84	16·39	16·64
Izraelita — <i>Israeliten</i>	3092	3243	6335	399	434	833	12·90	13·40	13·15
Egyéb — <i>Sonstige</i> . . .	68	38	106	7	3	10	10·30	7·90	9·44
Összesen — <i>Zusammen</i>	14760	12614	27374	2489	2152	4641	16·86	17·06	16·95
1888/9.									
Katholikus — <i>Katholiken</i>	10805	8352	19157	1998	1423	3421	18·49	17·03	17·91
Ágostai — <i>Lutheraner</i>	593	457	1050	105	89	194	17·71	19·48	18·48
Helvét — <i>Calviner</i> . . .	880	619	1499	130	94	224	13·64	15·19	14·94
Izraelita — <i>Israeliten</i>	3131	3433	6564	409	438	847	13·06	12·76	12·75
Egyéb — <i>Sonstige</i> . . .	62	36	98	5	5	10	8·07	0·00	5·10
Összesen — <i>Zusammen</i>	15471	12897	28368	2647	2044	4691	17·11	15·85	16·54

Ismétlők, nemzetiség szerint.
Repetenten, nach Nationalität.

Nemzetiség Nationalität	Létszám az év végén <i>Anzahl der Schüler am Ende des Jahres</i>			Ezek közül ismétlők <i>Hievon Repetenten</i>			% -ban <i>in %-en</i>		
	fiu <i>Kn.</i>	leány <i>M.</i>	együtt <i>Zus.</i>	fiu <i>Kn.</i>	leány <i>M.</i>	együtt <i>Zus.</i>	fiu <i>Kn.</i>	leány <i>M.</i>	együtt <i>Zus.</i>
1885/6									
Magyar — <i>Ungarn</i> .	11606	9536	21142	1865	1458	3323	16·07	15·29	15·72
Német — <i>Deutsche</i> .	2321	2125	4446	520	475	995	22·40	22·35	22·38
Tót — <i>Slovaken</i> . . .	115	132	247	30	40	70	26·13	31·06	28·34
Egyéb — <i>Sonstige</i> .	58	47	105	11	8	19	18·96	17·02	18·10
Összesen — <i>Zusammen</i>	14100	11840	25940	2426	1981	4407	17·21	16·73	16·99
1886/7									
Magyar — <i>Ungarn</i> .	11955	9653	21608	2085	1507	3592	17·44	15·61	16·62
Német — <i>Deutsche</i> .	2314	2168	4482	645	571	1216	27·88	26·34	27·13
Tót — <i>Slovaken</i> . .	139	148	287	39	51	90	28·06	34·46	31·35
Egyéb — <i>Sonstige</i> .	49	41	90	12	8	20	24·49	19·51	22·22
Összesen — <i>Zusammen</i>	14457	12010	26467	2781	2137	4918	19·24	17·79	18·58
1887/8									
Magyar — <i>Ungarn</i> .	12322	10273	22595	1880	1574	3454	15·26	15·32	15·28
Német — <i>Deutsche</i> .	2222	2166	4388	554	523	1077	24·93	24·15	24·55
Tót — <i>Slovaken</i> . .	164	138	302	43	49	92	26·22	35·51	30·46
Egyéb — <i>Sonstige</i> .	52	37	89	12	6	18	23·07	16·21	20·22
Összesen — <i>Zusammen</i>	14760	12614	27374	2489	2152	4641	16·86	17·06	16·95
1888/9									
Magyar — <i>Ungarn</i> .	13121	10714	23835	2097	1564	3661	15·98	14·60	15·36
Német — <i>Deutsche</i> .	2124	2013	4137	503	450	953	23·68	22·35	23·08
Tót — <i>Slovaken</i> . .	175	133	308	37	27	64	21·14	20·30	20·78
Egyéb — <i>Sonstige</i> .	51	37	88	10	3	18	19·60	8·11	14·77
Összesen — <i>Zusammen</i>	15471	12897	28368	2647	2044	4691	17·11	15·85	16·54

Ha itt is vizsgálat alá vesszük a két nem közti különbségeket, úgy e kutatás ismét a leányok előnyére dől el. Tizenhatévi megfigyeléseink t. i. azt bizonyítják, hogy egészben 185.800 fiu közül 32.125 ismételt, azaz $17\frac{29}{100}\%$, míg 156.617 leány közül 25.914, azaz $16\frac{55}{100}\%$, a mint ez különben az itt következő összeállításból kitünik.

Tett az ismétlők száma 1000 tanuló közül:

Év	Fiu	Leány	Év	Fiu	Leány
1873/4	190	180	1881/2	161	163
1874/5	167	157	1882/3	172	174
1875/6	169	159	1883/4	161	165
1876/7	190	181	1884/5	167	159
1877/8	180	159	1885/6	172	167
1878/9	180	159	1886/7	192	178
1879/80	162	155	1887/8	169	171
1880/1	171	162	1888/9	171	158.

Tizenhatévi átlag: 173 165.

Megjegyzésre méltó e mellett, hogy a leányok ez előnyös arányával nem minden osztályban s nem épen az oktatás kezdetén találkozunk; az első és második osztályban az ismétlők száma mindkét nemnél körülbelül egy; csak a harmadik osztályban nyomulnak előtérbe a leányok, még pedig osztályról-osztályra fokozódó mértékben.

A 16 évi megfigyelés idevonatkozó adatait az alábbi tábla foglalja egybe.

Az ismétlő fiuk és leányok száma osztályok szerint.

É v	1000 tanuló közül ismételt									
	I. osztály		II. osztály		III. osztály		IV. osztály		V. és VI. oszt.	
	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány
1873/4	264	252	156	152	116	98	169	109	?	64
1874/5	212	218	159	122	146	113	124	103	?	52
1875/6	213	223	179	163	132	114	125	61	62	84
1876/7	259	260	186	153	155	147	128	101	?	59
1877/8	223	215	174	151	164	134	141	103	51	36
1878/9	260	226	166	141	151	131	120	104	55	67
1879/80	206	203	137	152	166	140	139	111	52	39
1880/1	222	193	172	193	153	146	130	75	37	105
1881/2	209	212	164	161	138	146	122	113	91	52
1882/3	232	233	158	167	161	141	121	121	89	78
1883/4	231	246	144	156	133	135	119	88	93	27
1884/5	218	234	159	161	158	132	135	75	80	43
1885/6	231	240	167	167	179	138	114	110	82	37
1886/7	256	263	187	171	198	141	138	113	83	80
1887/8	232	258	161	169	174	138	115	87	85	60
1888/9	219	237	173	146	174	135	129	99	82	44
Átlag	230	232	165	158	156	134	129	98	72	58

Bizonyára érdekes lenne az ismétlők (illetőleg szüleik) társadalmi és művelődési viszonyairól is közelebbi adatokat szerezni. Alább ez okból foglalkozunk az ismétlők felekezeti és nemzetiségi viszonyaival, míg iskola-statisztikánk legközelebbi füzetében remélhetőleg már e tanulók szülőinek foglalkozásáról is fogunk adatokat közölhetni.

Az ismétlők vallási viszonyait a 10. sz. tábla, nemzetiségi viszonyait a 11. sz. tábla tünteti fel.

A felekezeti összeállításokat a következőkben foglaljuk egybe:

1000 tanuló közül ismételt:

	kath. ág. és helv. izr. v a l l l á s ú			kath. ág. és helv. izr. v a l l á s ú			
1881/2	179	142	123	1885/6	183	150	137
1882/3	192	141	128	1886/7	198	179	155
1883/4	176	140	131	1887/8	185	154	132
1884/5	173	139	144	1888/9	179	164	128

Tekintve az esetek csekély számát az ágostai és helvét vallású gyermekeket egy csoportba egyesítettük. A nyolczévi időköz összefoglalása a következő nagyobb átlagokat adja:

1000—1000 tanuló közül ismételt

- 135 az izraelitáknál;
- 148 az ágostaiaknál;
- 155 a helvéteknél;
- 183 a katolikusoknál.

A 11. táblából a következőkben állítjuk egymás mellé a két főnemzetiségre vonatkozó eredményeket:

Volt 1000—1000 magyar, illetve német tanuló közt ismétlő

	magyar	német		magyar	német
1881/2	154	194	1885/6	157	224
1882/3	159	228	1886/7	166	271
1883/4	148	214	1887/8	153	246
1884/5	145	236	1888/9	153	230

A tót tanulók száma oly csekély, hogy a reájuk vonatkozó adatok az egyes évek viszonyainak megvilágítására nem alkalmasak. A nyolcz évi megfigyeléseket összefoglalva, a következő átlagértékeket kapjuk:

1000 magyar tanuló közül ismételt	155,
1000 német	» » » 230,
1000 tót	» » » 265.

Iskolaszék-látogatások az 1885/6. évben.
Schulvisitation der Schulstühle im Jahre 1885/6.

Iskolaszék — Schulstuhl	Az osztályok közül látogatottak Von den Klassen wurden besucht						Az iskolazéki tagok közül látogatta az iskolazéki iskolák Von den Mitgliedern der Schulstühle besucht die Schulen						Összesen Insgesamt												
	izben — mal						izben — mal																		
	1	2	3	4	5	6-10	11-20	21-30	31-40	41-50	1	2		3	4	5	6-10	11-15	16-20	21-30	31-40	41-50			
1. Várbeli — Festung	1	1	3	2	6	2	12	3	7	1	7	8	2	1	2	1	3	5	2	1	20				
2. Tabáni — Taban												30	4	2	2	2	4			1	20				
3. Krisztinavárosi — Christinenstadt												19	4	3	2	4	2			2	20				
Összesen I. kerület — Insges. I. Bezirk	1	1	3	2	7	6	23	7	7	1	7	57	10	6	2	3	9	6		2	60				
4. Vízivárosi — Wasserstadt	3			2	2	11	14					32		3	5	4	3	10			30				
5. Országtúti — Landstrasse						5	6					11	7		2	1	6	1			20				
Összesen II. kerület — Insges. II. Bezirk	3					5	6					43	7		2	4	8	1			50				
6. Ó-budai (III. kerület) — Altofen (III. Bezirk)						2	16	20				48	7	3	5	6	4	12	1		30				
7. Belvárosi (IV. ker.) — Innere Stadt (IV. Bezirk)	1			3	4	1	25	20				54	6	1	3	2	6		2	2	30				
8. Lipótvárosi I-ső — Leopoldstadt I.	4	3	2	1	8	2	4	2	12	4		20	8	1	1	1	1	1	1	1	20				
9. » II-ik — II.												24	12	4	4	3	4	1	1	4	20				
Összesen V. kerület — Insges. V. Bezirk	4	3	2	1	8	2	4	2	12	4		44	16	4	6	5	2	1	4	1	40				
10. Terézvárosi (VI. ker.) — Theresienstadt (VI. Bez.)			5	10	17	9	18	2				61	7	3	1	2	6	2	3	1	30				
11. Erzsébetvárosi I-ső ²⁾ — Elisabethstadt I.	1		7	5	6	21	8					48	1	1	1	5	3	3	1	1	20				
12. » II-ik — II.			5	2	2	3	2					14	11		2	3	2	1			20				
Összesen VII. kerület — Insges. VII. Bezirk	1		5	9	7	9	23	8				62	12	1	3	4	7	3	4	3	40				
13. Józsefvárosi I-ső — Josefstadt I.			5	1	2	2	8					18	10	3	1	1	3	1			20				
14. » II-ik — II.	6	20	3	8	3	2						47	6	1	4	2	2	2			20				
15. » III-ik — III.					1	4	20	1				26	6		2	1	2	3	3	2	20				
Összesen VIII. kerület — Insges. VIII. Bezirk	6	20	10	9	5	6	14	20	1			91	22	1	7	3	7	6	3	2	60				
16. Ferencvárosi I-ső — Franzstadt I.	5	2	3	1	4	16	2					32	2	6	1	3	2	2		1	20				
17. » II-ik — II.	2	1	3	1	5	5						17	7	4	1	3	2	2			20				
Összesen IX-ik kerület — Insges. IX. Bezirk	7	3	6	1	9	21	2					49	9	10	2	3	5	4	2	1	40				
18. Kőbányai (X. kerület) — Steinbruch (X. Bezirk)	3	2	1	2	7	5	7					27	5		1	3	4	2	3	2	30				
Főösszeg — Hauptsumme	14	36	30	43	51	47	162	108	19			510	102	30	23	15	30	17	53	32	42	23	11	4	8890

¹⁾ Idevéve a VI. ker. angyalföldi iskola is 6 osztálytal.
²⁾ 6 osztályról (az Erzsébet-leányvárból) nincs látogatás kimutatható.

Iskolaszék-látogatások az 1888/9. évben.
Schulvisitation der Schulstühle i. J. 1888/9.

Iskolaszék — Schulstuhl	Az osztályok közül látogatottak Von den Classen wurden besucht					Az iskolazéki tagok körül látogatta az iskolazéki iskolát Von den Mitgliedern des Schulrates besuchten die Schulen					Insgesamt														
	izben — mal					izben — mal																			
	1	2	3	4	5	6-10	11-15	16-20	21-30	31-40		41-50													
1. Várbeli -- Festung	1	3	3	10	8	2	4	2	4	2	8	8	3	4	2	1	1	6	20						
2. Tabáni — Taban												35	4	3	1	1	2	5	20						
3. Krisztinavárosi — Christenstadt												21	4	1	1	2	1	5	20						
Összesen I. ker. — Insges. I. Bez.	1	3	3	10	8	2	4	2	4	2	8	64	11	8	4	3	9	6	60						
4. Vizivárosi — Wasserstadt												31	4	2	1	3	2	7	30						
5. Országyúti — Landstrasse												11	3	1	1	1	1	8	20						
Összesen II. ker. — Insges. II. Bez.												42	7	3	4	4	1	15	50						
6. Ó-budai (III. ker.) — Alkofen (III. Bez.)												54	5	1	1	1	1	4	30						
7. Belvárosi (IV. ker.) — Innere Stadt (IV. Bez.)												20	8	2	2	1	1	1	30						
8. Lipótvárosi I-ső — Leopoldstadt I.	10	7	5	2								24	15	1	1	1	2	2	20						
9. „ II-ik — „ II.)												27	7	2	1	1	3	4	20						
Összesen V. ker. — Insges. V. Bez.	10	7	6	4	6	3	13	2	4	2	16	51	22	3	1	1	5	40							
10. Terézváros (VI. ker.) — Theresienst. (VI. B.)	1	1	1	10	12	36	1					62	8	2				30							
11. Erzsébetvárosi I-ső — Elisabethstadt I.	2	3	6	8	9	15	5	2	2	2	2	57	7	2				20							
12. „ II-ik — „ II.)												28	5	1	1	1	1	20							
Összesen VII. ker. — Insges. VII. Bez.	2	3	6	8	9	9	15	2	4	2	4	85	12	3	1	1	7	40							
13. Józsefvárosi I-ső — Josefstadt I.	1	1	1	2	2	3	6					16	10	1	1	1	1	20							
14. „ II-ik — „ II.)	2	5	14	11	4	8	1					50	11	1	2	1	2	20							
15. „ III-ik — „ III.)												31	8	3	1	1	3	20							
Összesen VIII. ker. — Insges. VIII. Bez.	3	6	14	24	16	9	24	1				97	29	1	5	2	9	60							
16. Ferencvárosi I-ső — Franzstadt I.	1	5	7	1	5	3	10					32	1	5	1	1	3	20							
17. „ II-ik — „ II.)	5	7	1	2	1							17	10	5	1	3	1	20							
Összesen IX-ik ker. — Insges. IX. Bez.	6	12	8	3	6	3	11					49	11	6	1	4	7	40							
18. Kőbányai (X. ker.) — Steinbrunn (X. Bez.)												29	9	2			2	20							
Főösszeg — Hauptsumme	22	29	48	44	61	49	188	100	14	6	9	553	122	30	23	15	15	69	35	20	21	10	6	9	890

1) Az angalföldi 6 osztályú iskola is idevére, miután ezen iskolaszék alá tartozik.

Die 6-clasige Schule vom Engelsfeld auch mitinbe-griffen, nachdem sie demselben Schulstuhle untersteht.

2) Az Erzsébet-árvaotthonház kivételével, melyből hiányzanak a kimutatások.

Azon körülmény, hogy a többnyire a legszegényebb osztályhoz tartozó tót tanulóknak csaknem negyedrésze bukik meg évenként, jellemzően világítja meg a társadalmi állapot és iskolázási eredmény közt létező összefüggést.

12. Az iskolaszékek iskolalátogatásai.

A mint az a 12. és 13. sz. táblákból kitűnik, az iskolaszékek tagjai az iskolákat még mindig nem látogatják elég gyakran, sőt az utolsó évben ugy látszik, a különben sem nagy buzgalom még inkább csökkent. Így p. o. azon tantermek száma, melyeket az év folyamán

	1881/2	1888/9
egyszer sem látogattak meg, volt:	1·8 ⁰ / ₀	3·8 ⁰ / ₀
az 1—5-ször látogatottaké »	7·9 »	13·6 »
a 6—10-szer » »	32·9 »	34·0 »
a több, mint 10-szer » »	41·3 »	20·7 »

A 18 iskolaszék 390 tagja közül iskolát látogatott

	1881/2	1888/9
egyszer sem . . .	103	122
1—2-szer egy évben	43	53
3—5 » » »	61	45
6—10 » » »	57	69
több, mint 10-szer	126	101

Azonban egyes iskolaszékekben, szerencsére, akad egy-egy buzgó tag, a ki évenként több mint negyven osztályt s így átlagosan véve hetenkint legalább egy osztályt meglátogat; így a Várban, a Vizivárosban, Ó-Budán (három!) a Belvárosban, a külső Lipótvárosban (kettő), a Terézvárosban, az Erzsébetváros két iskolaszékében, a Józsefváros második iskolaszékében és végül Kőbányán.

13. Az iskolák rendes bevételei és kiadásai.

A »Függelékben« közölt táblázat kimutatja a népiskolák fentartására szükséges rendes kiadásokat. A testvérvárosok egyesítésekor azaz 1874-ben ezek összege volt 330.029 frt.

1881-ben már 512.665 »

de 1888-ban 711.618 »

De ehhez még hozzáadandó a népiskolai költségvetésben szereplő

polgáriskolai költségek (1888.) 239.340 »

valamint a rajziskolai költségek (1888.) 31.651 »

s így az utolsó év népiskolai költségvetésének összege 982.609 »

Hozzászámítva ehhez még a felbecsült házártéket 169.800 »

az egész szükséglet összege 1.152.409 »

Ezek szerint tehát minden egyes budapesti lakos 2 frt 67 krral járul a néptiskolai czélokhoz.

Közöljük e helyütt 26 nagyvárosnak iskolafentartásra szánt összes kiadásainak összehasonlító statisztikáját. Az adatok az 1886-dik évre vonatkoznak és szerző nemzetközi pénzügyi statisztikájának X. évfolyamából vannak merítve.*) Láthatjuk ebből, hogy Budapest fejenkénti $7\frac{1}{4}$ fr. (3 forintnyi) kiadásával a fölvehetni vélt 26 nagyváros közt a 14-ik helyet foglalja el és közel áll Münchenhez ($3\frac{1}{4}$ forint) és Prágához ($3\frac{2}{5}$ forint); azonban még mindig elég messzire esik az első helyeket elfoglaló Majnai Frankfurt ($5\frac{2}{5}$ forint) és Drezda ($5\frac{2}{5}$ forint) városoktól.

Költött ugyanis iskoláinak fentartására az 1886-dik évben:

1. Majnai Frankfurt fejenként	14 fr. 21 centimest
2. Drezda	» 13 » 52 »
3. Barmen	» 11 » 22 »
4. Bécs	» 11 » 12 »
5. Nürnberg	» 10 » 85 »
6. Amsterdam	» 10 » 50 »
7. Boroszló	» 9 » 79 »
8. Berlin	» 9 » 75 »
9. Paris	» 9 » 60 »
10. Prága	» 8 » 67 »
11. München	» 8 » 14 »
12. Triest	» 7 » 85 »
13. Christiania	» 7 » 35 »
14. Budapest	» 7 » 25 »
15. Lyon	» 6 » 50 »
16. Stockholm	» 6 » 58 »
17. Königsberg	» 5 » 67 »
18. Turin	» 5 » 61 »
19. Kopenhága	» 4 » 99 »
20. Milano	» 4 » 97 »
21. Bologna	» 3 » 97 »
22. Lemberg	» 3 » 91 »
23. Velence	» 2 » 90 »
24. Szt. Pétervár	» 1 » 55 »
25. Moszkva	» 1 » 36 »
26. Varsó	» 0 » 57 »

Az iskolák bevétele alig tesz számot. A minimalis tandíjából évenként mintegy 60.000 frt folyik be, az államsegély 1881-től 1885-ig évenként 31.000 frt (egyszer 56.000) frt; de az állam 1886-ban ezt teljesen megvonta.

(Összehasonlítandó a függelék táblájával, mely az iskolai bevételeket tünteti fel 1874—1888-ig.)

*) Körösi. Bulletin annuel des finances des Grandes Villes, X. année: 1886. Budapest 1890.

14. Iskolai építkezések.

A függelékben erre vonatkozólag közlött tábla részletesen felsorolja a főváros*) által 1868-tól mostanig felállított iskolai épületeket. Az építkezés és első felszerelés összes költsége tett ezen 20 év alatt 3,124.444 frtot
 míg épületek vételére kiadatott 323.468 »
 az iskola-épületek részére átengedett városi területek értéke . . . 716.384 »

tett. Így a húsz évi építkezések költsége nem kevesebb, mint . 4,164.296 frt kiadást képvisel.

*) azaz 1868—1873-ig Pest városa s azontúl Budapest városa hatósága által. (Buda városa 1868-tól 1873-ig nem épített iskolákat.)

B) Ismétlő iskolák.

B) Ismétlő iskolák.

Megelőző közleményeinkben ismételten rámutattunk arra, hogy az ismétlő iskolák mily kevésbé felelnek meg az élet gyakorlati követelményeinek. És valóban alig várhattunk komoly hatást oly iskolák működésétől, hol tizenkét egész húsz éves, legkülönbözőbb viszonyok közt élő s legkülönbözőbb előképzettséggel rendelkező ifjukat együttesen akartak tanítani. Másfelől ugyanez okoknál fogva a leányosztályoktól sem várhatunk sokat: látogatottságuk is csekély vala, mint-hogy a szülők joggal ütközhetek meg azon, hogy előrehaladott korú leányokat oly iskolákba küldenek, melyeket csaknem kizárólag munkásnők látogatnak, különösen ha a tanórák esti időre esnek.

Az ismétlő iskolák ki nem elégitő működése végre arra bírta a fővárosi hatóságot, hogy ezek helyett, vagy inkább mellett¹⁾ a fiúk számára — foglalkozásukhoz képest — egyrészt ipar-, másrészt kereskedelmi iskolákat állítson. Minthogy az ismétlő-iskolák látogatói különben is csaknem mind iparos-tanoncok voltak, célszerűnek látszott, ez elemnek nevelési szükségéiről saját ipariskolák szervezése által gondoskodni. Ez iskoláknak számosabb felállítására, a polgáriskolák szaporítása és a kereskedelmi osztályok szervezése következtében az ismétlő iskolák kihaló félben vannak. Míg 1873-ban még 109 osztály állott fenn, 4.023 tanulóval, addig kutatásunk nyolcz évi időszakának kezdetén csak 72 osztály létezett 2098 tanulóval, az utolsó évben pedig már csak két (és pedig csakis leányok számára és csakis a budai oldalon, s így az I. és II. kerületben) összesen 116 tanulóval létezett. A pesti oldalon tehát nem találkozunk már leányismétlő iskolával, de a finem számára a főváros egész területén sem.

Ily megváltozott körülmények közt az ezen iskolákra vonatkozó eredmények jellemzését nagyon is rövidre foghatjuk.

Az alábbiakban ezen iskolák fejlődésének menetét a testvérvárosok egyesítése óta egy áttekintő képben foglaljuk össze.

Ismétlő iskolák 1874—1888.

	S z á m a					
	iskoláknak	osztályoknak	tantermeknek	fiúknak	leányoknak	összesen
1873/4	38	82	109	3434	589	4023
1874/5	39	85	115	3935	793	4728
1875/6	40	86	119	3602	780	4382
1876/7	40	75	115	3630	822	4452

¹⁾ Az ismétlő-iskolák megszüntetése ugyanis nincsenek elvben kimondva; tényleg azonban jelenleg már nem létezett ismétlő-iskola, leányiskola is csak kettő.

A fővárosi ismétlő iskolákba az 1885/86.—1888/89. iskolaévek alatt beirt, évközben elmaradt és az év végén még jelen volt tanulók kerület szerinti kimutatása.

Ausweis der in die hauptstädtischen Wiederholungsschulen während der Schuljahre 1885/86 bis 1888/89 eingeschriebenen, im Laufe des Jahres ausgebliebenen und am Schlusse desselben noch anwesenden Schüler, nach Bezirken.

Kerület Bezirk	Iskola Schulen-	Tanterem Lehrsäle-	Osztály Classen-	Beiratkozott Wurden eingeschrieben	Ebből — Hievon							Maradt az év végén Am Ende des Jahres verblieben	Ebből beiratkozott Die Einschreibung erfolgte			
					kimaradt ausgeblieben	meghalt gestorben	átlépett übertraten	felszabadult freigesprochen	összes apadás Abgang insgesamt	az év folytán während des Jahres						
										az első hónap im 1-ten Monat	a 2-4. hónap im 2-4. Monat		az 5-7. hónap im 5-7. Monat	a 8-10. hónap im 8-10. Monat		
1885/6.																
I.	f. Kn.			193	26	1	8	16	51	142	64	47	25	6		
	l. Md.	6	7	59	6				6	52	17	5	21	9		
	e. Zus.			251	32	1	8	16	57	194	81	52	46	15		
II.	f. Kn.			139	16		4	14	34	105	96	6	2	1		
	l. Md.	3	3	6	6				6							
	e. Zus.			145	22		4	14	40	105	96	6	2	1		
III.	f. Kn.			410	128		9	23	160	250	67	126	36	21		
	l. Md.	8	8	4	4				4							
	e. Zus.			414	132		9	23	164	250	67	126	36	21		
IV.	f. Kn.			237	26	1	4	25	56	181	124	42	15			
	l. Md.	1	5													
	e. Zus.			237	26	1	4	25	56	181	124	42	15			
V.	f. Kn.			273	53		5	16	74	199	97	63	30	9		
	l. Md.	2	5													
	e. Zus.			273	53		5	16	74	199	97	63	30	9		
VI.	f. Kn.			555	127	1	1	38	167	388	286	80	20	2		
	l. Md.	4	10													
	e. Zus.			555	127	1	1	38	167	388	286	80	20	2		
VII.	f. Kn.			216	25		3	18	46	180	170	2	8			
	l. Md.	4	5	26	8				8	8	4	2	2			
	e. Zus.			242	33		3	18	54	188	174	4	10			
VIII.	f. Kn.			446	50	2	1	26	79	367	302	39	19	7		
	l. Md.	3	7													
	e. Zus.			446	50	2	1	26	79	367	302	39	19	7		
IX.	f. Kn.			254	42	1	2	11	56	198	134	51	12	1		
	l. Md.	3	6													
	e. Zus.			254	42	1	2	11	56	198	134	51	12	1		
X.	f. Kn.			111	24	2			26	85	55	26	3	1		
	l. Md.	2	2													
	e. Zus.			111	24	2			26	85	55	26	3	1		
Főösszeg Hauptsumme	f. Kn.			2844	517	8	37	187	749	2095	1395	482	170	48		
	l. Md.	36	58	76	84	24			24	60	21	7	23	9		
	e. Zus.			2928	541	8	37	187	773	2155	1416	489	193	57		

14. számú tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 14. (Schluss.)

Kerület Bezirk	Iskola Schulen-	Tanterem Lehrsäle-	Osztály Classen-	Ebből — Hievon										Ebből beiratkozott Die Einschreibung erfolgte				
				Beiratkozott Wurden eingeschrieben	kimaradt ausgegeben	meghalt gestorben	átlépett übertritten	felszabadult freigesprochen	összes apadás Abgang insgesamt	Maradt az év végén Am Ende des Jahres verblieben	Die Einschreibung erfolgte							
											az év folytán während des Jahres					az első hóban im 1-ten Monat	a 2—4. hóban im 2—4. Monat	a 5—7. hóban im 5—7. Monat
s z á m a Zahl																		
1886/7.																		
I.	f. Kn.				35	27					27	8	1		6	1		
	l. Md.	2	3	6	76	29					29	47	5	37	3	2		
	e. Zus.				111	56					56	55	6	37	9	3		
III.	f. Kn.				139	64	1				65	74		38	21	15		
	l. Md.	2	2	4	139	64	1				65	74		38	21	15		
	e. Zus.				139	64	1				65	74		38	21	15		
VII.	f. Kn.				25	10					10	15	9	4	2			
	l. Md.	1	2	2	18	2				2	16	8	8					
	e. Zus.				43	12				12	31	17	12	2				
X.	f. Kn.				46	5					5	41		40		1		
	l. Md.	1	1	1										40		1		
	e. Zus.				46	5				5	41			40		1		
Főösszeg Hauptsumme	f. Kn.				245	106	1				107	188	10	82	29	17		
	l. Md.	6	8	13	94	31				31	63	13	45	3	2			
	e. Zus.				339	137	1			138	201	23	127	32	19			
1887/8.																		
I.	f. Kn.				88	24					24	64	4	15	42	3		
	l. Md.	4	4	10	106	65					65	41	13	17	11			
	e. Zus.				194	89					89	105	17	32	53	3		
III.	f. Kn.				86	48					48	38		33	5			
	l. Md.	2	2	8														
	e. Zus.				86	48				48	38			33	5			
VII.	f. Kn.				28	4					4	24	14	10				
	l. Md.	1	2	2	23	1				1	22	14	8					
	e. Zus.				51	5				5	46	28	18					
Főösszeg Hauptsumme	f. Kn.				202	76					76	126	18	58	47	3		
	l. Md.	7	8	15	129	66				66	63	27	25	11				
	e. Zus.				331	142				142	189	45	83	58	3			
1888/9.																		
II.	f. Kn.																	
	l. Md.	2	2	4	116	64					64	52	22	21	9			
	e. Zus.				116	64					64	52	22	21	9			
Főösszeg Hauptsumme	f. Kn.																	
	l. Md.	2	2	4	116	64					64	52	22	21	9			
	e. Zus.				116	64					64	52	22	21	9			

1877/8	28	76	113	3508	700	4208
1878/9	27	76	110	3502	587	4089
1879/80	27	75	108	3291	195	3486
1880/1	26	67	100	1743	269	2012
1881/2	34	54	72	1794	304	2098
1882/3	33	53	74	2156	310	2466
1883/4	33	52	73	1944	157	2101
1884/5	34	55	73	2446	120	2566
1885/6	36	58	76	2844	84	2928
1886/7	6	8	13	245	94	339
1887/8	7	8	15	202	129	331
1888/9	2	2	4	—	116	116

Az iskolák részletezése az egyes osztályok szerint a 14. sz. táblában következik; ugyanaz feltünteti a kilépések számát és nemét (kimaradt, meghalt, vagy más iskolába lépett át, felszabadult), valamint — tekintve a szerfelett szabálytalanul történő beiratkozásokra — részletezi a belépés idejét is.

A tanulók korviszonyait a 15. sz. tábla tünteti fel. Elég legyen felemlitenünk azt, hogy már az előkészítő osztályban a 10 éves gyermekek egy padban ülnek 20 éves ifjakkal; a hogy az a kevés leány, ki ez iskolákat látogatja, szintén igen különböző korú, úgy hogy p. o. a második osztályban 10 éves gyermekek, 18 éves és még ennél is idősebb felnőtt leányokkal együtt tanultak, oly körülmény, mely már magában is ez iskolák czéltalanságát igazolja.

A 16. tábla tartalmazza a felekezeti és nemzetiségi viszonyok szerinti adatokat.

A tanulók előhaladására vonatkozó adatok a 17. és 18. sz. táblákban tartalmaztatnak és pedig az első a foglalkozás módjai szerint és — (tekintve az iskolai mulasztások szerfeletti nagyságát, mely leányoknál az amúgy is szűkre szabott köteles tanórák köteles negyedére rúg) — az egyes foglalkozási módok körében felmerült kisebb nagyobb mulasztásokkal kapcsolatban.

Az utolsó (18.) tábla a tanulók elégséges vagy ki nem elégitő előhaladására vonatkozó adatokat foglalja egybe. Az elégtelenül tanulók száma — mint az elemi iskolákban — a beiratkozottaknak körülbelül egy hatodát teszi.

15. számú tábla.

Tabelle Nr 15.

Ismétlő iskolák tanulóinak kora, tanfolyamonként.

Alter der Schüler der Wiederholungsschulen nach Lehrstufen.

Születési év Geburtsjahr	K o r Alter	Előkészítő tanfolyam Vorbereitungs- Lehrstufe			I. tanfolyam I. Lehrstufe			II. tanfolyam II. Lehrstufe			III. tanfolyam III. Lehrstufe			Mindössze Insgesamt		
		fiu Knaben	leány Mädchen	együtt Zus.	fiu Knaben	leány Mädchen	együtt Zus.	fiu Knaben	leány Mädchen	együtt Zus.	fiu Knaben	leány Mädchen	együtt Zus.	fiu Knab-n	leány Mädchen	együtt Zus.
		1885/6.														
1877	9 éves és azon alul 9jähr. u. darunter	.	.	.	2	.	2	2	.	2
1876	9-10 éves jáhr.	.	.	.	2	.	2	.	.	.	2	.	2	4	.	4
1875	10-11	1	.	1	5	.	5	.	.	.	1	.	1	7	.	7
1874	11-12	3	.	3	6	6	17	4	1	5	4	3	7	22	10	32
1873	12-13	20	2	22	65	9	74	34	6	40	10	4	14	129	21	150
1872	13-14	48	.	48	134	10	144	72	6	78	43	4	47	297	20	317
1871	14-15	58	.	58	174	6	180	127	.	127	47	.	47	406	6	412
1870	15-16	67	.	67	254	2	256	177	.	177	63	.	63	561	2	563
1869	16-17	48	1	49	150	.	150	134	.	134	35	.	35	367	1	368
1868	17-18	28	.	28	86	.	86	68	.	68	15	.	15	197	.	197
1867	18-19	10	.	10	30	.	30	19	.	19	7	.	7	66	.	66
1866	19 éves és azon felül 19jähr. u. darüber	3	.	3	24	.	24	10	.	10	.	.	.	37	.	37
	Főösszeg Hauptsumme	286	3	289	937	33	970	645	13	658	227	11	238	2095	60	2155
1886/7.																
1878	9 éves és azon alul 9jähr. u. darunter
1877	9-10 éves jáhr.	.	.	.	1	.	1	1	.	1
1876	10-11	.	.	.	1	2	3	1	2	3
1875	11-12	.	.	.	9	2	11	2	1	3	.	.	.	11	3	14
1874	12-13	.	5	5	22	4	26	7	3	10	.	11	11	29	23	52
1873	13-14	.	3	3	39	8	47	8	2	10	.	12	12	47	25	72
1872	14-15	.	1	1	37	2	39	2	1	3	.	3	3	39	7	46
1871	15-16	.	1	1	6	.	6	2	1	3	.	.	.	8	2	10
1870	16-17	.	.	.	2	.	2	2	.	2
1868	18-19	.	.	.	1	1	2	1	1	2
	Főösszeg Hauptsumme	.	10	10	117	19	136	21	8	29	.	26	26	138	63	201
1887/8.																
1878	9-10 éves jáhr.	.	.	.	1	.	1	1	.	1
1876	11-12	.	.	.	17	2	19	.	.	.	1	1	2	17	3	20
1875	12-13	.	.	.	39	15	54	1	6	7	4	4	8	40	25	65
1874	13-14	.	.	.	37	8	45	7	3	10	10	10	20	44	21	65
1873	14-15	.	.	.	19	7	26	1	.	1	6	6	12	20	13	33
1872	15-16	.	.	.	3	1	4	1	1	2	.	.	.	4	1	5
	Főösszeg Hauptsumme	.	.	.	116	33	149	10	9	19	.	21	21	126	63	189
1888/9.																
1877	11-12 éves jáhr.	3	3	.	1	1	.	3	3	.	7	7
1876	12-13	6	6	.	4	4	.	6	6	.	16	16
1875	13-14	10	10	.	3	3	.	6	6	.	19	19
1874	14-15	7	7	.	1	1	.	1	1	.	9	9
1873	15-16	1	1	1	1
	Főösszeg Hauptsumme	26	26	.	10	10	.	16	16	.	52	52

17. számú tábla.

Tabelle Nr. 17.

Az ismétlő iskolai tanulók foglalkozása, kapcsolatban az előmenetellel és mulasztással.

Die Beschäftigung der Schüler in den Wiederholungsschulen, mit Rücksicht auf deren Fortgang und deren Versäumnisse.

Foglalkozás Beschäftigung	Létszám az év végén Anzahl am Endd. Schulj.	Előmenetel Fortgang				Ezek közül mulasztott a tanórákból Von diesen versäumten												Ebből mulasztatott Hieron wurden versäumt			
		kielégítő	ki nem elégtő ungenügend	megelőletlen nicht bezeichnet	A felszámít az első hónapban irat. Vor der Versämmisschl. wurden in erster Monate eingeschrieben	semmit — nichts						der Lehrstunden						összesen zusammen		ebből nem igazolult mulasztás hieron nicht ge- rechtfertigte Versäumnisse	
						1—5% -ot	6—10% »	11—20% »	21—30% »	31—40% »	41—50% »	über 50% túl	összeg Summe	%	összeg Summe	%					
1885/6.																					
Mészáros, hentes Fleischhauer, Selcher	76	67	9		37	6	9	5	11	3	2	1		2960	333	11	25	89	26	73	
Czipész — Schuster	413	326	83	4	309	30	94	63	60	28	19	10	5	27720	3068	12	41	591	19	36	
Szabó — Schneider	160	133	25	2	116	12	41	24	29	8	1	1		9280	825	8	89	390	47	27	
Kövező — Pflasterer	30	29	1		19		3	4	6	6				1520	226	14	87	15	6	64	
Asztalos — Tischler	139	110	29		103	8	47	28	15	4	1			8240	596	7	23	218	36	58	
Rézműves — Kupferschm.	20	18	2		13		7	1	4	1				1040	88	8	46	22	25	00	
Bádogos — Spengler	55	43	10	2	33	2	13	9	4	2			1	2640	374	14	17	91	24	33	
Kovács — Schmiede	56	48	7	1	31	2	7	5	10	4	3			2480	320	12	91	69	21	56	
Kőműves — Maurer	125	106	17	2	103	19	36	13	11	6	7	8	3	8240	1041	12	63	210	20	18	
Könyvkötő — Buchbinder	32	28	4		18	2	7	4	3	1	1			1440	123	8	54	46	37	40	
Kárpitos — Tapezierer	17	17			8	2	2	3	1					640	40	6	25	25	62	50	
Lakatos — Schlosser	224	188	33	3	153	18	61	29	20	8	8	7	2	12240	1271	10	39	481	37	85	
Kőfaragó — Steinmetze	12	10	2		11		3	2	5	1				880	120	13	63	41	34	17	
Pék — Bäcker	47	39	6	2	24	6	8	1	6	1	1	1		1920	177	9	22	74	41	81	
Nyomdász — Typographen	22	18	3	1	8		2	1	3	2				640	89	13	91	33	37	08	
Bgyéb — Sonstige	667	527	115	25	409	38	133	83	89	34	17	9	6	32720	3103	9	49	919	29	62	
Összesen fiú — Zus. Knab.	2095	1707	346	42	1395	145	462	279	282	111	62	37	17	111600	11794	10	57	3314	28	09	
Össz. leány — Zus. Mädch.	60	51	7	2	21	1	2	3	7	5		2	1	1680	331	10	70	60	18	13	
Főösszeg — Insgesamt	2155	1758	353	44	1416	146	464	282	289	116	62	39	18	113280	12125	10	71	3374	27	83	
1886/7.																					
Összesen fiú — Zus. Knab.	138	112	21	5	10	1	3	2	1	1	1	1		800	83	10	37	12	14	46	
Össz. leány — Zus. Mädch.	63	63			13		3	5						1040	113	10	87	13	11	50	
Főösszeg — Insgesamt	201	175	21	5	23	1	3	10	6	1	1	1		1840	196	10	65	25	12	75	
1887/8.																					
Összesen fiú — Zus. Knab.	126	100	26		18		5	5	3	3	1	1		1440	220	15	28	99	45	00	
Össz. leány — Zus. Mädch.	63	57	2	4	27	2	3	3	4	2	3			2160	247	11	43	31	12	55	
Főösszeg — Insgesamt	189	157	28	4	45	2	13	13	7	5	4	1		3600	467	12	98	130	27	84	
1888/9.																					
Összesen fiú — Zus. Knab.																					
Össz. leány — Zus. Mädch.	52	40	12		22	1	1	1	7	3	2	1	1	1760	423	24	04				
Főösszeg — Insgesamt	52	40	12		22	1	1	1	7	3	2	1	1	1760	423	24	04				

C) Ipariskolák
és
ipar-rajziskolák

1886/7. — 1888/9.

C) Ipariskolák.

Az eddigi ismétlő iskolák helyét 1886-ban az ipariskolák foglalták el.

Az ipariskolák, vagy helyesebben iparos tanulók iskoláinak (tanoncz-iskolák) czélja, az iparos-tanonczokat az ipar üzéséhez szükséges elméleti, rajz- és mintázásbeli oktatásban részesíteni és őket ez ismeretekben annyira kiképezni, hogy az iparosok számára fennálló szakiskolákat sikerrel látogathassák; ez iskolák tehát az iparos-tanonczokra nézve oly rendeltetéssel bírnak, mint a kereskedő-tanonczokra nézve az alsófokú kereskedelmi iskolák (l. később az E) szakaszt).

Az ipariskolák látogatására kötelezve van minden iparos-tanoncz korra való tekintet nélkül, mivel addig, a mig ez iskolát el nem végezte, fel nem szabadulhat.

Az ipariskolák egy előkészítő osztályból és három évi tanfolyamból állanak. Az előkészítő osztályba azon tanonczok vétetnek fel, kik az elemi iskolában az írás, olvasás, számtan és rajz elemeiből vagy semmit, vagy igen keveset sajátítottak el; ezen tanulók az előkészítő osztály sikeres elvégzése után a rendes első tanfolyamba léphetnek, melybe az elemi iskolát sikerrel végzett tanonczok egyenesen átléphetnek. Ha ezek a három tanfolyamot sikerrel elvégezték, felvétethetnek a budapesti állami középipartanodába.

Az ipariskolák előkészítő osztályában a tanulók heti hat órai elméleti oktatáson kívül négy órán át a rajzolás elemeire oktattatnak. A rendes tantárgyak a következők: az I. évfolyamban számtan, olvasmányok, fogalmazás, szabadkézi és mértani rajz, mértan és mintázás, összesen heti tiz órában; a II. és III. évfolyamban számtan, természettan, olvasmányok, fogalmazás, szabadkézi és mértani rajz, mértan és mintázás, összesen szintén heti 10 órában.

Az ipariskolák szervezetére vonatkozó szabályzat értelmében tanoncz-iskola a főváros mindegyik kerületében legalább egy-egy állítandó fel; 1886-ban tényleg minden városrészben egy, a Lipót- és Erzsébetvárosban azonban két-két ipariskola állítottatott fel, úgy, hogy azok száma most 12-re rúg.

A mint látjuk, az igazgatásnak erősen központi szervezetet akarnak adni: a 36, ritkán népesített, összesen 2—3.000 tanulót számláló ismétlő iskola helyett 12 sűrűn látogatott ipariskola részesít 5—7.000 tanulót az oktatásban.

(Folytatás a 88. lapon.)

19. számú tábla.

Tabelle Nr. 19.

Kimutatása a fővárosi ipariskolák egyes osztályaiba az 1886/87. iskolaév alatt beirt, évközben elmaradt és az év végén jelen volt tanulóknak.

Ausweis der in die einzelnen Classen der hauptstädtischen Gewerbeschulen, während des Schuljahres 1886/87 eingeschriebenen, während des Jahres ausgebliebenen, und am Schlusse desselben noch anwesenden Schüler.

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beiratkozott Wurden eingeschrieben	Ebből — hievon						Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beiratkozott Hievon wurden eingeschrieben				
				kimaradt ausgeblieben	me- halt gestorben	átlépett übertraten	felszabadult freigesprochen	összesen apadá Abgang insgesamt	az év folytán während des Jahres		az első hónap im 1-ten Monat	a 2—4. hónap im 2—4 Monat	az 5—7. hónap im 5—7 Monat	a 8—10. hónap im 8—10 Monat	
I. kerület <i>Bezirk</i>	Szarvas-téri iskola	előlk. a	70	11		1	6	18	52		36	13			
		» b	63	7	1		7	15	48	11	29	7	1		
		Ia	63	10			7	17	46	21	20	3	2		
		Ib	61	7		1	3	11	50		41	8	1		
		II	56	4			13	17	39	25	11	3			
	III	23	1	1		1	3	20	11	9					
	Összesen — Zusammen		336	40	2	2	37	81	255	68	146	34	7		
II. kerület <i>Bezirk</i>	Török-utczai iskola	előlk. a	85	9	1	2	12	73	73						
		» b	69	8			4	12	57	47	6	2	2		
		» c	83	11		1	12	71	18	43	9	1	1		
		Ia	63	7		6	13	50	39	6	4	1			
		Ib	63	13			8	21	42	29	6	7			
	IIa	48	4		2	10	16	32	23	3	1				
IIb	49	11			11	38	33	2	2	1					
III	42	6	1	2	10	19	23	19	2	2					
	Összesen — Zusammen		502	69	2	13	32	116	386	286	68	27	5		
III. kerület <i>Bezirk</i>	Kis-korona-utczai iskola	előlk. a	74	26			26	48	33	12	3				
		» b	94	26			8	34	60	48	4	6	2		
		Ia	72	8		2	11	21	51	23	20	6	2		
		Ib	73	9			9	64	24	34	5	1			
		II	37	8			8	29	20	7	2				
	III	17	1		1	2	15	15							
	Összesen — Zusammen		367	78		3	19	100	267	163	77	22	5		
IV. kerület <i>Bezirk</i>	Gr. Károlyi-utczai iskola	előlk. a	60	11		1	5	17	43	34	9				
		» b	62	6		3	8	17	45	44	1				
		» c	61	5		2	6	13	48		47	1			
		Ia	64	8		4	7	19	45	42	3				
		Ib	63	9		1	3	13	50	49	1				
	Ic	63	7		3	4	14	49	49						
Id	63	8		3	9	21	42	40	2						
IIa	62	4	2		12	18	44	40	4						
IIb	62	9	1		5	15	47	47							
III	62	10	1		6	17	45	32	13						
	Összesen — Zusammen		622	77	5	17	65	164	458	377	80	1			

19. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 19. (Fortsetzung.)

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beírtakozott <i>Wurden eingeschrieben</i>	Ebből — <i>hievon</i>						Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beírtakozott <i>Hievon wurden eingeschrieben</i>				
				kimaradt <i>ausgeblieben</i>	meghalt <i>gestorben</i>	átlépett <i>übertraten</i>	felszabadult <i>freigesprochen</i>	összes apadás <i>Abgang insgesamt</i>	az első hónapban <i>im 1-ten Monat</i>		a 2-4. hónapban <i>im 2-4. Monat</i>	az 5-7. hónapban <i>im 5-7. Monat</i>	a 8-10. hónapban <i>im 8-10. Monat</i>		
														az év folytán <i>während des Jahres</i>	
V. kerület <i>Bezirk</i>	Lipót-téri iskola	elők. a	62	6		4	1	11	51	40	7	3	1		
		» b	58	6		2	1	9	49	45	3	1			
		» c	66	8	1	10	1	20	46	24	21	1			
		Ia	67	6		1	3	10	57	44	6	4	3		
		Ib	64	9		2		11	53	41	11	1			
		Ic	70	11		4	6	21	49	21	23	4	1		
	II	77	7		4	14	25	52	45	5	2				
	Összesen <i>Zusammen</i>		464	53	1	27	26	107	357	260	76	16	5		
	Külső váczai-úti iskola	elők. a	56	18		1	6	25	31		28	1	2		
		» b	71	5	1		5	11	60		49	9	2		
Ia		69	16		1	8	25	44		38	4	2			
Ib		67	11			1	12	55		52	3				
II		59	3	1		6	10	49		45	3	1			
Összesen — <i>Zusammen</i>		322	53	2	2	26	83	289		212	20	7			
VI. kerület <i>Bezirk</i>	Érsek-utczaik iskola	elők. a	79	4	3		12	19	60	53	1	5	1		
		» b	76	12			12	12	64	49	6	5	4		
		» c	87	8		1	3	12	75		70	5			
		» d	90	10			1	11	79		70	9			
		Ia	85	6			9	15	70		64	6			
		Ib	85	3			13	16	69	69					
		Ic	85	2	1	7	10	20	65	33	27	4	1		
		Ia	85	11			11	11	74		68	5	1		
		II	76	4		1	9	14	62		58	3	1		
	III	52	1			9	10	42	42						
Összesen — <i>Zusammen</i>		800	61	4	9	66	140	660	246	364	42	8			
Kazinczy-utczaik iskola	elők. a	67	6				6	61		56	5				
	» b	66	11				11	55		54	1				
	» c	69	6			4	10	59		36	22	1			
	Ia	68	8			8	16	52		48	4				
	Ib	67	8			8	16	51	51						
	Ic	66	2		3	2	7	59		53	6				
	Ia	66	10			10	10	56		46	10				
	Ic	67	7		6	1	14	53		41	12				
Összesen — <i>Zusammen</i>		586	58		9	23	90	446	51	334	60	1			
VII. kerület <i>Bezirk</i>	Wesselényi-utczaik iskola	elők. a	78	15	1			16	62	33	22	5	2		
		» b	71	7		1	8	16	55	47	6		2		
		» c	80	8		15	3	26	54		54				
		Ia	76	20	1	1	7	29	47	43	2	2			
		Ib	70	4	1	3	5	13	57	48	2	5	2		
		Ic	69	8			6	14	55	54	1				
		Ia	75	2	1	8	1	12	63	56	4	3			
		IIa	60	10			10	10	50	45	2	3			
		IIb	58	2			6	8	50	44	2	1	3		
		IIc	58	3			4	7	51	49	2				
Összesen — <i>Zusammen</i>		695	79	4	28	40	151	544	419	97	19	9			

19. számú tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 19. (Schluss.)

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beíratkozott <i>Wurden eingeschrieben</i>	Ebből — <i>hieron</i>					Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beíratkozott <i>Hieron wurden eingeschrieben</i>			
				kimaradt <i>ausgeblieben</i>	moghalt <i>gestorben</i>	átlépett <i>übertraten</i>	felszabadult <i>freigesprochen</i>	összes apadás <i>Abgang insgesamt</i>		az első hónap <i>im 1-ten Monat</i>	a 2—4. hónap <i>im 2—4. Monat</i>	az 5—7. hónap <i>im 5—7. Monat</i>	a 8—10. hónap <i>im 8—10. Monat</i>
		az év folytán <i>während des Jahres</i>											
VIII. Kerület <i>Bezirke</i>	Stáció-utczai iskola	elők. a	70	14	.	.	3	17	53	50	.	3	.
		» b	68	10	.	.	8	18	50	40	7	3	.
		» c	66	8	1	.	5	14	52	4	46	2	.
		Ia	70	14	.	.	5	19	51	43	8	.	.
		Ib	78	29	2	.	7	38	40	2	38	.	.
		Ic	86	14	.	1	3	18	68	.	59	.	.
		IIa	81	10	.	.	17	27	54	.	48	5	1
		IIb	68	4	.	.	14	18	50	1	48	1	.
		IIc	67	10	.	1	11	22	45	.	37	8	.
	III	42	.	.	.	3	3	39	9	27	3	.	
Összesen — <i>Zusammen</i>			696	113	3	2	76	194	502	149	318	34	1
IX. Kerület <i>Bezirke</i>	Bakács-téri iskola	elők. a	65	6	.	.	1	7	58	57	.	1	1
		» b	64	6	.	.	2	8	56	51	2	1	2
		» c	75	11	.	.	7	18	57	4	44	7	2
		» d	65	12	.	1	3	16	49	.	44	5	.
		Ia	73	11	.	.	8	19	54	43	3	7	1
		Ib	78	21	.	5	3	29	49	42	1	5	1
		Ic	70	11	1	.	4	16	54	47	3	2	2
		Ia	76	15	.	1	6	22	54	55	.	9	.
		Ie	62	18	.	.	18	44	1	31	10	2	.
	II	71	10	.	.	3	13	58	48	6	4	.	
III	44	7	1	.	4	12	32	26	4	2	.		
Összesen — <i>Zusammen</i>			748	128	2	7	41	178	565	364	138	52	11
X. Kerület <i>Bezirke</i>	Ligeti-u. iskola	elők.	82	18	.	.	18	64	18	28	16	2	
		I	47	11	.	2	13	34	16	7	9	2	
		II	22	3	.	.	3	19	8	6	4	1	
	III	20	.	.	1	1	19	13	4	2	.		
Összesen — <i>Zusammen</i>			171	32	.	3	35	136	55	45	31	5	

20. számú tábla.

Tabelle Nr. 20.

Kimutatása a fővárosi ipariskolák egyes osztályaiba az 1887/8. iskolaév alatt beirt, évközben elmaradt és az év végén jelen volt tanulóknak.

Ausweis der in die einzelnen Classen der hauptstädtischen Gewerbeschulen, während des Schuljahres 1887/8 eingeschriebenen, während des Jahres ausgebliebenen und am Schlusse desselben noch anwesenden Schüler.

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beiratkozott Wurden eingeschrieben	Ebből — hievon					Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beiratkozott Hievon wurden eingeschrieben			
				kimaradt ausgeblieben	meghalt gestorben	átlépett übertraten	felszabadult freigesprochen	összes apadás Abgang insgesamt		az első hónap im 1-ten Monat	a 2-4. hónap im 2-4. Monat	az 5-7. hónap im 5-7. Monat	a 8-10. hónap im 8-10. Monat
az év folyamán <i>während des Jahres</i>													
I. kerület <i>Bezirk</i>	Szarvas-téri iskola	előlk. a	76	6	.	.	11	17	59	35	17	5	2
		» b	63	6	.	.	8	14	49	35	9	3	2
		Ia	76	18	.	1	8	27	49	37	10	1	1
		Ib	69	8	.	1	9	18	51	29	14	5	3
		II	69	3	1	.	17	21	48	39	5	1	3
		III	36	4	.	.	7	11	25	21	3	.	1
Összesen — Zusammen			389	45	1	2	60	108	281	196	58	15	12
II. kerület <i>Bezirk</i>	Török-utczaei iskola	előlk. a	71	8	1	.	11	20	51	32	3	5	11
		» b	66	15	.	.	1	16	50	40	6	3	1
		» c	72	18	.	4	6	28	44	38	4	1	1
		Ia	76	12	.	.	5	17	59	50	4	5	.
		Ib	75	5	.	2	6	13	62	46	9	5	2
		IIa	45	1	.	.	7	8	37	34	3	.	.
IIb	48	4	.	.	8	12	36	31	5	.	.		
III	41	.	1	.	5	6	35	33	2	.	.		
Összesen — Zusammen			404	63	2	6	49	120	374	304	36	19	15
III. kerület <i>Bezirk</i>	Kis-korona-utczaei iskola	előlk. a	39	7	1	.	2	10	29	26	2	.	1
		» b	98	29	.	7	5	41	57	42	9	5	1
		Ia	65	10	.	4	2	16	49	29	11	6	3
		Ib	62	6	.	6	10	22	40	30	3	6	1
		II	69	6	.	.	4	10	59	50	6	2	1
		III	29	1	.	.	3	4	25	25	.	.	.
Összesen — Zusammen			362	59	1	17	26	108	259	202	31	19	7
IV. kerület <i>Bezirk</i>	Gr. Károlyi-utczaei iskola	előlk. a	73	6	1	4	8	19	54	45	7	.	2
		» b	73	13	.	.	8	21	52	42	6	3	1
		» c	72	11	.	2	6	19	53	47	1	5	.
		Ia	69	5	.	1	7	13	56	51	4	1	.
		Ib	69	8	.	.	4	12	57	52	5	.	.
		Ic	71	9	.	2	7	18	53	47	3	3	.
Id	69	5	.	1	7	13	56	51	2	3	.		
IIa	69	10	1	1	7	19	50	45	5	.	.		
IIb	69	6	.	.	6	12	57	51	3	3	.		
III	66	4	.	.	15	19	47	40	3	4	.		
Összesen — Zusammen			700	77	2	11	75	165	535	471	89	22	8
V. kerület <i>Bezirk</i>	Lipót-téri iskola	előlk. a	85	18	.	1	.	19	66	40	16	5	5
		» b	78	14	.	5	10	29	49	36	7	5	1
		Ia	64	5	.	3	1	9	55	40	13	2	.
		Ib	66	14	.	.	7	21	45	34	7	4	.
		Ic	66	5	.	.	11	16	50	35	12	1	2
		Id	67	8	.	1	2	11	56	42	12	1	1
II	63	10	.	.	10	20	43	35	5	2	1		
Összesen — Zusammen			489	74	.	10	41	125	364	262	72	20	10

20. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 20. (Fortsetzung.)

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beíratkozott <i>Wurden eingeschrieben</i>	Ebből — <i>hievon</i>					Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beíratkozott <i>Hievon wurden eingeschrieben</i>			
				kimaradt <i>ausgegeben</i>	meghalt <i>gestorben</i>	átletett <i>übertritten</i>	felszabadult <i>freig. sprochen</i>	összes apadás <i>Abgang insgesamt</i>		az első hóban <i>im 1-ten Monat</i>	a 2-4. hóban <i>im 2-4. Monat</i>	az 5-7. hóban <i>im 5-7. Monat</i>	a 8-10. hóban <i>im 8-10. Monat</i>
		az év folytán <i>während des Jahres</i>											
kerület V. <i>Bezirk</i>	Külső váczai-úti iskola	elők. a	52	16	3		2	21	31	24	2	3	2
		» b	67	15			1	16	51	34	3	4	5
		Ia	71	12		3	12	27	44	40	3	1	
		Ib	72	12		1	10	23	49	43	4	1	1
		II	62	8			7	15	47	43	3		1
		III	22	3			2	5	17	16	1		
	Összesen — <i>Zusammen</i>		346	60	3	4	34	107	239	200	21	9	9
kerület VI. <i>Bezirk</i>	Érsek-utczei iskola	elők. a	75	7	1		1	9	68	59	3	1	3
		» b	80	6	2		10	18	62	57		1	4
		» c	82	14		1	8	23	59	50		7	2
		Ia	76	12		3	3	18	58	46	8	4	
		Ib	75	3	2		6	11	63	53	6	3	2
		Ic	74	1		8	3	12	61	53	6	3	
	II	71	6	1		8	15	56	52	1	2	1	
III	52	5			14	19	33	29	3	1			
Összesen — <i>Zusammen</i>		585	54	6	12	53	125	460	399	27	22	12	
kerület VII. <i>Bezirk</i>	Lovag-utczei iskola	elők. a	82	18	1		3	22	60	39	14	6	1
		» b	74	14			14	60	43	12	4	1	
		Ia	61	7		1	2	10	51	42	6	3	
		Ib	56	7			2	9	47	38	8	1	
	II	69	10			3	13	56	48	5	3		
Összesen — <i>Zusammen</i>		342	56	1	1	10	68	274	210	45	17	2	
kerület VII. <i>Bezirk</i>	Kazinczy-utczei iskola	elők. a	68	10			7	17	51	40	9	2	
		» b	74	10			5	21	53	40	6	4	3
		Ia	68	9		2	9	20	48	48			
		Ib	63	8			8	16	47	39	7	1	
		Ic	64	2		2	10	14	50	48		2	
		Id	68	13			13	55	41	8	6		
		Ila	48	7			4	11	37	33	4		
	Ilb	48	2		5	4	11	37	28	7	2		
Összesen — <i>Zusammen</i>		501	61		15	47	123	378	317	41	17	3	
kerület VII. <i>Bezirk</i>	Wesselényi-utczei iskola	elők. a	83	7	1	1	9	18	65	41	10	9	5
		» b	80	1		7	6	14	66	54	8	2	2
		Ia	74	4	1	9	3	17	57	44	5	4	4
		Ib	66	13		5	2	20	46	35	9	2	
		Ic	64	9	1	4	5	19	45	41	3	1	
		Id	64	14			4	18	46	37	6	3	
		IIa	58	4		6	8	18	40	36	1	2	1
		IIb	54	3		4	4	11	43	41	2		
		IIc	55	8		2	5	15	40	38	2		
	III	45	2		1	5	8	37	32	5			
Összesen — <i>Zusammen</i>		649	65	3	39	51	158	485	399	51	23	12	

20. számú tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 20. (Schluss.)

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beközött Wurden eingeschrieben	Ebből — <i>hieron</i>						Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beiratkozott <i>Hieron wurden eingeschrieben</i>				
				kimaradt ausgeschrieben	meghalt gestorben	átlépett übertragen	felszabadult freigesprochen	összesen apadás <i>Abgang insgesamt</i>	az év folytán <i>während des Jahres</i>		az első hóban <i>im 1-ten Monat</i>	a 2-4. hóban <i>im 2-4. Monat</i>	az 5-7. hóban <i>im 5-7. Monat</i>	a 8-10. hóban <i>im 8-10. Monat</i>	
VII. Bezirk	kerület Murányi-utczai iskola	elők. a	60	7	.	5	6	18	42	.	36	4	2		
		» b	60	13	.	.	6	19	41	.	39	2	.		
		Ia	64	12	.	5	5	22	42	.	41	.	1		
		Ib	70	8	.	6	2	16	54	.	49	5	.		
		II	72	13	.	.	14	27	45	.	44	1	.		
Összesen — <i>Zusammen</i>			326	53	.	16	33	102	224	.	209	12	3		
VIII. Bezirk	kerület Stáció-utczai iskola	elők.	60	8	1	.	1	10	50	49	.	.	1		
		I	65	11	.	.	7	18	47	41	2	2	2		
		II	62	4	.	7	.	11	51	50	.	1	.		
		III	24	3	.	1	5	9	15	14	.	1	.		
		Összesen — <i>Zusammen</i>			211	26	1	8	13	48	163	154	2	4	3
IX. Bezirk	kerület Madách-utczai iskola	elők. a	76	6	.	2	8	16	60	59	1	.	.		
		» b	87	17	.	.	17	70	65	.	2	2	3		
		Ia	75	13	.	.	6	19	56	50	.	5	1		
		Ib	86	9	1	1	9	20	66	55	.	9	2		
		IIa	62	1	1	5	12	19	43	37	4	2	.		
IIb	65	5	.	3	10	18	47	47	.	.	.				
III	49	8	.	.	8	16	33	33	.	.	.				
Összesen — <i>Zusammen</i>			500	59	2	11	53	125	375	346	5	18	6		
X. Bezirk	kerület Bakács-téri iskola	elők. a	59	14	.	1	5	20	39	.	36	3	.		
		» b	53	6	.	.	2	8	45	.	44	1	.		
		I	62	13	.	.	13	49	.	47	2	.			
		II	69	13	.	3	16	53	.	51	2	.			
		Összesen — <i>Zusammen</i>			243	46	.	1	10	57	186	.	178	8	.
IX. Bezirk	kerület Bakács-téri iskola	elők. a	71	24	.	.	4	28	43	43	.	.	.		
		» b	83	17	.	2	14	33	50	39	2	8	1		
		» c	75	8	.	1	15	24	51	41	3	7	.		
		» d	65	13	.	1	6	20	45	38	4	1	2		
		Ia	73	14	.	.	14	59	51	5	3	.			
		Ib	74	7	.	4	11	63	57	1	5	.			
		Ic	72	7	1	.	6	14	58	51	5	1	1		
		Id	81	16	.	1	6	23	58	40	11	7	.		
		Ie	68	11	.	.	6	17	51	48	3	.			
		II	56	4	.	1	8	13	43	38	2	3	.		
III	52	2	1	.	7	10	42	40	.	2	.				
Összesen — <i>Zusammen</i>			770	123	2	10	72	207	568	486	36	37	4		
X. Bezirk	kerület Ligeti-utczai iskola	elők. a	25	5	.	.	.	5	20	15	4	.	1		
		» b	51	5	.	10	1	16	35	22	8	2	3		
		I	71	17	.	8	2	27	44	30	7	6	1		
		II	40	7	.	10	2	19	21	12	3	4	2		
		III	23	1	.	.	4	5	20	19	1	.	.		
Összesen — <i>Zusammen</i>			212	35	.	28	9	72	140	98	28	12	7		

Kimutatása a fővárosi ipariskolák egyes osztályaiba az 1888/9. iskolaév alatt beirt, évközben elmaradt és az év végén jelen volt tanulóknak.

Ausweis der in die einzelnen Classen der hauptstädtischen Gewerbeschulen, während des Schuljahres 1888/9 eingeschriebenen, während des Jahres ausgebliebenen, und am Schlusse desselben noch anwesenden Schüler.

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beiratkozott <i>Warden eingeschrieben</i>	Ebből — hievon					Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beiratkozott <i>Hievon wurden eingeschrieben</i>				
				kinarút <i>ausgeblieben</i>	meghalt <i>gestorben</i>	átlépett <i>übertraten</i>	felszabadult <i>freigesprochen</i>	összesen apadás <i>Abgang insgesamt</i>		az év folytán <i>während des Jahres</i>	az első hónap <i>im 1-ten Monat</i>	a 2-4. hónap <i>im 2-4 Monat</i>	az 5-7. hónap <i>im 5-7 Monat</i>	a 8-10. hónap <i>im 8-10 Monat</i>
I. kerület <i>Bezirk</i>	Szarvas-téri iskola	elők. a	72	10	.	.	5	15	57	26	18	10	3	
		» b	53	3	.	.	2	5	48	31	9	4	4	
		Ia	68	10	.	.	5	15	53	30	13	10	.	
		Ib	55	12	.	.	5	17	38	27	7	1	3	
		IIa	60	6	.	.	.	12	18	42	34	6	2	.
		IIb	54	7	.	.	.	5	12	42	34	6	2	.
	Összesen — Zusammen	III	46	2	.	.	12	14	32	29	2	1	.	
			408	50	.	.	46	96	312	211	61	80	10	
II. kerület <i>Bezirk</i>	Török-utczai iskola	elők. a	48	3	.	.	5	8	40	33	4	3	3	
		» b	63	10	.	.	1	11	52	37	6	7	2	
		» c	60	7	.	.	4	11	49	32	8	6	3	
		Ia	82	10	.	1	2	13	69	57	11	1	4	
		Ib	89	11	.	.	14	25	64	49	3	8	4	
		IIa	52	5	.	.	10	15	37	29	5	2	1	
		IIb	47	3	.	.	4	7	40	39	1	.	.	
	Összesen — Zusammen	III	63	4	.	1	28	32	31	30	1	1	18	
			504	58	.	1	68	122	382	306	38	25	13	
III. kerület <i>Bezirk</i>	Kis-korona-utczai iskola	elők. a	43	11	.	.	1	12	31	19	5	4	3	
		» b	59	8	.	3	2	13	46	31	4	7	4	
		Ia	65	7	.	.	5	12	53	32	16	3	2	
		Ib	63	7	.	3	8	18	45	37	6	.	2	
		II	82	6	.	.	12	18	64	49	13	2	.	
		III	40	3	.	1	10	14	26	26	.	.	.	11
	Összesen — Zusammen		352	42	.	7	38	87	265	194	44	16	11	
IV. kerület <i>Bezirk</i>	Gr. Károlyi-utczai iskola	elők. a	53	6	.	1	1	8	45	38	5	2	.	
		» b	63	7	1	.	3	11	52	42	8	2	.	
		» c	63	10	.	.	7	17	46	41	5	.	.	
		Ia	62	6	1	.	12	19	43	38	5	.	.	
		Ib	62	7	.	.	9	16	46	42	4	.	.	
		Ic	64	9	.	6	2	17	47	41	6	.	.	
		Id	65	7	.	.	10	17	48	41	5	2	.	
		IIa	65	5	.	2	7	14	51	45	3	3	.	
		IIb	64	11	1	.	4	16	48	44	4	.	.	
	Összesen — Zusammen	III	62	6	1	.	15	22	40	36	2	2	.	
			628	74	4	9	70	157	466	408	47	11	.	
V. kerület <i>Bezirk</i>	Lipót-téri iskola	elők. a	67	8	1	.	.	9	58	48	7	3	.	
		» b	72	10	.	2	11	23	49	31	12	6	.	
		Ia	65	4	.	.	11	15	50	31	15	3	1	
		Ib	68	15	.	.	9	24	44	32	7	3	2	
		Ic	66	10	1	.	11	55	38	12	3	2	.	
		Id	65	4	.	4	4	12	53	38	10	4	1	
		II	77	9	.	1	16	26	51	44	2	4	1	
	Összesen — Zusammen		480	60	2	7	51	120	360	262	65	26	7	

21. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 21. (Fortsetzung.)

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beiratkozott Wurden eingeschrieben	Ebből — <i>hieron</i>						Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beiratkozott <i>hieron wurden eingeschrieben</i>			
				kimaradt <i>ausgebüßen</i>	meghalt <i>gestorben</i>	átlépett <i>übertraten</i>	felszabadult <i>freigesprochen</i>	összes apadás <i>Abgang insgesamt</i>	az első hónap <i>im 1-ten Monat</i>		a 2—4. hónap <i>im 2—4. Monat</i>	az 5—7. hónap <i>im 5—7. Monat</i>	a 8—10. hónap <i>im 8—10. Monat</i>	
														az év folyamán <i>während des Jahres</i>
V. kerület <i>Bezirk</i>	Külső váczzi-úti iskola	előlk. a	39	9	1			10	29	22	4	3		
		» b	76	19		1	2	22	54	33	10	9	2	
		Ia	61	8		4	3	15	46	38	6	1	1	
		Ib	64	8	1		11	20	44	34	1	5	4	
		II	71	8			6	14	57	43	9	4	1	
		III	37	1	1		7	9	23	20	4		4	
Összesen — <i>Zusammen</i>			348	53	3	5	29	90	258	190	34	22	12	
VI. kerület <i>Bezirk</i>	Érsek-utczai iskola	előlk. a	73	5			5	10	63	59	1	2	1	
		» b	80	7			20	27	53	42		10	1	
		» c	82	10			3	13	69	55	3	4	7	
		Ia	69	13			5	18	51	41	8	2		
		Ib	67	3			1	4	63	55	6	2		
		Ic	75	3		7	17	27	48	34	5	9		
		Id	65	9			3	12	53	47	3	2	1	
		IIa	52	4		1	4	9	43	41	1		1	
		IIb	54	4		3	5	12	42	31	8	3		
		III	65	2	1	1	3	7	58	56	1	1		
Összesen — <i>Zusammen</i>			632	60	1	12	66	139	543	461	36	35	11	
	Lovag-utczai iskola	előlk. a	56	8		1	6	15	41	33	3	4	1	
		» b	58	8			6	14	44	32	5	6	1	
		» c	56	9			3	12	44	33	8	1	2	
		Ia	59	9		3	9	21	38	28	7	2	1	
		Ib	60	9		1		10	50	43	3	2	2	
		II	62	13			7	20	42	35	5	1	1	
Összesen — <i>Zusammen</i>			351	56		5	31	92	259	204	31	16	8	
	Kazinczy-utczai iskola	előlk. a	66	8		1	11	20	46	36	7	3		
		» b	64	3			1	5	59	48	9	3		
		Ia	62	4		9	7	20	42	35	7			
		Ib	64	5		3	11	19	45	35	10			
		Ic	62	4			5	9	53	51	2			
		Id	69	7			6	13	56	41	10	4	1	
		IIa	49	5		1	6	12	37	33	4			
		IIb	47	6		2	4	12	35	3	4			
		III	25	4		1	6	11	14	13	1			
		Összesen — <i>Zusammen</i>			508	46		18	57	121	387	323	53	10
VII. kerület <i>Bezirk</i>	Wesselényi-utczai iskola	előlk. a	70	14		3	7	24	46	35	3	4	4	
		» b	84	7	2	6	11	26	58	44	10	2	2	
		Ia	78	11		8	3	22	56	44	11	1		
		Ib	77	24	1	1	5	31	46	37	6	2	1	
		Ic	73	7		2	6	15	58	48	7	2	1	
		Id	66	9			6	15	51	43	4	3	1	
		IIa	58	6			1	7	51	43	5	2	1	
		IIb	48	2		1	3	6	42	39	3			
		IIc	50	2		2	7	11	39	33	4	2		
		III	59	2	1	2	15	20	39	34		5		
Összesen — <i>Zusammen</i>			668	84	4	25	64	177	486	400	53	23	10	

21. számu tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 21. (Schluss.)

Az iskola megnevezése <i>Benennung der Schule</i>		Osztály <i>Classe</i>	Beiratkozott Wurden eingeschrieben	Ebből — hievon					Maradt az év végén <i>Am Ende des Jahres verblieben</i>	Ebből beiratkozott Hievon während ingeschrieben			
				kimaradt <i>ausgetreten</i>	meghalt <i>gestorben</i>	átlépett <i>übertraten</i>	felszabadult <i>freigesprochen</i>	összes apadás <i>Abgang insgesamt</i>		az év folytán <i>während des Jahres</i>	az első hóban <i>im 1-ten Monat</i>	a 2-4. hóban <i>im 2-4. Monat</i>	az 5-7. hóban <i>im 5-7. Monat</i>
VII. kerület <i>Bezirk</i>	Murányi-utczai iskola	előlk. a	55	9		1	4	14	41	28	7	6	
		» b	71	12		6	7	25	46	31	10	4	1
		Ia	60	3		3	11	17	43	27	7	7	2
		Ib	76	9		4	15	28	48	30	5	8	5
		IIa	50	7		2	8	17	33	23	4	6	
		IIb	55	11		1	4	16	39	32	5	2	
	Összesen — Zusammen		367	51		17	49	117	250	171	38	33	8
VIII. kerület <i>Bezirk</i>	Ösz-utczai iskola	előlk.	53	7		1	3	11	42	40	1	1	
		I	60	14			3	17	43	38	3	2	
		II	58	8		4	11	23	31	30	3	1	1
	III	34	2			10	12	22	17	5			
Összesen — Zusammen		205	31		5	27	63	142	125	12	4	1	
IX. kerület <i>Bezirk</i>	Stáció-utczai iskola	előlk. a	66	5		2	2	9	57	51	2	2	2
		» b	74	17			1	18	56	49	2	3	2
		» c	71	7		4	1	12	59	55	1	2	1
		Ia	70	10				10	60	54	3	3	
		Ib	69	10			11	21	48	43	4	1	
		Ic	60	8	3	5	5	21	39	33	3	3	
		IIa	66	12		7	7	19	47	43		3	1
	IIb	60	6		10	1	17	43	42		1		
III	48	5	1		11	17	31	28	2	1			
Összesen — Zusammen		584	80	4	21	39	144	440	398	17	19	6	
X. kerület <i>Bezirk</i>	Madách-utczai iskola	előlk. a	53	6			3	9	44	43	1		
		» b	61	10			6	16	45	39	2	4	
		Ia	65	13			3	16	49	42	4	3	
		Ib	70	8		3	5	16	54	47	4	3	
		II	69	5		3	7	15	54	53	1		
	Összesen — Zusammen		318	42		6	24	72	246	224	12	10	
IX. kerület <i>Bezirk</i>	Bakács-téri iskola	előlk. a	76	8			6	14	62	59	1	1	1
		» b	84	16		3	5	24	60	49	4	6	1
		» c	79	4		6	10	20	59	47	5	4	3
		Ia	72	18		1		19	53	46	3	2	2
		Ib	73	9			17	26	47	39	3	4	1
		Ic	73	8			12	20	53	43	2	8	
		Id	80	11			9	20	60	52	2	6	
		Ie	63	8	2		3	13	50	45	3	2	
		IIa	54	9			6	15	39	34	2	3	
	IIb	59	13			11	24	35	28	2	5		
III	52	6		1	13	20	32	30	2				
Összesen — Zusammen		765	110	2	11	92	215	550	472	29	41	8	
X. kerület <i>Bezirk</i>	Ligeti u. iskola	előlk. a	39	12			2	14	25	11	5	5	4
		» b	43	9		1		10	33	17	8	6	2
		I	49	8		1		9	40	36	3	1	
		II	43	4			7	11	32	25	3	1	3
	III	25			1	1	2	23	20	3			
Összesen — Zusammen		198	83		3	10	46	153	109	22	18	9	

22. számú tábla.

Tabelle Nr. 22.

A fővárosi ipariskolákba az 1886/7, 1887/8. és 1888/9. iskolaévek alatt beírt, évközben elmaradt és az év végén még jelen volt tanulók kerület szerinti kimutatása.

In die hauptstädtischen Gewerbeschulen während der Schuljahre 1886/7, 1887/8 und 1888/9 eingeschriebene, im Laufe des Jahres ausgebliebene und am Schlusse desselben noch anwesende Schüler nach Bezirken ausgewiesen.

Kerület Bezirk	Iskola Schulen-	Tanterem Lehrsäle-	Osztály Classen-	Beiratkozott Warden eingeschrieben	Ebből — Hievon							Maradt az év végén Am Ende des Jahres verblieben	Ebből beiratkozott Die Einschreibung erfolgte				
					kimaradt ausgeblieben	meghalt gestorben	átlépett übertraten	felszabadult freigesprochen	összes apadás Abgang insgesamt	az első hónap im 1-ten Monat	a 2-4. hónap im 2-4. Monat		az 5-7. hónap im 5-7. Monat	a 8-10. hónap im 8-10. Monat			
															az év folytán während des Jahres		
s z á m a Zahl																	
1886/7.																	
I.	1	6	6	336	40	2	2	37	81	255	68	146	34	7			
II.	1	8	8	502	69	2	13	32	116	386	286	68	27	5			
III.	1	6	6	367	78	3	19	100	267	163	77	22	5				
IV.	1	10	10	622	77	5	17	65	164	458	377	80	1				
V.	2	12	12	786	106	3	29	52	190	596	260	288	36	12			
VI.	1	10	10	800	61	4	9	66	140	660	246	364	42	8			
VII.	2	18	18	1231	137	4	37	63	241	990	470	431	79	10			
VIII.	1	11	11	743	128	2	7	41	178	565	364	188	52	11			
IX.	1	8	8	696	113	3	2	76	194	502	149	318	34	1			
X.	1	4	4	171	32			3	35	136	55	45	31	5			
Főösszeg — Hauptsumme	12	98	98	6254	841	25	119	454	1439	4815	2488	1955	858	64			
1887/8.																	
I.	1	6	6	389	45	1	2	60	108	281	196	58	15	12			
II.	1	8	8	494	63	2	6	49	120	374	304	36	19	15			
III.	1	6	6	362	59	1	17	26	103	259	202	31	19	7			
IV.	1	10	10	700	77	2	11	75	165	535	471	39	22	3			
V.	2	13	13	835	140	3	14	75	232	603	462	93	29	19			
VI.	2	13	13	927	110	7	13	63	193	734	609	72	39	14			
VII.	3	23	23	1470	179	3	70	131	333	1087	716	301	52	18			
VIII.	3	15	15	954	131	3	20	76	250	724	500	185	30	9			
IX.	1	11	11	770	123	2	10	72	207	563	486	36	37	4			
X.	1	5	5	212	35		28	9	72	140	98	23	12	7			
Főösszeg — Hauptsumme	16	110	110	7115	962	24	191	636	1813	5900	4044	874	274	108			
1888/9.																	
I.	1	7	7	408	50			46	96	312	211	61	30	10			
II.	1	8	8	504	53		1	68	122	382	306	38	25	13			
III.	1	6	6	352	42		7	38	87	265	194	44	16	11			
IV.	1	10	10	623	74		4	9	70	157	466	408	47	11			
V.	2	13	13	828	113		5	12	80	210	618	452	99	48			
VI.	2	16	16	1033	116		1	17	97	231	802	665	67	51			
VII.	3	25	25	1538	181		4	60	170	415	1123	894	144	66			
VIII.	3	18	18	1107	153		4	32	90	279	828	747	41	33			
IX.	1	11	11	761	110		2	11	92	215	550	472	29	41			
X.	1	5	5	199	33		3	10	46	153	109	22	13	9			
Főösszeg — Hauptsumme	16	119	119	7357	925	20	152	761	1858	5499	4458	592	334	115			

A tanulók száma volt:

	a beírottak	az év végén is meg- maradtak
1881/2 ismétlő iskola	1.794	1.146
1882/3 » »	2.156	1.289
1883/4 » »	1.944	1.302
1884/5 » »	2.446	1.696
1885/6 » »	2.844	2.095
1886/7 { » »	245	138
{ ipariskola	6,254	4,815
1887/8 { ismétlő iskola	202	126
{ ipariskola	7,113	5,300
1888/9 »	7,357	5,499

Míg az ismétlő iskolákban gyakori az az eset, a mikor az év bezártával az egyes osztályokat két-három fiú, de sőt olykor csak egyetlen egy látogatta, de ez is csak papíron, míg a valóságban egész osztályok teljesen üresen állhattak (lásd a XXIII. f. 17. sz. és a jelen füzet 14. sz. tábláját), — addig a 21. sz. tábla szerint jelenleg az ipariskolák egyes osztályai rendszerint 40—50, nem ritkán 60 tanulót is számlálnak.

Az utolsó évben a legnépesebb ipariskolák a következők voltak:

Józsefváros, bakács-téri	765	(beirt) tanulóval.
Terézváros, érsek-utcza	682	» »
Erzsébetváros, Wesselényi-utcza	663	» »
Belváros, Károlyi-utcza	623	» »

A 19—21. sz. táblák minden egyes osztályról feltüntetik annak látogatottságát a tanulók belépésének idejét, az év folyamán történt kilépéseket és ezek okait. Az utóbbi körülményre vonatkozólag azt látjuk, hogy a kilépés oka volt:

	1886/7	1887/8	1888/9
halálozás	25	24	20
átlépés más iskolába	119	191	151
a tanoncz felszabadulása	454	639	761
ismeretlen kilépés	841	962	925

A 22. sz. tábla az egyes tanfokok látogatottságának összesített adatait tartalmazza. Ebből látjuk, hogy az egyes tanfokokat a következő számban látogatták:

	1886/7	1887/8	1888/9
Előkészítő osztály	1.339	1.828	1.808
I. »	1.973	2.154	2.195
II. »	765	989	1.120
III. »	283	329	376

A tanulók korviszonya, sajnos, az ipariskolákban ép oly különemű, mint az ismétlő iskolákban. Ez természetesen az iparos-tanonczok korviszonyaival függ össze, a kik közt van kilencz éves gyermek, de több, mint husz éves ifjú is. A tanoncz, kinek nincs meg a kellő előismerete, az előkészítő osztályba

(Folytatás a 90. lapon.)

Ipariskolák tanulóinak kora, tanfolyamonként.

Alter der Schüler der Gewerbe-Schulen, nach Lehrstufen.

Születési év Geburtsjahr	K o r Alter	1886/7.					1887/8.					1888/9.				
		Előkész. tanfolyam Vorberei.-Lehrstufe	I. tanfolyam I. Lehrstufe	II. tanfolyam II. Lehrstufe	III. tanfolyam III. Lehrstufe	Mindössze Insgesamt	Előkész. tanfolyam Vorberei.-Lehrstufe	I. tanfolyam I. Lehrstufe	II. tanfolyam II. Lehrstufe	III. tanfolyam III. Lehrstufe	Mindössze Insgesamt	Előkész. tanfolyam Vorberei.-Lehrstufe	I. tanfolyam I. Lehrstufe	II. tanfolyam II. Lehrstufe	III. tanfolyam III. Lehrstufe	Mindössze Insgesamt
9 éves és azon alul 9jähr.u. darunter		3	3	2		8										
9—10évesjähriq		1	1			2										
10—11 »		5	1	4	1	11	3			3	1	2				3
11—12 »		17	12			29	5	5	2	12	1	2	3			6
12—13 »		75	75	9	2	161	63	78	14	3	158	60	63	11		134
13—14 »		225	294	70	13	602	187	278	81	15	561	227	235	72	5	589
14—15 »		403	477	172	32	1084	395	524	231	47	1197	364	533	202	41	1140
15—16 »		417	467	188	52	1124	470	591	313	107	1481	470	601	353	99	1523
16—17 »		348	397	202	78	1025	332	396	187	87	1002	336	446	321	135	1288
17—18 »		189	166	93	35	483	208	192	113	53	566	162	188	120	67	537
18—19 »		89	59	21	16	185	122	66	34	16	238	87	57	30	26	200
19 éves és azon fölül 19jähr. u. darüb.		67	26	4	4	101	46	21	14	1	82	50	18	8	3	79
Fösszeg Hauptsumme		1839	1978	765	233	4815	1828	2154	989	329	5300	1808	2195	1120	376	5499

utasítottak; de már ebben az osztályban is a felvettek kora a 9-től 24 évig változott, a mi aztán az összes felsőbb osztályok ily korbéli tarkaságát eredményezi.

Az előkészítő osztály tanoncainak zöme különben 13–17 vagy 18 éves; az első osztályban körülbelül ugyanazon kor-elemek vannak együtt, csak hogy a legidősebb tanulók száma csökkent. A második osztályban a főtömeg 14–18 éves, a harmadik osztályban 15–18 éves.

A tanulók felekezeti és nemzetiségi viszonyait a 24. sz. tábla állítja előnk. Ebből látjuk, hogy volt:

	1886/7	1887/8	1888/9
katholikus hitű	3.202	3.651	3.769
ágostai »	217	248	259
helvét »	310	338	358
izraelita »	1.060	1.042	1.089
magyar	4.096	4.522	4.725
német	534	580	577
tót	111	118	125

A foglalkozás nemére nézve (l. a 26. sz. táblát) a tanulók főtömege lakatos- és cipésztanonc; vannak továbbá bőven kőműves-, asztalos-, szabó- és könyvkötő-tanoncok.

Végül még néhány adat a tanulók előrehaladásáról, tekintettel azok foglalkozására.

A 25. számú táblából látjuk, hogy általában véve a tanulók két harmada elégséges előmenetelt mutat fel; az ipariskolákban tehát csakis fél annyi eredményt érnek el, mint az elemi iskolákban. Az elégtelen előmenetelűek száma a megfigyelés három évében a következő volt:

	Tanulók száma	ebből elégtelen
Előkészítő osztály	4.475	1.600 = 20,9%
I. »	6.327	2.311 = 36,5%
II. »	2.874	1.075 = 37,4%
III. »	938	275 = 29,3%

Befejezésül közöljük a 26. sz. táblában a tanulók előmenetelét azok foglalkozása szerint.

E szerint 100—100 tanuló közül az utolsó, 1888/9-iki tanévben elégtelen előmenetelt tett:

kőfaragó	26	kövező	30
asztalos	27	nyomdász	30
rézműves	27	könyvkötő	30
kőműves	28	kárpitós	35
kovács	28	lakatos	38
mészáros, hentes	29	pék	45

(Folytatás a 94. lapon.)

Ipariskolák tanulójának nemzetisége és hitfelekezete tanfolyamonként.

Nationalität und Confession der Schüler der Gewerbe-Schulen, nach Lehrstufen.

	1886/7.					1887/8.					1888/9.				
	Előész. tanfolyam Vorbereit.-Lehrstufe	I. tanfolyam I. Lehrstufe	II. tanfolyam II. Lehrstufe	III. tanfolyam III. Lehrstufe	Mindössze Insgesamt	Előész. tanfolyam Vorbereit.-Lehrstufe	I. tanfolyam I. Lehrstufe	II. tanfolyam II. Lehrstufe	III. tanfolyam III. Lehrstufe	Mindössze Insgesamt	Előész. tanfolyam Vorbereit.-Lehrstufe	I. tanfolyam I. Lehrstufe	II. tanfolyam II. Lehrstufe	III. tanfolyam III. Lehrstufe	Mindössze Insgesamt
Nemzetiség: <i>Nationalität:</i>															
Magyar <i>Ungarn</i>	1336	1801	733	226	4096	1343	1920	943	316	4522	1287	2002	1074	362	4725
Német <i>Deutsche</i>	353	148	26	7	534	320	212	38	10	580	360	167	40	10	577
Tót <i>Slovaken</i>	90	16	5		111	100	12	4	2	118	107	14	3	1	125
Egyéb <i>Sonstige</i>	60	13	1		74	65	10	4	1	80	54	12	3	3	72
Hitfelekezet: <i>Confession:</i>															
Katholikus <i>Katholiken</i>	1347	1206	497	152	3202	1396	1399	642	214	3651	1372	1417	733	247	3769
Ágostai <i>Lutheraner</i>	87	85	33	12	217	103	82	40	23	248	103	86	47	21	257
Helvét <i>Calviner</i>	89	144	55	22	310	95	140	67	27	338	100	164	65	29	358
Izraelita <i>Izraeliten</i>	299	537	177	47	1060	223	516	239	64	1042	221	519	271	78	1089
Sonstige Egyéb	17	6	3		26	11	8	1	1	21	12	9	4	1	26
Főösszeg <i>Hauptsumme</i>	1839	1978	765	233	4815	1828	2154	989	329	5300	1808	2195	1120	376	5499

Ipariskolai tanulók előmenetele tanfolyamonként.
Fortgang der Schüler nach Lehrstufen ausgewiesen.

Tanfolyam Lehrstufe	E l ő m e n e t e l F o r t g a n g	1886/7.	1887/8.	1888/9.
Előkészítő folyam Vorbereitungs- Jahrgang	kielégítő — <i>genügend</i>	1316	1228	1309
	ki nem elégitő — <i>ungenügend</i>	516	594	490
	kitöltetlen — <i>unausgefüllt</i>	7	6	9
	Összesen — <i>zusammen</i>	1839	1828	1808
I.	kielégítő — <i>genügend</i>	1228	1368	1399
	ki nem elégitő — <i>ungenügend</i>	746	778	787
	kitöltetlen — <i>unausgefüllt</i>	4	8	9
	Összesen — <i>zusammen</i>	1978	2154	2195
II.	kielégítő — <i>genügend</i>	475	545	762
	ki nem elégitő — <i>ungenügend</i>	288	433	354
	kitöltetlen — <i>unausgefüllt</i>	2	11	4
	Összesen — <i>zusammen</i>	765	989	1120
III.	kielégítő — <i>genügend</i>	147	218	288
	ki nem elégitő — <i>ungenügend</i>	86	109	80
	kitöltetlen <i>unausgefüllt</i>	.	2	8
	Összesen — <i>zusammen</i>	233	329	376
Mindössze Insgesamt	kielégítő — <i>genügend</i>	3166	3359	3758
	ki nem elégitő — <i>ungenügend</i>	1636	1914	1711
	kitöltetlen — <i>unausgefüllt</i>	13	27	30
	Összesen — <i>zusammen</i>	4815	5300	5499

Ipariskolai tanulók foglalkozása, kapcsolatban az előmenetellel.

Beruf der Schüler der Gewerbeschulen in Combination mit dem Fortgange derselben.

Foglalkozás Beschäftigung	1886/7.				1887/8.				1888/9.						
	Előmeneteli érdemsorozat				Előmeneteli érdemsorozat				Előmeneteli érdemsorozat						
	Fortgangs- Classification				Fortgangs- Classification				Fortgangs- Classification						
Létszám az év végén Anzahl am Ende des Schuljahres	kielégítő genügend	ki nem elégitő ungenügend	megjelöletlen nicht bezeichnet	A létszámból az első hóban iratkozott be Von der Gesamtzahl wurden im ersten Monate eingeschrieben	Létszám az év végén Anzahl am Ende des Schuljahres	kielégítő genügend	ki nem elégitő ungenügend	megjelöletlen nicht bezeichnet	A létszámból az első hóban iratkozott be Von der Gesamtzahl wurden im ersten Monate eingeschrieben	Létszám az év végén Anzahl am Ende des Schuljahres	kielégítő genügend	ki nem elégitő ungenügend	megjelöletlen nicht bezeichnet	A létszámból az első hóban iratkozott be Von der Gesamtzahl wurden im ersten Monate eingeschrieben	
Mészáros, hentes Fleischhauer, Selcher	172	110	62	79	228	150	77	1	151	258	182	75	1	181	
Czipész Schuster	502	294	206	2	232	537	314	222	1	433	553	325	225	3	468
Szabó Schneider	277	172	104	1	131	309	173	136	252	306	199	107		262	
Kövező Plasterer	33	24	9		8	40	30	10	24	47	33	14		37	
Asztalos Tischler	400	259	141		202	426	269	156	1	292	444	322	119	3	364
Rézműves Kupferschmiede	26	16	10		19	25	20	5	22	26	19	7		22	
Bádogos Spengler	134	81	52	1	64	146	96	50	105	155	107	48		126	
Kovács Schmiede	127	80	47	—	60	140	88	52	101	140	98	40	2	111	
Kőműves Maurer	329	234	94	1	164	416	280	132	4	308	466	335	129	2	391
Könyvkötő Buchbinder	86	62	24		38	87	46	40	1	81	98	66	31	1	72
Kárpitos Tapezierer	118	75	43		65	137	85	52	100	133	87	46		101	
Lakatos Schlosser	737	507	229	1	370	711	469	238	4	569	708	493	210	5	553
Kőfaragó Steinmetze	54	41	13		24	55	41	14	32	49	34	13	2	41	
Pék Bäcker	116	65	51		49	144	91	53	92	155	86	69		112	
Nyomdász Typographen	358	249	109		233	421	261	158	2	337	413	289	124		347
Egyéb Sonstige	1346	878	461	7	700	1476	951	514	13	1143	1548	1057	484	7	1270
Összesen Zusammen	4815	3147	1655	19	2438	5800	3864	1909	27	4048	5490	3732	1741	20	4458

Iparrajziskolák. A vizsgálatunk tárgyát képező időszak elején a fővárosban öt alsó iparrajziskola (az I., IV., V., VI. és VIII. kerületben) és egy felső iparrajziskola létezett; az alsóbb fokú ipariskolák rendszeresítésével, amelyekben rajzot is tanítanak, az alsó iparrajziskolák egymásután megszűntek. Így már 1883/4-ben a VI. és VIII. kerületi, 1886/7-ben a többi három is, úgy, hogy egyedül a fővárosi iparrajziskola maradt fenn.

Ezen iskola célja, azon iparos-segégeket és mestereket, kik rajzolni nem tanultak, a rajzolásban és mintázásban előképezni, továbbá azon iparos-segégeket, kik az iparos-tanulók iskoláját elvégezték és azon mestereket, a kik a rajzolásban megfelelő előképzettséggel bírnak, a szakrajzolásba és mintázásba bevezetni, továbbképezni és a középipartanodára előkészíteni.

Az oktatás ezen intézetben egy előkészítő és három rendes tanfolyamban történik.

Az előkészítő tanfolyamba oly iparos-segédek és mesterek vétetnek fel, kik rajzolni vagy mintázni még nem tanultak; e tanfolyamban szabadkézi és mértani rajz tanítatik heti 14 órában.

A további három tanfolyamban a szakrajzolást, mintázást és nyilvános rajzot és mintázást tanítanak.

A szakrajzolási tanfolyamba azon iparos-segédek léphetnek be, kik az iparos-tanulók iskoláját elvégezték és azon mesteremberek, kik a rajzolásban megfelelő előképzettséggel bírnak, valamint oly tanköteles iparos-tanulók, kik nagyobb képzettségüknél és mesterségük természeténél fogva a rajzolásban vagy mintázásban behatóbb és szakszerűbb oktatást igényelnek. A tanidő itt is heti 14 óra; e tanfolyamban kőművesek és kőfaragók, ácsok, asztalosok és esztergályosok, építő- és műlakatosok, bádigosok és rézművesek, gépészek, arany- és ezüstművesek, kárpitosok, ipari festők és sokszorosító műiparosok nyernek a rajzolásnak szakmájukba vágó részében oktatást.

A mintázási tanfolyamba csak azon iparos-segédek és mesterek vétetnek fel, kiknek mesterségében a mintázás különös fontossággal bír, továbbá azon tanköteles iparos-tanulók, a kik a nagyobb képzettségüknél és mesterségük természeténél fogva a mintázásban szakszerűbb és behatóbb oktatást igényelnek. A tanítási idő itt is heti 14 óra.

Végül a nyilvános rajz- és mintázási folyamban felserdült egyének vétetnek fel, kik magukat a rajzolásban, mintázásban vagy egyéb gyakorlati műveletekben, mint porcellán- és üveg-festészet, képezni akarják.

Ez iskolák látogatottsága a következő volt:

	férfi	nő	összesen
1881/2.	1.379	89	1.468 *)
1882/3.	1.754	98	1.857
1883/4.	1.572	101	1.673
1884/5.	1.683	91	1.774
1885/6.	1.613	101	1.714
1886/7.	981	108	1.089
1887/8.	792	133	925
1888/9.	843	143	986

A látogatottság e szerint az egyes iskolák megszűntével arányosan csökkent, mi abban is találja magyarázatát, hogy az alsófokú ipariskolák rendszeresítésével a tanulók nagy része, ott is nyervén a rajzban oktatást, ezen iskolákat kereste fel.

*) Ez adatok részletesebb képét a XXIII. közleményünk 31. sz. táblája nyújtja. Jelen kiadványunkban azonban már nem tartottuk szükségesnek egy külön táblában nyújtani az adatokat, minthogy az 1885/6. tanévben az alsóbb iparrajziskolák megszűnván, az ezentúl a közölt adatok mind a (felső) iparrajziskolára vonatkoznak. Az 1885/6. évi adatok az egyes iskolák közt ekként oszlanak meg:

Felső iparrajziskola	994 férfi, 101 nő,
I. ker. »	196 »
III. » »	98 »
V. » »	325 »

D) Polgári iskolák.

D) Polgári iskolák.

Az 1868 : XXXVIII. t.-cz. értelmében a hat évfolyamból álló fiú- és a négy évfolyamú leány-polgári iskolák, a népiskola első négy évfolyamát elvégzett tanulók továbbképzésére rendelvek. Kötelező tantárgyaik fiúk számára: hit- és erkölcsstan, anyanyelv, irálytan és irodalom; magyar nyelv (hol a tanítás nyelve nem magyar); német nyelv (hol a tanítási nyelv magyar, a harmadik évfolyamon kezdve); számvetés, mértan, földrajz és történelem, természetrajz, természettan, vegytan (tekintettel az iparra, kereskedésre és gazdaságra); mezei gazdaság vagy ipartan (tekintettel a község és vidéke szükségére); statisztika, köz-, magán- és váltójog alapvonalai, könyvvitel, rajz és szépírás, ének, testgyakorlat, — leányoknál ezenkívül női kézimunka. Rendkívüli tantárgyakként szerepelnek; idegen nyelvek és zene. A tantervet olykép állapították meg, hogy az első négy évben a reáliskolai tantervvel lépést tartson.

Budapesten az első községi polgári fiúiskolát 1869-ben nyitották meg, még pedig a III. kerületben (Óbuda); ezt követték:

1870-ben a polgári fiúiskola a VI., a polg. leányiskola a IV. kerületben;

1873-ban a II. (alapítása idejében I.) kerületi fiúiskola, továbbá a II. és VII. kerületi leányiskolák;

1876-ban a IX. (alapítása idejébe VIII.) kerületi fiúiskola és az V. kerületi leányiskola;

1881-ben az I. és VIII. ker. leányiskolák.

1886-ban a VI. kerületi leányiskola.

A polgári iskolák fejlődését megfigyelési időszakunk nyolcz évében a következő összeállítás mutatja.

	1881/2	1882/3	1883/4	1884/5	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
F i ú i s k o l á k.								
Iskolák száma	4	4	4	4	4	4	4	4
Tantermek száma	27	27	26	25	24	25	27	27
Beírt tanulók száma	1.108	1.144	1.145	1.121	1.179	1.418	1.526	1.605
Év végén megmaradt tanulók száma	999	1.023	1.023	1.011	1.062	1.271	1.365	1.451

Leányiskolák.

Iskolák száma	6	6	6	6	6	6	7
Tantermek száma	35	36	38	42	47	47	51
Beirt tanulók száma	1.814	1.835	1.890	2.010	2.134	2.355	2.494
Év végén megmaradt tanulók száma	1.669	1.673	1.724	1.844	2.079	2.159	2.291

A fiúk száma tehát mintegy 50%-kal, a lányoké 37%-kal emelkedett.

Legnépesebb polgári iskolák voltak:

a IV. kerületi polgári fiúiskola	616	beirt tanulóval,
a VII. »	»	leányiskola 563 »

Az erre vonatkozó részleteket a 27. sz. táblában találjuk együtt és pedig külön minden iskola és minden tanterem után. Az ott egybeállított eredményeket tanfokok szerint a következőkben foglaljuk össze.

A tanfokok látogatottsága.

(A beírt tanulók száma.)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	o s z t á l y					
	F i ú k :					
1881/2	466	326	157	101	34	25
1882/3	454	324	187	87	61	31
1883/4	473	284	208	105	42	33
1884/5	487	295	182	135	3	19
1885/6	546	310	180	127	15	1
1886/7	625	411	222	136	13	11
1887/8	623	469	259	170	—	5
1888/9	662	456	293	199	—	—
	L e á n y o k :					
1881/2	675	550	351	238	—	—
1882/3	648	548	390	249	—	—
1883/4	654	533	390	313	—	—
1884/5	743	527	434	306	—	—
1885/6	798	659	401	326	—	—
1886/7	853	682	494	326	—	—
1887/8	857	678	486	379	—	—
1888/9	910	722	513	349	—	—

A hitfelekezetek átlagában az utolsó nyolcz év alatt előfordult változásokat illetőleg, a tanulók korát az egyes tanfokok szerint a 28. sz. tábla tünteti fel. Ebből látjuk, hogy csak egészen kivételesen vesznek fel gyermekeket, leginkább leányokat, a 9—10. korévben. A fiúk közül a felvetteknek csak egy negyede, a leányok közül a fele 10—11 éves; ellenben úgy a felvett fiúknak, mint leányoknak $\frac{1}{8}$ -a idősebb 13 évesnél. A negyedik osztályban kivételesen található néhány 16—19 éves tanuló leány.

(Folytatás a 105. lapon.)

27. számú tábla.

Tabelle Nr. 27.

A fővárosi polgári iskolákba beirt és az év alatt elmaradt tanulók száma. 1885/86—1888/89.
Eingeschriebene bz. im Laufe d. J. ausgebliebene Schüler der communalen Bürgerschulen 1885/6—1888/9.

	1885/86			1886/87			1887/88			1888/89		
	Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe	Beiratkozott Es wurden eingeschrieben	Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus	Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schüler	Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe	Beiratkozott Es wurden eingeschrieben	Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus	Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schüler	Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe	Beiratkozott Es wurden eingeschrieben	Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus	Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schüler
1. Fluk. — Knaben.												
II. kerületi polgári iskola ¹⁾ Bürgerschule im II. Bezirke ¹⁾	Ia	57	11	46	Ia	52	5	47	Ia	59	12	47
	Ib	56	10	46	Ib	52	9	43	Ib	60	5	55
	II	69	2	61	IIa	40	9	31	IIa	41	4	37
	III	39	3	36	IIb	39	4	35	IIb	42	3	34
	IV	21	1	20	III	53	6	47	IIIa	33	.	33
Összesen — Zus.	.	242	33	209	.	266	35	231	.	313	32	281
III. kerületi polgári iskola Bürgerschule im III. Bezirke	I	90	9	81	I	115	10	105	Ia	49	5	44
	II	43	3	40	II	52	5	52	Ib	47	6	41
	III	17	1	16	III	31	.	31	IIa	36	5	31
	IV	11	2	9	IV	11	.	11	IIb	37	1	36
	Összesen — Zus.	.	161	15	146	.	214	15	199	.	219	22
VI. kerületi polgári iskola ²⁾ Bürgerschule im VI. Bezirke ²⁾	Ia	65	7	58	Ia	65	8	57	Ia	62	1	61
	Ib	61	5	56	Ib	61	7	54	Ib	63	9	54
	Ic	64	4	60	Ic	60	3	57	Ic	63	3	60
	IIa	63	2	61	IIa	63	7	56	IIa	59	5	54
	IIb	63	3	60	IIb	63	4	59	IIb	58	6	52
	IIIa	38	2	36	Ic	43	3	40	IIc	47	9	38
	IIIb	38	6	32	IIIa	40	4	36	IIIa	50	5	45
	IVa	34	3	31	IIIb	44	3	41	IIIb	49	5	44
	IVb	35	2	33	IV	56	3	53	IVa	34	6	28
	VI	1	.	1	IVb	33	9	24
Összesen — Zus.	.	462	34	428	.	495	42	453	.	518	58	460
IX. kerületi polgári iskola Bürgerschule im IX. Bezirke	Ia	53	8	45	Ia	53	5	48	Ia	52	4	48
	Ib	50	6	44	Ib	53	8	45	Ib	62	6	56
	Ic	50	6	44	Ic	59	5	54	Ic	54	8	46
	IIa	36	3	33	Id	55	12	43	Id	52	9	43
	IIb	36	2	34	IIa	50	3	45	IIa	57	3	54
	III	48	4	44	IIb	56	7	49	IIb	44	4	40
	IV	26	5	21	III	54	7	47	Nc	48	7	41
V	15	1	14	IV	39	1	38	III	62	8	54	
Összesen — Zus.	.	314	35	279	.	448	55	388	.	476	49	427

¹⁾ Az előbbi év IV. osztálybeli tanulói a keresk. iskolába lépve át, V. osztály nem létezett.

²⁾ Keine V. Classe, weil die Schüler der vorjährig-n IV. Classe in die Handelsschule übertraten.

27. számú tábla. (Folytatás.)

	1885/86			1886/87			1887/88			1888/89						
	Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe Beiratkozott Es wurden eingeschrieben Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe Beiratkozott Es wurden eingeschrieben Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe Beiratkozott Es wurden eingeschrieben Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe Beiratkozott Es wurden eingeschrieben Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule						
2. Leányok. — Mädchen.																
I. kerületi polgári iskola Bürgerschule im I. Bezirke	Ia	38	2	36	Ia	39	3	36	Ia	36	4	32	Ia	28	.	28
	Ib	36	1	35	Ib	36	1	35	Ib	48	6	42	Ib	43	2	40
	IIa	26	4	22	IIa	28	2	26	II	52	1	51	II	65	4	61
	IIb	42	5	37	IIb	41	2	39	III	49	3	46	III	52	2	50
	III	35	2	33	III	47	2	45	IV	42	3	39	IV	36	.	36
IV	35	.	35	IV	29	1	28	
Összesen — Zus.	.	212	14	198	.	220	11	209	.	227	17	210	.	224	9	215
II. kerületi polgári iskola Bürgerschule im II. Bezirke	Ia	56	2	54	Ia	52	3	49	Ia	51	3	48	Ia	62	7	55
	Ib	49	.	49	Ib	50	6	44	Ib	50	1	49	Ib	55	1	54
	IIa	39	4	35	IIa	43	4	39	IIa	41	2	39	IIa	44	2	42
	IIb	37	6	31	IIb	44	.	44	IIb	41	3	38	IIb	48	2	46
	IIIa	31	4	27	IIIa	33	1	32	IIIa	34	1	33	IIIa	31	1	30
IIIb	31	.	31	IIIb	34	4	30	IIIb	34	.	34	IIIb	30	1	29	
IV	39	1	38	IV	56	6	50	IV	49	3	46	IV	58	2	56	
Összesen — Zus.	.	282	17	265	.	312	24	288	.	300	13	287	.	328	16	312
IV. kerületi polgári iskola Bürgerschule im IV. Bezirke	Ia	59	4	55	Ia	71	7	64	Ia	63	10	53	Ia	65	8	57
	Ib	59	7	52	Ib	69	6	63	Ib	63	7	56	Ib	64	5	59
	IIa	54	5	49	IIa	48	.	48	IIa	56	5	51	IIa	54	3	51
	IIb	56	4	52	IIb	48	7	41	IIb	57	2	55	IIb	54	7	47
	IIIa	35	2	33	IIIa	45	5	40	IIIa	34	4	30	IIIa	48	3	45
IIIb	35	.	35	IIIb	49	4	45	IIIb	34	.	34	IIIb	48	8	40	
IVa	35	2	33	IVa	32	3	29	IVa	32	2	36	IVa	31	8	23	
IVb	43	6	37	IVb	30	2	28	IVb	39	.	39	IVb	28	4	24	
Összesen — Zus.	.	376	30	346	.	392	34	358	.	384	30	354	.	392	46	346
V. kerületi polgári iskola Bürgerschule im V. Bezirke	Ia	54	11	43	Ia	58	8	50	Ia	63	10	53	Ia	50	6	44
	Ib	66	7	59	Ib	64	7	57	Ib	62	4	58	Ib	52	8	44
	Ic	62	4	58	Ic	61	6	55	Ia	61	2	59	Ic	45	4	41
	IIa	51	7	44	IIa	42	8	34	IIb	44	2	42	IIa	55	8	47
IIb	61	7	54	Ib	50	7	43	IIc	46	3	43	IIb	47	1	46	
IIc	46	8	38	IIb	62	8	54	IIc	54	8	46	IIc	42	3	39	
V. ker. plg. iskola Bürgerschule im V. Bezirke	IIIa	41	6	35	IIIa	48	6	42	IIIa	50	9	41	IIIa	46	2	44
	IIIb	52	6	46	IIIb	56	7	49	IIIb	55	3	52	IIIb	43	4	39
	IV	65	5	60	IV	67	9	58	IV	70	6	64	IV	58	3	55
Összesen — Zus.	.	498	61	437	.	508	66	442	.	505	47	458	.	488	99	399

Tabelle Nr. 27. (Schluss.)

	1885/86			1886/87			1887/88			1888/89						
	Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe						
	Beiratkozott <i>Es wurden eingeschrieben</i>	Az év folyamán elmaradt <i>Im Laufe des Jahres blieben aus</i>	Az év végén tényleg járt <i>Am Ende des Jahres besuchten die Schule</i>	Beiratkozott <i>Es wurden eingeschrieben</i>	Az év folyamán elmaradt <i>Im Laufe des Jahres blieben aus</i>	Az év végén tényleg járt <i>Am Ende des Jahres besuchten die Schule</i>	Beiratkozott <i>Es wurden eingeschrieben</i>	Az év folyamán elmaradt <i>Im Laufe des Jahres blieben aus</i>	Az év végén tényleg járt <i>Am Ende des Jahres besuchten die Schule</i>	Beiratkozott <i>Es wurden eingeschrieben</i>	Az év folyamán elmaradt <i>Im Laufe des Jahres blieben aus</i>	Az év végén tényleg járt <i>Am Ende des Jahres besuchten die Schule</i>				
VI. körület polgári iskola <i>Bürgerschule im VI. Bezirke</i>				
Összesen — <i>Zus.</i>	214	16	198			
	Ia	64	3	61	Ia	70	2	68	Ia	67	7	60	Ia	67	4	63
	Ib	62	5	57	Ib	62	2	60	Ib	62	5	57	Ib	62	5	57
	Ic	52	1	51	Ic	61	1	60	Ic	60	3	57	Ic	58	5	53
VII. körületi polgári iskola <i>Bürgerschule im VII. Bezirke</i>	IIa	58	3	55	IIa	62	3	59	IIa	62	5	57	IIa	56	6	50
	IIb	56	6	50	IIb	63	5	58	IIb	65	4	61	IIb	56	2	54
	IIc	52		52	IIc	60	3	57	IIc	61	3	58	IIc	56	4	52
	IIIa	46	2	44	IIIa	67	7	60	IIIa	67	6	61	IIIa	64	6	58
	IIIb	46	1	45	IIIb	67	2	65	IIIb	67	4	63	IIIb	62	5	57
	IVa	38	4	34	IVa	39	2	37	IVa	52	1	51	IVa	41	4	37
	IVb	38	2	36	IVb	39	2	37	IVb	54	8	46	IVb	41	8	33
Összesen — <i>Zus.</i>	.	512	27	485	.	590	29	561	.	617	46	571	.	568	49	514
VIII. körületi polgári iskola <i>Bürgerschule im VIII. Bezirke</i>	Ia	48	5	43	Ia	54	7	47	Ia	61	13	48	Ia	50	4	46
	Ib	49	2	47	Ib	54	8	46	Ib	55	4	51	Ib	49	8	41
	Ic	44	7	37	Ic	52	5	47	Ic	55	10	45	Ic	49	7	42
	IIa	41	4	37	IIa	48	7	41	IIa	56	7	49	IIa	50	4	46
	IIb	40	1	39	IIb	43	4	39	IIb	43	2	41	IIb	42	3	39
	III	49	4	45	III	48	1	47	III	56	6	50	III	58	2	56
	IV	33	3	30	IV	34		34	IV	35	2	33	IV	37		37
Összesen — <i>Zus.</i>	.	304	26	278	.	333	32	301	.	361	44	317	.	335	28	307
Összesítés tanfolyam szerint. — Recapitulation nach Lehrstufen.																
I. évfoly. fiu — <i>Kn.</i>	.	546	66	480	.	625	72	553	.	623	68	555	.	662	65	597
Járg. leány — <i>M.</i>	.	799	61	737	.	853	72	781	.	857	89	768	.	910	80	830
együtt — <i>Zus.</i>	.	1344	127	1217	.	1478	144	1334	.	1480	157	1323	.	1572	145	1427
II. évfoly. fiu — <i>Kn.</i>	.	310	21	289	.	411	44	367	.	469	52	417	.	456	44	412
Járg. leány — <i>M.</i>	.	659	64	595	.	682	60	622	.	678	47	631	.	722	52	670
együtt — <i>Zus.</i>	.	969	85	884	.	1093	104	989	.	1147	99	1048	.	1178	96	1082
III. évfoly. fiu — <i>Kn.</i>	.	180	16	164	.	222	20	202	.	259	26	233	.	293	32	261
Járg. leány — <i>M.</i>	.	401	27	374	.	494	39	455	.	480	36	444	.	513	39	475
együtt — <i>Zus.</i>	.	581	43	538	.	716	59	657	.	739	62	677	.	806	70	736
IV. évfoly. fiu — <i>Kn.</i>	.	127	13	114	.	136	6	130	.	170	15	155	.	194	13	181
Járg. leány — <i>M.</i>	.	326	23	303	.	326	25	301	.	379	25	354	.	349	33	316
együtt — <i>Zus.</i>	.	453	36	417	.	462	31	431	.	549	40	509	.	543	46	497
V. évfoly. fiu — <i>Kn.</i>	.	15	1	14	.	13	3	10
VI. évfoly. fiu — <i>Kn.</i>	.	1		1	.	11	2	9	.	5		5	.			.
Főösszeg fiu — <i>Kn.</i>	.	1179	117	1062	.	1418	147	1271	.	1526	161	1365	.	1605	154	145
Hauptsumme leány — <i>M.</i>	.	2184	175	2009	.	2365	193	2159	.	2394	197	2197	.	2494	203	2291
Együtt — <i>Zus.</i>	.	3363	292	3071	.	3783	340	3430	.	3920	358	3562	.	4099	357	3742

**A fővárosi polgári iskolákba járó tanulók kora tanfolyamonként kimutatva
1885/86—1888/89.**

Alter der die comm. Bürgerschulen besuchenden Schüler nach Jahrg. ausgewiesen 1885/6—1888/9.

Korév Altersjahr	A) Polgári iskolák — A) Bürgerschulen											
	I.		II.		III.		IV.		V.		VI.	
	É v f o l y a m — J a h r g a n g											
	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.	fiu Kn.	leány M.
1885/6.												
8—9												
9—10	7	28										
10—11	130	272	10	26		1						
11—12	188	290	93	219	1	17		1				
12—13	149	169	118	241	46	152	7	11				
13—14	60	33	67	122	75	153	33	126				
14—15	8	5	18	44	38	56	52	105	6		1	
15—16	3	1	3	7	10	17	27	65	3			
16—17	1		1		9	5	7	14	4			
17—18					1		1	3	2			
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter								1				
Összesen — Zusammen	546	798	310	659	180	401	127	326	15		1	
1886/7.												
8—9		1										
9—10	10	28										
10—11	158	298	10	23								
11—12	212	342	92	217	7	19		1				
12—13	156	124	147	259	75	191	4	13				
13—14	60	42	107	142	73	175	37	129				
14—15	15	16	43	31	45	79	54	125	3			
15—16	4	1	9	9	18	26	26	55	4		4	
16—17		1	3	1	3	4	9	10	4		1	
17—18					1		6	2	2		4	
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter												2
Összesen — Zusammen	625	853	411	682	222	494	136	326	13		11	
1887/8.												
8—9		2										
9—10	12	30										
10—11	178	309	24	17								
11—12	226	298	126	247	8	19						
12—13	140	154	167	268	65	181	5	17				
13—14	56	50	101	116	118	174	65	146				
14—15	9	11	39	28	43	85	49	143			1	
15—16	2	2	7	2	17	16	28	57				
16—17		1	2		3	5	18	16			1	
17—18			2		2		4				3	
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter			1		3		1					
Összesen — Zusammen	623	857	469	678	259	486	170	379			5	
1888/9.												
8—9												
9—10	11	33	1	1								
10—11	168	439	9	28								
11—12	249	299	125	265	4	19						
12—13	153	63	178	252	79	200	5	12				
13—14	69	56	99	130	119	193	63	140				
14—15	10	15	38	28	63	77	73	128				
15—16	1	2	6	7	23	22	41	58				
16—17		2		3	5	2	10	8				
17—18								1				
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter	1	1					2	2				
Összesen — Zusammen	662	910	456	714	298	513	194	349				

A tanulók felekezeti viszonyaira vonatkozó adatokat az alábbi kimutatás foglalja egybe :

A polgári iskolai tanulók felekezete.

F i ú k :

	kathol.	ágoston.	helvét.	izraelita
1881/2	630	37	39	393
1882/3	672	39	35	392
1883/4	642	37	36	420
1884/5	614	47	34	419
1885/6	635	37	62	440
1886/7	798	65	67	477
1887/8	853	84	61	515
1888/9	856	82	77	580

L e á n y o k :

1881/2	858	74	51	825
1882/3	826	85	65	848
1883/4	888	97	63	832
1884/5	976	104	80	835
1885/6	1086	117	86	880
1886/7	1165	127	102	946
1887/8	1205	125	106	937
1888/9	1283	101	98	932

Az itt közzétett összeállításból kitűnik, hogy a lutheranus és kalvinista felekezetű fiúk száma nevezetesen emelkedett, míg a katolikus tanulók szaporodása e felekezet népesedési szaporodásának felel meg.

A polgári iskolákról szóló áttekintésünket a fontosabb tárgyakban való előrehaladás osztályonkinti kimutatásával fejezzük be és pedig az osztályozás jeles, jó, elégséges vagy elégtelen volta szerint.

A statisztikai megfigyelések a következő tantárgyakban való előmenetelre terjeszkedtek ki:

I. és II. osztály: magyar, német, számtan;

III. és IV. » » » » , földrajz, történelem és physika;

még a IV. leányosztálynál a földrajz helyett a háztartástant választottuk.

Az ide vágó adatokat a 29. sz. tábla tartalmazza. Tekintve a V. és VI. osztálybeli tanulók számának csekély voltát, az idevágó eredmények tárgyalásába egyelőre nem bocsátkozhatunk.

Itt közöljük a megfigyelési időszak első és utolsó évének előmenetelét:
Minden 1000 fiú közül a következő előmenetelt mutatták fel:

	j e l e s		j ó		elégsséges		elégstelen	
	1881/2	1888/9	1881/2	1888/9	1881/2	1888/9	1881/2	1888/9
I. osztály: magyar	88·5	101·0	191·4	219·1	480·9	486·3	239·2	193·6
német	102·8	99·3	191·4	200·3	480·9	544·5	220·9	155·9
számtan	100·5	56·5	227·2	202·0	466·5	518·3	205·8	222·7
II. osztály: magyar	102·7	81·6	205·5	254·9	482·9	490·0	208·9	173·5
német	70·7	111·7	253·4	233·5	537·7	527·9	130·2	126·9
számtan	61·6	59·4	171·0	240·0	558·2	509·9	219·2	190·7

Az utolsó nyolcz év folyamán tehát a magyar, különösen pedig a német nyelvet rossz eredménnyel tanuló gyermekek száma csökkent, míg a számtant ki nem elégitő eredménnyel tanuló gyermekek száma csaknem ugyanaz maradt. A felsőbb osztályokban általában véve szaporodik az elégtelen előmenetel a tanulók száma; vajjon ez, a támasztott igények emelésére vagy pedig a tanulók anyagának silányabb voltára volna visszavezetendő, azt a számokból egyedül meg nem ítélni.

Minden 100 »elégstelenre« 1881-ből az 1888-ik évben ugyanis a következő szám esett:

		1881/2	1888/9
magyar nyelvből	I. osztály	100	81
»	» II. »	100	83
német	» I. »	100	77
»	» II. »	100	97
számtanból	I. »	100	108
»	II. »	100	87

A harmadik osztályban ellenben a rosszul tanulók száma — a physikát és történelmet kivéve — emelkedik és pedig:

a magyar nyelvből	100-ról	131-re
a német »	100	105
számtanban	100	108
földrajzban	100	161

A leányoknál, a leánytanulók nagyobb számánál fogva, a III. osztály eredményeit is vizsgálhatjuk. A leányiskolákban a következő eredményeket látjuk magunk előtt:

	j e l e s		j ó		elégsséges		elégstelen	
	1881/2	1888/9	1881/2	1888/9	1881/2	1888/9	1881/2	1888/9
I. osztály: magyar	118·4	340·7	230·3	251·9	505·6	314·8	144·7	92·6
német	174·3	373·6	322·4	265·1	416·1	281·1	87·2	80·2
számtan	162·8	335·3	294·1	289·8	416·1	279·7	126·7	95·3
II. » magyar	144·0	331·3	302·5	320·5	446·5	302·0	107·0	46·2
német	244·8	318·9	273·7	291·2	436·2	337·1	45·3	52·5
számtan	176·9	367·0	362·2	259·9	370·4	308·9	90·5	64·2
III. » magyar	293·5	334·7	393·5	264·0	296·8	319·8	16·2	81·5
német	251·6	359·0	374·2	282·1	306·5	297·0	67·7	61·9
számtan	288·4	359·1	371·0	316·1	338·7	305·4	41·9	19·1
földrajz	300·0	386·7	270·9	304·0	387·1	280·0	42·0	29·3
történet	396·8	506·5	274·1	268·6	283·9	189·0	45·2	34·9
physika	287·1	336·7	361·3	301·0	277·4	265·3	74·2	97·0

(Folytatás a 111. lapon.)

A fővárosi polgári iskolák tanulóinak egyes tantárgyakban való előmenetele.
1885/86 — 1888/89.

Fortgang der Schüler der kommunalen Bürgerschulen 1885/86 — 1888/89.

Tanfolyam Lehrstufe	Tantárgy Lehr- gegenstand	Előmeneteli érdemsorozat Fortgangs- Classification					Százalékban — In Procenten			
			1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
I. Fiúk. — Knaben.										
I.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	49	44	56	59	10·49	8·11	10·31	10·10
		Jó — <i>Gut</i>	107	133	129	128	22·91	24·50	23·76	21·91
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	246	277	269	284	52·68	51·01	49·55	48·63
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	65	89	89	113	13·92	16·38	16·38	19·36
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	40	53	74	58	8·57	9·79	13·63	9·93
		Jó — <i>Gut</i>	85	124	103	117	18·20	22·92	18·97	20·03
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	271	312	264	318	58·02	57·67	48·63	54·45
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	71	52	102	91	15·21	9·62	18·77	15·59
	Számítan <i>Rechnen</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	49	45	60	33	10·49	8·29	10·91	5·65
		Jó — <i>Gut</i>	126	118	124	118	26·98	21·74	22·63	20·20
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	223	277	274	303	47·75	51·02	50·00	51·88
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	69	103	90	130	14·78	18·95	16·46	22·27
II.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	22	37	42	33	7·80	10·19	10·42	8·16
		Jó — <i>Gut</i>	53	74	71	103	18·80	20·38	17·61	25·49
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	159	208	231	198	56·38	57·30	57·32	49·00
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	48	44	59	70	17·02	12·13	14·65	17·35
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	32	56	44	44	11·35	15·42	10·39	11·17
		Jó — <i>Gut</i>	57	74	90	92	20·21	20·38	21·28	23·35
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	154	173	251	208	54·60	47·66	59·34	52·79
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	39	60	38	50	13·84	16·54	8·99	12·69
	Számítan <i>Rechnen</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	11	25	21	24	3·90	6·88	5·09	5·94
		Jó — <i>Gut</i>	71	73	76	97	25·18	20·11	18·40	24·00
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	142	165	234	206	50·35	45·45	56·66	50·99
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	58	100	82	77	20·57	27·56	19·85	19·07
III.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	19	84	29	23	11·59	17·26	12·61	9·02
		Jó — <i>Gut</i>	29	50	57	68	17·68	25·38	24·78	26·66
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	101	88	135	145	61·59	44·67	58·70	56·87
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	15	25	9	19	9·14	12·69	3·91	7·45
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	19	22	28	17	11·59	11·18	12·28	6·67
		Jó — <i>Gut</i>	36	53	56	48	21·94	26·90	24·56	18·82
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	101	103	130	164	61·59	52·28	57·02	64·31
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	8	19	14	26	4·88	9·64	6·14	10·20
	Földrajz <i>Geographie</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	21	32	32	35	12·80	16·24	14·04	13·73
		Jó — <i>Gut</i>	41	40	58	59	25·00	20·30	25·44	23·14
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	90	90	104	109	54·88	45·69	45·61	42·74
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	12	35	34	52	7·32	17·77	14·91	20·39

29. számú tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 29. (Schluss.)

Tanfolyam <i>Lehrstufe</i>	Tantárgy <i>Lehr- gegenstand</i>	Előmeneteli érdemsorozat <i>Fortgangs- Classification</i>					Százalékban — <i>In Procenten</i>			
			1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
III.	Történelem <i>Geschichte</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	23	35	44	40	14.03	17.77	19.30	15.69
		Jó — <i>Gut</i>	33	32	56	63	20.12	16.24	24.56	24.70
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	92	98	107	122	56.09	49.75	46.93	47.84
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	16	32	21	30	9.76	16.24	9.21	11.77
	Számтан <i>Rechnen</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	4	9	15	17	2.44	4.57	6.58	6.67
		Jó — <i>Gut</i>	45	44	58	52	27.44	22.33	25.44	20.39
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	89	107	128	161	54.27	54.32	56.14	63.13
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	26	37	27	25	15.85	18.78	11.84	9.81
	Természett. <i>Physik</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	24	77	33	27	14.63	13.71	14.48	10.58
		Jó — <i>Gut</i>	44	43	61	55	26.83	21.82	26.75	21.58
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	80	96	114	141	48.78	48.73	50.00	55.29
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	16	31	20	32	9.76	15.74	8.77	12.55
IV.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	12	12	25	19	10.81	9.30	16.78	10.55
		Jó — <i>Gut</i>	22	32	42	43	19.81	24.81	23.19	23.89
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	69	69	80	90	62.16	53.49	53.69	50.00
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	8	16	2	28	7.22	12.40	1.34	15.56
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	15	12	16	21	13.51	9.30	10.74	11.66
		Jó — <i>Gut</i>	22	36	36	43	19.81	27.90	24.16	23.89
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	69	70	94	99	62.18	54.27	63.09	55.01
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	5	11	3	17	4.50	8.53	2.01	9.44
	Földrajz <i>Geographie</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	24	31	35	24	21.62	24.03	23.49	13.33
		Jó — <i>Gut</i>	28	27	37	42	25.22	20.93	24.83	23.33
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	53	55	66	87	47.76	42.64	44.30	48.33
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	6	16	11	27	5.40	12.40	7.38	15.01
	Történelem <i>Geschichte</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	23	22	33	35	20.73	17.05	22.15	19.44
		Jó — <i>Gut</i>	30	23	38	39	27.02	17.83	25.50	21.67
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	55	73	71	95	49.55	56.59	47.65	52.78
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	3	11	7	11	2.70	8.53	4.70	6.11
	Számтан <i>Rechnen</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	8	11	18	13	7.21	8.53	12.08	7.22
		Jó — <i>Gut</i>	29	35	32	37	26.13	27.13	21.48	20.56
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	60	61	85	106	54.05	47.29	57.05	58.89
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	14	22	14	24	12.61	17.05	9.39	13.33
	Természettan <i>Physik</i>	Jelos — <i>Vorzügl.</i>	19	22	24	26	17.12	17.05	16.11	14.45
		Jó — <i>Gut</i>	35	31	38	44	31.53	24.03	25.50	24.44
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	53	63	77	94	47.75	48.84	51.68	52.22
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	4	13	10	16	3.60	10.08	6.71	8.89

29. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 29. (Fortsetzung.)

Tanfolyam Lehrstufe	Tantárgy Lehr- gegenstand	Előmeneteli érdemsorozat Fortgangs- Classification	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	Százalékban — In Procenten			
							1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
2. Leányok — Mädchen.										
I.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	139	152	280	276	17.96	19.89	37.18	34.07
		Jó — <i>Gut</i>	242	203	203	204	33.70	26.57	26.96	25.19
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	287	322	214	255	41.38	42.15	28.42	31.48
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	50	87	56	75	6.96	11.39	7.44	9.26
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	152	139	303	303	20.99	18.11	40.35	37.36
		Jó — <i>Gut</i>	213	265	189	215	30.14	34.50	25.16	26.51
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	308	290	208	228	42.54	37.76	27.70	28.11
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	46	74	51	65	6.33	9.63	6.79	8.02
	Számítan <i>Rechnen</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	132	141	247	271	16.98	19.76	32.89	33.53
		Jó — <i>Gut</i>	224	237	209	234	31.16	31.02	27.83	28.97
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	276	296	225	226	39.88	37.44	30.05	27.97
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	86	90	70	77	11.98	11.78	9.23	9.53
II.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	123	123	207	215	21.43	21.57	33.33	33.13
		Jó — <i>Gut</i>	202	228	195	208	35.19	36.95	31.41	32.05
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	229	228	166	196	39.90	36.95	26.73	30.20
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	20	28	53	30	3.48	4.53	8.53	4.62
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	121	140	247	207	21.80	22.82	39.72	31.89
		Jó — <i>Gut</i>	215	235	165	189	36.92	38.58	26.52	29.12
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	200	212	170	219	34.84	34.99	27.33	33.74
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	37	22	40	34	6.44	3.61	6.43	5.25
	Számítan <i>Rechnen</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	108	111	215	240	18.81	18.27	34.56	36.70
		Jó — <i>Gut</i>	163	205	171	170	28.39	33.77	30.55	25.99
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	252	242	190	202	43.92	39.89	27.50	30.89
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	51	49	46	42	8.88	8.07	7.39	6.42
III.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	85	133	202	156	22.97	30.09	46.12	33.47
		Jó — <i>Gut</i>	146	173	137	123	39.46	39.14	31.28	26.40
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	131	124	89	149	35.41	28.06	20.32	31.98
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	8	12	10	38	2.16	2.71	2.28	8.15
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	84	107	186	168	22.70	24.37	42.47	35.90
		Jó — <i>Gut</i>	118	176	118	132	31.89	40.09	26.94	28.21
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	152	137	117	139	41.08	31.21	26.71	29.70
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	16	19	17	26	4.33	4.33	3.88	6.19
	Számítan <i>Rechnen</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	64	83	183	167	17.35	18.73	42.08	35.91
		Jó — <i>Gut</i>	126	162	128	147	34.14	36.57	29.42	31.61
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	157	181	105	142	42.55	40.86	24.14	30.54
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	22	17	19	9	5.96	3.84	4.36	1.94
Földrajz <i>Geographie</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	107	115	213	145	28.92	26.19	48.85	38.67	
	Jó — <i>Gut</i>	127	136	115	114	34.32	30.98	26.38	30.40	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	124	166	98	105	33.51	37.82	22.48	28.00	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	12	22	10	11	3.25	5.01	2.25	2.93	
Történelem <i>Geschichte</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	131	141	208	232	35.41	31.97	48.04	50.65	
	Jó — <i>Gut</i>	115	159	118	123	31.08	36.06	27.25	26.86	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	112	128	88	87	30.27	29.02	20.32	19.00	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	12	13	19	16	3.24	2.95	4.39	3.49	
Természettan) <i>Physik</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	99	94	53	66	26.68	22.22	49.08	33.67	
	Jó — <i>Gut</i>	126	141	40	59	33.97	30.83	37.04	30.10	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	126	181	15	52	33.97	40.86	13.88	26.53	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	20	27		19	5.38	6.09		9.70	

1) 1887/8-ban a II., V., VI. és VII., és 1888/9-ben az I., II., V., VI. és VIII. ker. iskolában nem tanították.

Wurde nicht gelehrt in 1887/8 in der Schulen des II., V., VI. und VII. Bezirkes, und in 1888/9 in denen des I., II., V., VI. und VIII. Bezirk.

29. számú tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 29. (Schluss.)

Tanfolyam <i>Lehrstufe</i>	Tantárgy <i>Lehrgegenstand</i>	Előmeneteli érdemsorozat <i>Fortgangs- Classification</i>	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	Százalékban — <i>In Procenten</i>			
							1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
IV.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	90	118	147	160	30·72	40·41	42·73	54·07
		Jó — <i>Gut</i>	114	111	98	62	38·91	38·02	28·49	20·20
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	85	60	70	72	29·01	20·55	20·35	23·45
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	4	3	29	7	1·36	1·02	8·43	2·28
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	68	98	162	148	23·29	33·79	46·95	48·52
		Jó — <i>Gut</i>	127	119	92	93	43·49	41·03	26·67	30·49
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	93	66	83	61	31·85	22·76	24·06	20·00
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	4	7	8	3	1·37	2·42	2·32	0·99
	Háztartástan <i>Haus-¹⁾ haltungslehre</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	105	108	220	19	44·87	46·35	63·22	43·18
		Jó — <i>Gut</i>	88	69	89	22	37·61	29·61	25·58	50·00
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	39	53	38	3	16·67	22·74	10·92	6·82
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	2	3	1		0·85	1·30	0·28	
	Történelem <i>Geschichte</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	101	107	182	163	34·36	36·89	52·75	53·27
		Jó — <i>Gut</i>	84	106	85	72	28·57	36·55	24·64	23·53
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	102	75	75	63	34·69	25·86	21·74	20·59
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	7	2	3	8	2·38	0·70	0·87	2·61
	Számítan <i>Rechnen</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	66	75	166	147	22·68	25·77	47·98	47·56
		Jó — <i>Gut</i>	85	118	109	90	29·21	40·55	31·50	29·13
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	126	88	60	67	43·30	30·24	17·34	21·70
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	14	10	11	5	4·81	3·44	3·18	1·61
Természettan* <i>Physik</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	92	94	68	155	31·51	32·41	52·31	53·45	
	Jó — <i>Gut</i>	101	97	44	78	34·59	33·45	33·85	26·90	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	93	91	18	51	31·85	31·38	13·84	17·58	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	6	8		6	2·05	2·76		2·07	

1) 1885/6 és 1886/7-ben az V. ker. iskolában és 1888/9-ben az I., II., V., VI., VII. és VIII. ker. iskolákban nem tanították.

Wurde in 1885/6 und 1886/7 in der Schule des V. Bezirkes nicht gelehrt, dergleichen in 1888/9 in denen des I., II., V., VI., VII., und VIII. Bezirk.

2) 1887/8-ban az I., II., VII. és VIII., 1888/9-ben a VI. ker. iskolákban nem tanították.

Wurde in 1887/8 in den Schulen des I., II., VII. und VIII. in 1888/9 in jenen des VI. Bezirkes nicht gelehrt.

Ez eredmények latolgatásánál mindenesetre a legszembetűnőbb az oktatási eredményeknek az utolsó nyolcz évben észlelhető gyors javulása. A jeles tanulók száma ugyanis az első osztályban oly erősen emelkedett, s viszont p. o. a magyar nyelvet elégtelenül tanulók száma oly tetemesen csökkent, hogy e nagy ugrások megmagyarázására hajlandók lehetnének feltenni, mintha az előmenetel megítélésénél másféle mértéket alkalmaztak volna. Igen nevezetes azonban a leányoknak itt is ismétlődő fölénye a fiúk felett. Így p. o. a magyar nyelvből az I. és II. osztályú fiúknak (1888) $\frac{1}{5}$ -e kapott elégtelen osztályzatot, a leányoknak ellenben csak $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{20}$ -a; a német nyelvből a fiúk $\frac{1}{7}$ -e, a leányok $\frac{1}{11}$ — $\frac{1}{18}$ -a; sőt a számtanban is a fiúk $\frac{1}{5}$ -e, a leányok közül kevesebb, mint félannyi. Ellenben 100 jelesen tanuló fiúra esik leány

	az I. osztályban	a II. osztályban
a magyarból	349	409
németből	364	262
számtanból	604	600

E) Kereskedelmi iskolák.

E) Kereskedelmi iskolák.

A kereskedelmi iskolák a kereskedői tanoncok továbbképzésére hivatják és két csoportra oszlanak, u. m. az alsófokú kereskedelmi iskolákra és a középkereskedelmi iskolákra.

Az alsófokú kereskedelmi iskolák az ipariskolák mintájára, de megfelelő tantervvel szerveztettek. A népoktatási törvény szerint a kereskedőtanuló sem léphet előbb kereskedésbe, míg 12 éves korát elérve, a mindennapi elemi iskola hat osztályát be nem végezte. A tanuló innen lép át az alsófokú kereskedelmi iskolába, melynek látogatására az ismétlőiskolába járás kötelezettségénél fogva kényszeríthető. Ez iskolák 3 tanfolyamból állanak. A heti tanórák száma hét.

Látogatóik nagyobbára a kereskedő üzletekben szolgáló kereskedőtanulók és inasok.

Az alsó iskolák tanterve a következő:

az első tanfolyamban olvasmányok, fogalmazási gyakorlatok, számtan; összesen heti 7 óra;

a második tanfolyamban olvasmányok és fogalmazás, kereskedelmi számtan, könyvvitel, levelezés és árúisme: összesen heti 7 órában;

a harmadik tanfolyamban kereskedelmi számtan, könyvvitel, levelezés, árúisme, váltóisme és nemzetgazdaságtan, összesen heti 7 órában.

A középkereskedelmi iskolák szakiskolák jellegével bírnak, tantervökbe azonban a kereskedelmi szakra szorosan tartozó ismeretek mellett az általános tanulni valók is felvételtek. Az iskolák három tanfokból állanak és érettségi bizonyítványokat állítanak ki.

A kereskedelmi iskolák felállítására az a körülmény adott okot, hogy a hat osztályú polgári iskolát végzett tanulók kellő szakkészültség nélkül léptek ki az iskolából; ez okból a polgári iskolák 5-ik és 6-ik osztályai lassankint maguktól megszűnvnén, azokkal kapcsolatban a középkereskedelmi iskolák jöttek létre.

A középkereskedelmi iskolákba az alsó gymnasiumot vagy a polgári iskolákat végzett legalább 14 éves növendékek iratkozhatnak be.

(Folytatás a 117. lapon.)

**A kereskedelmi iskolába beírt és azokból évközben kilépett tanulók száma,
1885/6—1888/9.**

Anzahl der in die Handelsschule eingeschriebenen und im Laufe des Schuljahres
aus derselben ausgetretenen Schüler.

	1885/86			1886/87			1887/88			1888/89						
	Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe			Osztály megjelölése Bezeichnung der Classe						
	Beiratkozott Es wurden eingeschrieben	Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus	Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule	Beiratkozott Es wurden eingeschrieben	Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus	Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule	Beiratkozott Es wurden eingeschrieben	Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus	Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule	Beiratkozott Es wurden eingeschrieben	Az év folyamán elmaradt Im Laufe des Jahres blieben aus	Az év végén tényleg járt Am Ende des Jahres besuchten die Schule				
a) Alsófokú kereskedelmi iskolák. — Untere Handelsschulen.																
II. kerületi iskola Schule im II. Bez.	.	.	.	I	40	7	33	I	46	7	39	I	40	7	33	
	.	.	.	II	38	9	29	II	39	4	35	II	40	4	36	
	.	.	.	III	25	13	12	III	20	2	18	III	29	3	26	
Összesen — Zus.					103	29	74		105	13	92		109	14	95	
VI. kerületi iskola Schule im VI. Bez.	Ia	65	19	46	Ia	81	19	62	
	Ib	59	16	43	Ib	85	17	68	
	II	46	6	40	II	51	4	47	
	III	24	10	14	III	20	9	11	
Összesen — Zus.									194	51	143		237	49	188	
IX. kerületi iskola Schule im IX. Bez.	.	.	.	I	37	22	15	I	42	19	23	I	35	9	26	
	.	.	.	II	34	24	10	II	23	3	20	II	29	10	19	
	.	.	.	III	16	5	11	III	14	4	10	
Összesen — Zus.					87	51	36		65	22	43		78	23	55	
b) Középkereskedelmi iskolák. — Mittlere Handelsschulen.																
II. kerületi iskola Schule im II. Bez.	Ia	34	2	32	I	55	5	50	I	47	5	42	Ia	37	3	34
	Ib	30	1	29	II	53	5	48	II	48	2	46	Ib	33	6	27
	IIa	40	1	39	IIIa	33	1	32	III	54	1	53	II	37	2	35
	IIb	42	9	33	IIIb	32	.	32	III	44	3	41
Összesen — Zus.		146	13	133		173	11	162		149	8	141		151	14	137
VI. kerületi iskola Schule im VI. Bez.	Ia	45	1	44	Ia	55	3	52	Ia	49	6	43	Ia	57	13	44
	Ib	45	6	39	Ib	50	13	37	Ib	52	8	44	Ib	60	7	53
	II	61	8	53	II	61	1	60	II	62	6	56	II	64	4	60
	III	56	4	52	III	48	7	41	III	51	4	47
Összesen — Zus.		151	15	136		222	21	201		211	27	184		232	28	204
IX. kerületi iskola Schule im IX. Bez.	I	54	11	43	I	46	9	37
	II	37	2	35
Összesen — Zus.										54	11	43		83	11	72
Összesítés tanfolyam szerint. — Recapitulation nach Lehrstufen.																
a) Alsófokú kereskedelmi iskolák. — Untere Handelsschulen.																
I. évfoly.—Jahrg.	77	29	48	.	212	61	151	.	192	34	158
II. évfoly.—Jahrg.	72	33	39	.	108	13	95	.	133	18	115
III. évfoly.—Jahrg.	41	18	23	.	44	12	32	.	94	11	83
Összesen — Zus.						190	80	110		364	86	278		419	63	356
b) Középkereskedelmi iskolák. — Mittlere Handelsschulen.																
I. évfoly.—Jahrg.	.	154	10	144	.	160	21	139	.	202	30	172	.	233	38	195
II. évfoly.—Jahrg.	.	143	18	125	.	114	6	108	.	110	8	102	.	138	8	130
III. évfoly.—Jahrg.	121	5	116	.	102	8	94	.	95	7	88
Összesen — Zus.		297	28	269		395	32	363		414	46	368		466	53	413

A középkereskedelmi iskolák tanterve a következő:

I. osztály: magyar nyelv és irodalom, német nyelv, francia nyelv, földrajz, történelem, mennyiségtan, vegytan és vegyiparműtan, természettan, kereskedelmi számtan, kereskedelemisme, levelezés és irodai munkálatok; összesen 30 óra.

II. osztály: magyar nyelv és irodalom, német nyelv, francia nyelv, földrajz, történelem, kereskedelmi számtan, könyvvitel, kereskedelemisme és levelezési árúisme, vegyi és mechanikai iparműtan, váltójog, nemzetgazdaságtan; összesen heti 30 óra.

III. osztály: magyar nyelv és irodalom, német nyelv, francia nyelv, történelem, kereskedelmi számtan, könyvvitel, kereskedelmi levelezés, kereskedelmi jog, nemzetgazdaságtan, pénzügytan és pénzisme; összesen heti 26 óra.

Ezenkívül nem kötelezett tantárgyak az angol nyelv és a keleti nyelvek, vegytani gyakorlatok, minta-irodai gyakorlatok és szépírás.

A tanpénz ez iskolákban 20 frt.

A középkereskedelmi iskolákkal teljesen egyenrangú a kereskedelmi kamarától fentartott kereskedelmi akadémia és a Röser-féle magánintézet.

Miként tehát a fentebbiekből kitűnik, a középkereskedelmi iskolák középiskolák; mint ilyenek a gymnasiumokkal és reáliskolákkal egyenrangúak s mindazon kedvezményekben részesülnek is, melyek amaz intézeteket megilletik.

Az első két alsó kereskedelmi iskolát 1884-ben szervezték és a II. és VI. kerületi polgári iskolákhoz csatolván azokat; jelenleg létezik három alsófokú (az említetteken kívül még a Belvárosban) és három középfokú kereskedelmi iskola (a II., VI. és IX. kerületben).

A kereskedelmi iskolák fejlődését a következő adatokból ítélhetjük meg.

	1884/5	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
Alsó kereskedelmi iskolák:					
Az iskolák száma . . .	—	—	2	3	3
Tantermek » . . .	—	—	6	10	11
Beirt tanulók száma . .	—	—	190	364	419
Év végéig megmaradt tanulók száma . . .	—	—	110	278	356
Középkereskedelmi iskolák:					
Iskolák száma	2	2	2	3	3
Tantermek száma . . .	4	7	8	8	10
Beirt tanulók száma . .	193	297	395	415	466
Év végéig megmaradt tanulók száma . . .	162	269	363	368	413

Mint látjuk, az alsó kereskedelmi iskolákban az évközbeni kilépések az első időkben igen gyakoriak voltak: 1886/7-ben a IX. kerület I. osztályában p. o. a 37 beirt tanuló közül csak 15 maradt meg, a II. osztály 34 tanulójaiból csak 10; az utolsó évben azonban a kilépők a beirtottnak már csak 15%-át (a középkereskedelmi iskolákban 11%-át) tették.

Az idevágó adatokat osztályonként, illetve tantermenként a 30. sz. táblában közöljük. Ebből merítjük ki az egyes tanfokok látogatottságának itt következő összeállítását az utolsó évről:

(Folytatás a 122. lapon.)

A fővárosi kereskedelmi iskolákba járó tanulók kora tanfolyamonként kimutatva.
1885/86—1888/89.

Alter der die comm. Handelsschulen besuchenden Schüler nach Jahrg. ausgewiesen 1885/6—1888/9.

Korév Altersjahr	B) Alsó keresk. isk. U. Handelssch.				C) Köz. keresk. i. Mittl. Handelssch.			
	I.	II.	III.	Összesen Zus.	I.	II.	III.	Összesen Zus.
	Évfolyam — Jahrgang				Évfolyam — Jahrgang			
1885/6.								
8—9
9—10
10—11
11—12
12—13
13—14	8	.	.	8
14—15	35	5	.	40
15—16	64	39	.	103
16—17	31	54	.	85
17—18	13	22	.	35
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter	3	23	.	26
Összesen — Zusammen	154	143	.	297
1886/7.								
8—8
9—10
10—11
11—12
12—13	12	.	.	12
13—14	27	11	.	38	5	.	.	5
14—15	24	30	3	57	49	7	.	56
15—16	12	20	14	46	48	28	5	81
16—17	2	7	11	20	36	42	40	118
17—18	.	3	11	14	14	24	36	74
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter	.	1	2	3	8	13	40	61
Összesen — Zusammen	77	72	41	190	160	114	121	395
1887/8.								
8—9
9—10
10—11
11—12	2	.	.	2
12—13	20	5	.	25
13—14	79	17	.	96	5	.	.	5
14—15	65	31	8	104	59	3	.	62
15—16	31	29	15	75	68	28	7	103
16—17	12	20	11	43	46	29	22	97
17—18	3	4	4	11	13	36	37	86
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter	.	2	6	8	11	14	36	61
Összesen — Zusammen	212	108	44	364	202	110	102	414
1888/9.								
8—9
9—10
10—11
11—12
12—13	14	.	.	14
13—14	67	14	.	81	10	.	.	10
14—15	96	37	5	138	74	3	.	77
15—16	38	38	16	92	72	39	3	114
16—17	15	18	29	62	49	46	27	122
17—18	7	9	10	26	23	33	26	82
18—19 éves és idősebb Jahre alt und älter	4	4	3	11	5	17	39	61
Összesen — Zusammen	241	120	63	424	233	188	95	466

32. számú tábla.

Tabelle Nr. 32.

A fővárosi kereskedelmi iskolák tanulóinak egyes tantárgyakban való előmenetele,
1885/86 — 1888/89.

Fortgang der Schüler der communalen Handelsschulen. 1885/86 — 1888/89.

Tanfolyam Lehrstufe	Tantárgy Lehr- gegenstand	Előmeneteli érdemsorozat Fortgangs- Classification	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	Százalékban — In Procenten			
							1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
(a) Alsófokú kereskedelmi iskolák. — Untere Handelsschulen.										
I.	Fogalmazás Kaufm. Styl	Jeles — Vorzügl.	.	7	10	10	.	14·89	6·66	5·34
		Jó — Gut	.	11	25	23	.	23·40	16·66	12·29
		Elégs. — Genüg.	.	19	72	68	.	40·43	48·00	36·36
		Elégt. — Ungen.	.	10	43	86	.	21·28	28·68	46·01
			.							
	Számítan Rechnen	Jeles — Vorzügl.	.	5	18	5	.	10·63	12·00	2·67
		Jó — Gut	.	9	15	22	.	19·14	10·00	11·64
		Elégs. — Genüg.	.	21	68	82	.	44·70	45·33	43·85
		Elégt. — Ungen.	.	12	49	78	.	25·53	32·67	41·84
	Könyvvitel Buchführung	Jeles — Vorzügl.	.	2	7	4	.	4·25	4·66	2·13
		Jó — Gut	.	12	28	26	.	25·53	18·66	13·90
		Elégs. — Genüg.	.	23	59	84	.	48·95	39·36	44·91
Elégt. — Ungen.		.	10	56	73	.	21·27	37·32	39·06	
II.	Keresked. számítan Kaufm. Rechnen	Jeles — Vorzügl.	.	7	9	4	.	17·92	10·53	3·96
		Jó — Gut	.	8	22	14	.	20·48	25·74	13·86
		Elégs. — Genüg.	.	15	32	42	.	38·55	37·99	41·58
		Elégt. — Ungen.	.	9	22	41	.	23·05	25·74	40·60
	Könyvvitel Buchführung	Jeles — Vorzügl.	.	6	7	4	.	15·36	8·24	3·96
		Jó — Gut	.	9	16	10	.	23·05	18·82	9·90
		Elégs. — Genüg.	.	21	41	53	.	53·91	48·23	52·47
		Elégt. — Ungen.	.	3	21	34	.	7·68	24·70	33·67
	Árúisme Waaren- kunde	Jeles — Vorzügl.	.	3	4	2	.	7·68	4·61	1·98
		Jó — Gut	.	7	13	17	.	17·92	15·21	16·83
		Elégs. — Genüg.	.	23	50	61	.	59·04	58·50	60·39
		Elégt. — Ungen.	.	6	18	21	.	15·36	21·68	20·80
III.	Keresked. számítan Kaufm. Rechnen	Jeles — Vorzügl.	.	3	7	5	.	13·65	21·84	11·10
		Jó — Gut	.	8	7	10	.	36·40	21·84	22·22
		Elégs. — Genüg.	.	10	16	28	.	45·40	50·08	62·24
		Elégt. — Ungen.	.	1	2	2	.	4·55	6·24	4·44
	Könyvvitel Buchführung	Jeles — Vorzügl.	.	3	9	5	.	13·64	28·08	11·11
		Jó — Gut	.	5	2	15	.	22·73	6·24	33·33
		Elégs. — Genüg.	.	12	21	23	.	51·54	65·68	51·12
		Elégt. — Ungen.	.	2		2	.	9·99		4·44
	Árúisme Waaren- kunde	Jeles — Vorzügl.	.	3	7	4	.	13·65	21·84	8·88
		Jó — Gut	.	7	10	9	.	31·75	31·20	19·98
		Elégs. — Genüg.	.	11	13	28	.	50·05	40·72	62·26
		Elégt. — Ungen.	.	1	2	4	.	4·55	6·24	8·88
Nemzet- gazdaság National- ökonomie	Jeles — Vorzügl.	.	7	14	14	.	31·85	43·84	31·12	
	Jó — Gut	.	6	10	12	.	27·20	31·20	26·66	
	Elégs. — Genüg.	.	8	7	19	.	36·40	21·84	42·22	
	Elégt. — Ungen.	.	1	1		.	4·55	3·12		

32. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 32. (Fortsetzung.)

Tanfolyam <i>Lehrstufe</i>	Tantárgy <i>Lehrgegenstand</i>	Előmeneteli érdemsorozat <i>Fortgangs- Classification</i>	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	Százalékban — <i>In Procenten</i>			
							1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
b) Középkereskedelmi iskolák. — <i>Mittlere Handelsschulen.</i>										
I.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	22	23	22	19	15·80	17·25	13·42	9·88
		Jó — <i>Gut</i>	31	34	41	46	22·13	25·50	25·01	24·08
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	63	53	39	90	44·93	39·25	54·86	46·80
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	24	24	11	37	17·14	18·00	6·71	19·24
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	31	15	23	21	22·13	11·25	14·10	12·50
		Jó — <i>Gut</i>	45	43	54	54	32·13	32·25	33·13	28·14
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	54	70	73	96	37·84	52·00	44·79	50·00
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	10	6	13	18	7·90	4·50	7·98	9·36
	Mennyiség- tan <i>Arithmetik</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	12	7	15	9	8·57	5·22	9·15	4·77
		Jó — <i>Gut</i>	39	27	36	44	27·85	20·15	21·96	23·32
Elégs. — <i>Genüg.</i>		73	79	103	117	52·15	58·96	63·40	62·37	
Elégt. — <i>Ungen.</i>		16	21	9	18	11·42	15·67	5·49	9·54	
Keresk. ismo és levelezés <i>Handelskunde u. Correspondenz</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	35	18	22	23	25·00	13·50	13·42	11·96	
	Jó — <i>Gut</i>	35	35	31	40	25·00	26·25	18·91	20·80	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	65	71	96	103	46·43	52·75	59·13	53·56	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	5	10	14	26	3·57	7·50	8·54	13·68	
Áruismo <i>Waaren- kunde</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	20	12	10	16	14·29	8·96	6·13	8·42	
	Jó — <i>Gut</i>	31	27	47	42	22·14	20·15	28·83	22·10	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	80	69	83	116	57·14	51·49	50·93	61·06	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	9	26	23	16	6·43	19·40	14·11	8·42	
II.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	23	18	14	8	18·55	16·98	13·86	6·25
		Jó — <i>Gut</i>	36	23	29	33	29·03	21·70	23·71	25·78
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	58	50	46	63	46·77	47·17	45·54	49·22
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	7	15	12	24	5·65	14·15	11·89	18·75
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	23	22	22	15	18·55	20·56	21·78	11·72
		Jó — <i>Gut</i>	34	39	26	40	27·42	36·45	25·74	31·25
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	61	43	51	62	49·19	40·19	50·50	49·22
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	6	3	2	10	4·84	2·80	1·98	7·81
	Keresk. szám- tan <i>Kaufm. Rechnen</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	17	5	9	4	13·71	4·67	8·91	3·13
		Jó — <i>Gut</i>	17	16	24	36	13·71	14·96	23·76	28·12
Elégs. — <i>Genüg.</i>		77	67	53	68	62·09	62·61	52·48	53·13	
Elégt. — <i>Ungen.</i>		13	19	15	20	10·49	17·76	14·85	15·62	
Keresk. ismo és levelezés <i>Handelskunde u. Correspondenz</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	37	13	20	12	29·84	12·26	19·80	9·37	
	Jó — <i>Gut</i>	29	35	31	38	23·39	33·02	30·69	29·69	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	58	58	49	71	46·77	54·72	48·52	55·47	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>			1	7			0·99	5·47	
Könyvitel <i>Buchführung</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	28	25	24	16	30·64	23·36	23·52	12·50	
	Jó — <i>Gut</i>	57	47	43	23	45·97	43·93	42·16	21·87	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	29	34	35	77	23·39	31·78	34·32	60·16	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>		1		7		0·93		5·47	
Áruismo <i>Waaren- kunde</i>	Jeles — <i>Vorzügl.</i>	19	13	8	8	15·45	12·15	7·92	6·25	
	Jó — <i>Gut</i>	36	38	37	37	29·27	35·51	36·63	28·91	
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	66	44	49	72	53·66	41·12	48·52	56·25	
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	2	12	7	11	1·62	11·22	6·93	8·59	

32. számú tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 82. (Schluss.)

Tanfolyam <i>Lehrstufe</i>	Tantárgy <i>Lehrgegenstand</i>	Előmeneteli érdemsorozat <i>Fortgangs- Classification</i>	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	Százalékban — <i>In Procenten</i>			
							1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
III.	Magyar nyelv <i>Ungarische Sprache</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	19	37	16	16·67	39·36	19·52	
		Jó — <i>Gut</i>	.	26	30	27	22·81	31·92	32·93	
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	.	61	27	39	53·50	28·72	47·55	
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	.	8	.	.	7·02	.	.	
	Német nyelv <i>Deutsche Sprache</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	21	33	15	18·42	35·11	17·05	
		Jó — <i>Gut</i>	.	38	28	32	33·34	29·78	36·36	
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	.	54	33	41	47·37	35·11	46·59	
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	.	1	.	.	0·87	.	.	
	Keresk. földrajz <i>Handels- Geographie</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	28	31	17	24·56	32·98	20·74	
		Jó — <i>Gut</i>	.	43	37	33	37·72	39·36	40·24	
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	.	40	24	32	35·09	25·53	39·02	
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	.	3	2	.	2·63	2·13	.	
	Keresk. számtan <i>Kaufm. Rechnen</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	9	15	10	7·95	15·96	11·37	
		Jó — <i>Gut</i>	.	20	23	22	17·70	24·46	25·00	
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	.	80	56	55	70·81	59·58	62·49	
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	.	4	.	1	3·54	.	1·14	
	Könyvvitel <i>Buchführung</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	43	50	21	37·72	53·20	23·87	
		Jó — <i>Gut</i>	.	47	34	32	41·23	36·17	36·36	
		Elégs. — <i>Genüg.</i>	.	24	10	35	21·05	10·63	39·77	
		Elégt. — <i>Ungen.</i>	
	Árúismo <i>Waaren- kunde</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	13	17	8	11·40	18·08	9·10	
Jó — <i>Gut</i>		.	25	33	22	21·93	35·11	25·00		
Elégs. — <i>Genüg.</i>		.	70	44	58	61·40	46·81	65·90		
Elégt. — <i>Ungen.</i>		.	6	.	.	5·27	.	.		
Váltó- és keresked. jog <i>Handels- und Wechselrecht</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	30	24	19	26·55	25·52	21·59		
	Jó — <i>Gut</i>	.	41	25	29	36·28	26·60	32·95		
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	.	41	45	39	36·28	47·88	44·32		
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	.	1	.	1	0·89	.	1·14		
Nemzet- gazdaság és pénzügytan <i>National- Oekonomie u. Finanzlehre</i>	Jóles — <i>Vorzügl.</i>	.	17	11	9	14·92	11·70	10·23		
	Jó — <i>Gut</i>	.	38	31	29	33·33	32·98	32·95		
	Elégs. — <i>Genüg.</i>	.	50	50	47	43·86	53·20	53·41		
	Elégt. — <i>Ungen.</i>	.	9	2	3	7·89	2·12	3·41		

Be volt írva az

	I.	II.	III.
	o s z t á l y b a n		
alsó keresk. iskolában	192	133	94
közép » »	233	138	95

A kereskedelmi tanulók korviszonyait a 32. sz. tábla részletezi. Az alsó kereskedelmi iskola első osztályában a tanulók főtömege 13—15 éves, a közép kereskedelmi első osztályában 14—16 éves; az utolsó évben azonban a tanulóknak mintegy 40%-a volt 18 éves, vagy annál idősebb.

A felekezetek közül, mint a főváros kereskedelmi köreiből általában, úgy eme tanintézetekben is az izraelita elem van legerősebben képviselve. A hitfelekezeti adatokat a következő tábla tartalmazza.

A) Alsófokú kereskedelmi iskolák.

Felekezet	1885/86	1886/87	1887/88	1888/89	Összesen
Római kath.		110	107	154	371
Ágostai.		11	16	15	42
Helvét		17	16	18	51
Izraelita		49	221	230	500
Egyéb		3	4	2	9
Összesen		190	364	419	973

B) Középkereskedelmi iskolák.

Felekezet	1885/86	1886/87	1887/88	1888/89	Összesen
Római kath.	128	158	167	192	645
Ágostai.	14	19	25	18	76
Helvét	8	13	18	10	49
Izraelita	146	202	196	240	784
Egyéb	1	3	8	6	18
Összesen	297	395	414	466	1572

A 31. sz. táblában végül foglalkozunk még a kereskedelmi tanulók előmenetelével is. Ezek számának csekély voltánál fogva azonban még a legnépesebb két első osztályban is a kiszámított viszonyszámoknak különös jelentőséget nem tulajdoníthatni. Csak néhány jellemző eredményt akarunk kiemelni. Így, hogy első, valamint a második osztályban a tanulóknak nem kevesebb, mint 30—40%-a a számtanból, továbbá a könyvvezetésből és stylistikából megbukott, mivel ellentétben azonban a harmadik osztályokban alig akadni egy-két tanulóra a ki az említett tárgyakból elégtelen osztályzatot nyert volna. Ehhez hasonlót tapasztalhatni a középkereskedelmi iskolában; a két első fokon 5—10% az elégtelen, de a harmadikon 88 tanuló közül csak egyetlen egy kapott elégtelen osztályzatot a számtanból, három pedig nemzetgazdaságtanból. Az egyes tantárgyak közt az árú-isme és a kereskedelmi számtan tanítása jár látszólag a legtöbb nehézséggel, a mennyiben a jeles osztályzatok száma e tantárgyakban a legritkább.

F) Középiskolák:

Gymnasiumok és reáliskolák.

F) Középiskolák: Gymnasiumok és reáliskolák.

Ezen fejezetnél már nem szorítkozunk kizárólag a fővárosi iskolák statisztikájára — csakis két fővárosi iskola léteztén és pedig mindkettő reáliskola —, hanem áttérek a főváros területén fenálló tizenkét középiskola és pedig nyolcz gymnasium és négy reáliskola tárgyalására. Ezek t. i. a következők:

- a piarista-szerzet főgymnasiuma;
- kir. kath. egyetem főgymnasiuma;
- V. kerületi kir. kath. főgymnasium;
- VII. kerületi állami gymnasium;
- ágostai főgymnasium;
- református főgymnasium;
- tanárképző-intézet gyakorló iskolája;
- az országos közoktatási egyesület mintagymnasiuma;

továbbá:

- a II. kerületi állami főreáliskola;
- az V. » » »
- a IV. » városi »
- a VIII. » » »

A középiskolai oktatás fejlődése a következő összeállításból tűnik ki:

	188 ^{1/2}	188 ^{2/3}	188 ^{4/5}	188 ^{4/5}	188 ^{5/6}	188 ^{6/7}	188 ^{7/8}	188 ^{8/9}
a) g y m n a s i u m o k:								
iskolák száma . . .	8	8	8	8	8	8	8	8
beirt tanulók száma	2.912	2.896	3.069	3.226	3.240	3.361	3.361	3.481
év végén megmaradt tanulók száma . .	2.638	2.670	2.829	2.971	3.030	3.067	3.073	3.114
b) r e á l i s k o l á k:								
iskolák száma . . .	4	4	4	4	4	4	4	4
beirt tanulók száma	1.723	1.611	1.763	1.857	2.078	2.135	2.154	2.111
év végén megmaradt tanulók száma . .	1.553	1.478	1.583	1.662	1.897	1.972	1.984	1.961

Habár a közéiskolák száma a nyolcz évi megfigyelési időszakunkban változatlan maradt, ezek látogatottsága mégis jelentékeny mértékben és pedig (az 188²/₃-iki év kivételével) állandóan emelkedett; az elmúlt nyolcz év folyamán belül ugyanis a beirt gymnasiumi tanulók száma 2.912-ről 3.481-re, a reáltanulók száma 1.729-ről 2.111-re emelkedett, a mi az elsőnél 19·6%, az utóbbinál ellenben 22·1 százalék emelkedést jelent. Az év végéig megmaradt tanulók száma a gymnasiumokban 188¹/₂-ben 90·7%-ot, 188⁸/₉-ben 89·5%-ot tett; a reáliskolákban 89·8 és 93·0%-ot.

Ha az egyes iskolák látogatottságát vizsgáljuk, úgy találjuk, hogy a gymnasiumnak közt a legnépesebb a kegyesrendieké, azután pedig a VII. kerületbeli állami gymnasium. A reáliskolák közt legnagyobbak mutatkozik az I. kerületbeli főreáliskola. (l. a 33. sz. t.)

Az iskolák látogatottsága az elmúlt évben meglehetősen ingadozott. Így a tanulók száma a piarista gymnasiumban 188¹/₂-től 188⁶/₇-ig jelentékenyen emelkedett, míg az utolsó két évben jelentékenyen csökkent; hasonlóképen észleljük, hogy az ágostai és református gymnasiumok tanulóinak száma évről-évre csökken, míg az V. és VII. kerületi gymnasiumok látogatottsága hirtelen emelkedik. Az ágostai és református gymnasiumokban a tanulók számának csökkenése abban leli okát, hogy ezen iskolák a más felekezetű tanulóktól jelentékenyen magasabb tandíjat szednek s hogy — nem lévén képesek elég számú párhuzamos osztályt felállítani — a jelentkező tanulók nagyrészét visszatartani kénytelenek.

A reáliskolák látogatottsága is jelentékeny ingadozásoknak van alávetve; a legnagyobb emelkedést a II. kerületi főreáliskolában észleljük, a hol a tanulók száma nyolcz év alatt 508-ról 732-re emelkedett.

Ha az első osztályú tanulók számát száznak teszszük, akkor a nyolczadik osztály tanulóinak százalékban kifejezett száma következő lesz:

	188 ¹ / ₂ -ben		188 ⁸ / ₉ -ben	
	I. osztály	VIII. osztály	I. osztály	VIII. osztály
a gymnasiumban . . .	100	42·2	100	36·5
a reáliskolában	100	28·5	100	23·1

Így arra a meglepő eredményre jutunk, hogy úgy a gymnasiumban, mint a reáliskolában azon tanulók száma, kik mind a nyolcz osztályt végig járták, az utolsó nyolcz év alatt mintegy 5—6%-kal csökkent és hogy p. o. 188⁸/₉-ben különösen a reáliskolában az első osztályú száz tanulóinak alig $\frac{1}{5}$ -de marad meg a nyolczadik osztály részére. Ez eredményt alighanem a tanítás nagyobb szigorának kell betudnunk.

A következő összeállításban, a 34. sz. tábla alapján, egybefoglaljuk a közéiskolák egyes osztályainak látogatottságára vonatkozó adatokat az 1881/2-évtől az 1888/9-ik évig:

(Folytatás a 130. lapon.)

A budapesti gymnasiumokba és reáliskolákba beirt és megvizsgált tanulóknak kimutatása, 1885/6—1888/9.

Ausweis der in die Budapester Gymnasien und Realschulen eingeschriebenen und daselbst geprüften Schüler, 1885/6—1888/9.

Intézet <i>Lehranstalt</i>	Beirattak— <i>Eingeschrieben</i>				Megvizsgáltattak— <i>Geprüft</i>			
	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9	1885/6	1886/7	1887/8	1888/9
	t a n é v b e n							
A) Gymnasiumok — Gymnasien.								
Kegyesrendiek főgymnasiuma <i>Obergymnasium des Piaristen-Ordens</i>	740	802	745	748	691	706	686	672
Kir. kath. egyetemi főgymnasium <i>K. kath. Universitäts-Obergymnasium</i>	492	519	505	511	470	482	477	489
V. ker. kir. kath. főgymnasium <i>K. kath. Obergymnasium im V. Bezirk</i>	616	589	587	633	544	528	490	494
VII. ker. állami gymnasium <i>Staats-Gymnasium im VII. Bezirk</i>	401	455	531	597	374	429	491	531
Ágostai főgymnasium <i>Evangelisches Obergymnasium</i>	408	394	426	413	395	373	408	397
Helvét főgymnasium <i>Reform. Obergymnasium</i>	380	395	378	391	363	353	337	353
M. k. tanárképző int. gyak. főgymn. <i>Uebungs-Sch. d. Professoren-Seminars</i>	121	126	116	132	118	120	116	123
Orsz. közmiv. egyesület minta gymn. <i>Mustergymn. d. Land.-Unterrichtsver.</i>	82	81	73	56	75	76	68	55
Összesen <i>Zusammen</i>	3240	3361	3361	3481	3080	3067	3073	3114
B) Reáliskolák — Realschulen.								
II. ker. állami főreáliskola <i>Staats-Oberrealschule im II. Bezirk</i>	358	388	378	352	327	349	349	337
V. ker. állami főreáliskola <i>Staats-Oberrealschule im V. Bezirk</i>	616	677	719	732	578	628	673	677
IV. ker. községi főreáliskola <i>Städtische Oberrealschule im IV. Bez.</i>	554	555	559	532	518	525	497	486
VIII. ker. községi főreáliskola <i>Städtische Oberrealschule im VIII. Bez.</i>	550	515	498	495	474	470	465	461
Összesen <i>Zusammen</i>	2078	2135	2154	2111	1897	1972	1984	1961

A gymnasiumok és reáliskolákba beirt tanulók kimutatása tanfolyamonként, 1885/6 – 1888/9.

Ausweis der in die Gymnasien und Realschulen eingeschriebenen Schüler nach Lehrstufen (Classen), 1885/6 – 1888/9.

Intézet — Lehranstalt	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen Zus.
	tanfolyam — Lehrstufe								
A) Gymnasiumok. — Gymnasien.									
1885/6.									
Kegyesrendi főgymnasium	162	124	100	110	91	55	50	48	740
<i>Obergymnasium des Piaristenordens</i>									
Kir. kath. egyetemi főgymnasium	108	79	76	55	62	33	39	40	492
<i>Kön. kath. Universitäts-Obergymn.</i>									
V. ker. kir. kath. főgymnasium	129	106	63	59	110	33	64	52	616
<i>Kön. kath. Obergymn. im V. Bezirk</i>									
VII. ker. állami gymnasium	125	104	91	81	401
<i>Staatsgymnasium im VII. Bezirk</i>									
Ágostai főgymnasium	72	60	61	59	49	42	38	27	408
<i>Evangelisches Obergymnasium</i>									
Helvét főgymnasium	71	46	49	39	46	44	41	44	380
<i>Reform. Obergymnasium</i>									
M. k. tanárképző int. gyak. főgymn.	.	34	.	31	.	31	.	25	121
<i>Übungsschule des Professoren-Seminars</i>									
Orsz. köznevelési egyes. mintagymn.	12	7	9	8	6	10	11	19	82
<i>Mustergymn. des Land.-Unterrichtsver.</i>									
Összesen — Zusammen	679	560	449	442	364	248	243	255	3240
1886/7.									
Kegyesrendi főgymnasium	184	125	130	92	90	80	53	43	802
<i>Obergymnasium des Piaristenordens</i>									
Kir. kath. egyetemi főgymnasium	106	90	69	76	62	47	30	39	519
<i>Kön. kath. Universitäts-Obergymn.</i>									
V. ker. kir. kath. főgymnasium	71	117	90	55	53	106	33	64	589
<i>Kön. kath. Obergymn. im V. Bezirk</i>									
VII. ker. állami gymnasium	122	111	93	80	49	.	.	.	455
<i>Staatsgymnasium im VII. Bezirk</i>									
Ágostai főgymnasium	66	55	52	58	41	42	41	39	394
<i>Evangelisches Obergymnasium</i>									
Helvét főgymnasium	73	45	46	45	42	46	55	43	395
<i>Reform. Obergymnasium</i>									
M. k. tanárképző int. gyak. főgymn.	39	.	33	.	29	.	25	.	126
<i>Übungsschule des Professoren-Seminars</i>									
Orsz. köznevelési egyes. mintagymn.	13	7	3	13	7	5	13	20	81
<i>Mustergymn. des Land.-Unterrichtsver.</i>									
Összesen — Zusammen	674	550	516	419	373	326	250	253	3361
1887/8.									
Kegyesrendi főgymnasium	148	114	115	117	74	70	63	44	745
<i>Obergymnasium des Piaristenordens</i>									
Kir. kath. egyetemi főgymnasium	102	92	67	62	69	49	37	27	505
<i>Kön. kath. Universitäts-Obergymn.</i>									
V. ker. kir. kath. főgymnasium	122	60	107	90	47	52	76	33	587
<i>Kön. kath. Obergymn. im V. Bezirk</i>									
VII. ker. állami gymnasium	131	107	99	86	54	54	.	.	531
<i>Staatsgymnasium im VII. Bezirk</i>									
Ágostai főgymnasium	107	50	42	62	40	43	50	32	426
<i>Evangelisches Obergymnasium</i>									
Helvét főgymnasium	75	51	34	43	33	41	54	47	378
<i>Reform. Obergymnasium</i>									
M. k. tanárképző int. gyak. főgymn.	.	34	.	31	.	26	.	25	116
<i>Übungsschule des Professoren-Seminars</i>									
Orsz. köznevelési egyes. mintagymn.	6	9	6	5	10	12	7	18	73
<i>Mustergymn. des Land.-Unterrichtsver.</i>									
Összesen — Zusammen	691	517	470	490	327	347	287	226	3361

34. sz. tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 34. (Schluss.)

Intézet — Lehranstalt	1.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen Zus.
	tanfolyam — Lehrstufe								
1888/9.									
Kegyesrendi főgymnasium	141	122	100	109	90	67	58	61	748
<i>Obergymnasium des Piaristenordens</i>									
Kir. kath. egyetemi főgymnasium	100	85	71	62	64	55	42	32	511
<i>Kön. kath. Universitäts-Obergymn.</i>									
V. ker. kir. kath. főgymnasium	124	102	103	85	58	55	41	65	633
<i>Kön. kath. Obergymn. im V. Bezirk</i>									
VII. ker. állami gymnasium	124	119	99	89	64	49	53		597
<i>Staatsgymnasium im VII. Bezirk</i>									
Ágostai főgymnasium	104	67	43	37	47	31	41	43	413
<i>Evangelisches Obergymnasium</i>									
Helvét főgymnasium	73	50	54	36	58	31	42	47	391
<i>Reform. Obergymnasium</i>									
M. kir. tanárképző int. gyak. főgymn.	38		35		31		28		132
<i>Übungsschule des Professoren Seminars</i>									
Orsz. köznevelési egyes. mintagymn.	6	3	5	6	5	7	13	11	56
<i>Mustergymn. des Land.-Unterrichtsver.</i>									
Összesen — Zusammen	710	548	510	424	417	295	318	259	3481
B) Reálskolák — Realschulen.									
1885/6.									
II. ker. állami főreálskola	106	74	55	52	26	17	15	13	358
<i>Staatsoberrealschule im II. Bezirk</i>									
V. ker. állami főreálskola	163	113	102	83	56	29	37	33	616
<i>Staatsoberrealschule im V. Bezirk</i>									
IV. ker. községi főreálskola	149	123	119	73	31	24	15	20	554
<i>Städtische Oberrealschule im IV. Bezirk</i>									
VIII. ker. községi főreálskola	186	134	75	58	44	17	25	11	550
<i>Städtische Oberrealschule im VIII. Bez.</i>									
Összesen — Zusammen	604	444	351	266	157	87	92	77	2078
1888/9.									
II. ker. állami főreálskola	101	96	63	48	27	23	14	16	388
<i>Staatsoberrealschule im II. Bezirk</i>									
V. ker. állami főreálskola	164	149	109	90	55	44	31	35	677
<i>Staatsoberrealschule im V. Bezirk</i>									
IV. ker. községi főreálskola	139	125	102	93	32	27	23	14	555
<i>Städtische Oberrealschule im IV. Bezirk</i>									
VIII. ker. községi főreálskola	129	126	103	57	33	33	16	18	515
<i>Städtische Oberrealschule im VIII. Bez.</i>									
Összesen — Zusammen	533	496	377	288	147	127	84	83	2135
1886/7.									
II. ker. állami főreálskola	102	71	69	49	27	23	26	11	378
<i>Staatsoberrealschule im II. Bezirk</i>									
V. ker. állami főreálskola	168	152	115	108	59	48	40	29	719
<i>Staatsoberrealschule im V. Bezirk</i>									
IV. ker. községi főreálskola	125	123	105	89	45	27	24	21	559
<i>Städtische Oberrealschule im IV. Bezirk</i>									
VIII. ker. községi főreálskola	128	112	95	68	29	30	22	14	498
<i>Städtische Oberrealschule im VIII. Bez.</i>									
Összesen — Zusammen	523	458	384	314	160	128	112	75	2154
1887/8.									
II. ker. állami főreálskola	66	67	62	54	36	22	18	27	352
<i>Staatsoberrealschule im II. Bezirk</i>									
V. ker. állami főreálskola	165	147	120	104	61	46	49	40	732
<i>Staatsoberrealschule im V. Bezirk</i>									
IV. ker. községi főreálskola	126	103	110	77	33	38	21	24	532
<i>Städtische Oberrealschule im IV. Bezirk</i>									
VIII. ker. községi főreálskola	127	115	86	57	49	17	21	23	495
<i>Städtische Oberrealschule im VIII. Bez.</i>									
Összesen — Zusammen	484	482	378	292	179	123	109	114	2111

G y m n a s i u m o k

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1881/2.	621	455	380	367	302	300	228	262
1882/3.	608	491	424	336	311	256	284	187
1883/4.	623	520	466	375	302	279	248	256
1884/5.	719	514	463	438	312	262	264	254
1885/6.	679	560	449	442	364	248	243	255
1886/7.	674	550	516	419	373	326	250	253
1887/8.	691	517	470	496	327	347	287	226
1888/9.	710	548	510	424	417	295	318	259

R e a l i s k o l á k

1881/2.	466	313	260	209	135	100	107	133
1882/3.	466	348	225	202	114	97	92	87
1883/4.	534	376	278	186	119	96	92	82
1884/5.	557	415	294	237	97	98	91	68
1885/6.	604	444	351	266	157	87	92	77
1886/7.	533	496	377	288	147	127	84	83
1887/8.	523	458	384	314	160	128	112	75
1888/9.	484	432	378	292	179	123	109	114

A középiskolai tanulók felekezeti viszonyait a 34. sz. tábla adatai világítják meg. Az 1888/9-iki gymnasiumi tanulók közt volt

katholikus	1586 = 50 ⁹³ / ₁₀₀
ágostai	304 = 9 ⁷⁶ / ₁₀₀ »
reformált	298 = 9 ⁵⁷ / ₁₀₀ »
izraelita	880 = 28 ²⁷ / ₁₀₀ »
más vallású	46 = 1 ⁴³ / ₁₀₀ »

a reáltanulók közt

katholikus	904 = 46 ¹⁰ / ₁₀₀
ágostai	90 = 4 ⁵⁹ / ₁₀₀ »
reformált	68 = 3 ⁴⁷ / ₁₀₀ »
izraelita	884 = 45 ⁰⁸ / ₁₀₀ »
más vallású	15 = 0 ⁷⁶ / ₁₀₀ »

Míg tehát a gymnasiumban a katolikusok a tanulók felét, az izraeliták több mint egy negyedét, az ágostaiak és reformátusok egy-egy tizedét teszik, addig a reáliskolákban az izraeliták százalék száma 45-re emelkedik, míg a többi felekezetű tanulók száma általában kisebb, mint a gymnasiumokban.

A mi végül a tanulók előrehaladását illeti, itt csak az érettségi vizsgálatok eredményeire hivatkozhatunk. Ezekből (a 36. sz. tábla nyomán) a következő adatokat foglalhatjuk össze.

Minden 100 nyolcz osztályt végzett középiskolai tanuló az érettségi vizsgálatot következő eredménnyel tette le:

(Folytatás a 132. lapon.)

35. számú tábla.

Tabelle Nr. 85.

A gymnasiumok és reáliskolákba beirt tanulók hitfelekezete 1885/6—1888/9.
Confession der in die Gymnasien und Realschulen eingeschriebenen Schüler
1885/6—1888/9.

	Gymnasiumok — <i>Gymnasien</i>						Reáliskolák — <i>Realschulen</i>					
	Katholikus <i>Kath.</i>	Ágostai <i>Evang.</i>	Helvét <i>Reform.</i>	Izrael. <i>Israelit.</i>	Egyéb vallásu <i>Sonstige</i>	Össze- sen <i>Zus.</i>	Katholikus <i>Kath.</i>	Ágostai <i>Evang.</i>	Helvét <i>Reform.</i>	Izrael. <i>Israelit.</i>	Egyéb vallásu <i>Sonstige</i>	Össze- sen <i>Zus.</i>
1885/6	1562	288	292	851	37	3030	889	94	63	840	11	1879
1886/7	1598	274	292	860	43	3067	917	100	67	874	14	1972
1887/8	1582	300	286	864	41	3073	919	99	69	886	11	1984
1888/9	1586	304	298	880	46	3114	904	90	68	884	15	1961
Vagyis %-ban. — In Procenten.												
1885/6	51·55	9·50	9·64	28·09	1·22	100·00	46·86	4·95	3·33	44·28	0·58	100·00
1886/7	52·10	8·94	9·52	28·04	1·40	100·00	46·50	5·07	3·40	44·32	0·71	100·00
1887/8	51·48	9·76	9·31	28·11	1·34	100·00	46·32	5·00	3·47	44·65	0·56	100·00
1888/9	50·93	9·76	9·57	28·26	1·48	100·00	46·10	4·59	3·47	45·08	0·76	100·00

36. számú tábla.

Tabelle Nr. 86.

A gymnasiumok és reáliskolákban tartott érettségi vizsgák eredményének és a végzetek pályaválasztásának kimutatása 1885/6—1888/9.
Ausweis über die Resultate der in den Gymnasien und Realschulen abgehaltenen Maturitäts-Prüfungen und über die Berufswahl der Abiturienten 1885/6—1888/9.

	Általános osztályzat <i>Allgemeine Fortgang mit</i>					Az érettségi bizonyítványt nyertek közül a <i>Gewählter Beruf der Abiturienten</i>										
	kitűnő ausgezeichnet	elégé- sleges genügend	elégtelen ungenügend	Összesen <i>Zusammen</i>	hitudo- mányi <i>Theologie</i>	jog- és al- lamudo- mányi <i>Jus</i>	gyógytudo- mányi <i>Medicin</i>	bölcséleti <i>Philosophie</i>	tanári <i>Lehrfach</i>	mérnöki <i>Technik</i>	erdészet- és bányászati <i>Forstwesen</i>	u. Bergbau	gazdasági <i>Landwirth- schaft</i>	egyéb <i>Sonstige Be- rufarten</i>	eredménynyel — <i>Erfolge</i>	pályát választották
A) Gymnasiumok. — <i>Gymnasien.</i>																
1885/6	31	172	36	239	12	55	36	4	23	6	17	50				
1886/7	24	173	52	249	7	52	22	9	27	12	20	48				
1887/8	28	155	16	199	4	65	37	4	27	2	17	27				
1888/9	38	166	12	216	9	75	55	6	17	5	14	23				
Össz. — <i>Zus.</i>	121	666	116	903	32	247	150	23	94	25	68	148				
B) Reáliskolák. — <i>Realschulen.</i>																
1885/6	13	77	7	97	2	2	3	1	32		7	43				
1886/7	17	49	12	78		1	1	1	25	5	5	28				
1887/8	15	46	6	67		2		1	30		3	25				
1888/9	22	90	9	121		3		3	52	1	3	50				
Össz. — <i>Zus.</i>	67	262	34	363	2	8	4	6	139	6	18	146				

a) a gymnasiumokban

	az e r e d m é n y		
	jeles	kielégítő	elégtelen
1881/2.	13·8	81·4	4·8
1882/3.	13·8	73·9	12·8
1883/4.	9·5	66·2	24·3
1884/5.	10·3	81·5	8·2
1885/6.	12·9	71·9	15·2
1886/7.	9·6	69·5	20·9
1887/8.	14·1	77·9	8·0
1878/9.	17·6	76·8	5·6

b) a reáliskolákban

1881/2.	19·2	77·9	2·9
1882/3.	3·7	80·5	15·8
1883/4.	7·5	78·7	13·8
1884/5.	13·5	77·0	9·5
1885/6.	13·4	79·4	7·2
1886/7.	21·8	62·8	15·4
1887/8.	22·4	68·7	12·9
1888/9.	18·2	74·4	7·4

Az ezen arányszámokban mutatkozó ingadozások oly jelentékenyek, hogy azokban törvényszerűséget nem találhatunk; a nyolcz évi időszak adataiból kiszámított átlagok szerint az érettségi vizsgálatot a gymnasiumban

12·5% jeles,
74·5 » kielégítő,
13·0 » elégtelen,

a reáliskolákban

14·0% jeles,
75·8 » kielégítő,
9·8 » elégtelen

eredményrel tette le.

G) Függelék.

Rendes tanügyi kiadások 1874–1888.

Tanügyi bevételek 1874–1888.

Népiskolai építkezések 1868–1889.

Budapest főváros rendes tanügyi kiadásai az 1874—1888. évek alatt.

Ordentliche Schulausgaben der Hauptstadt Budapest von 1874 bis 1888.

A fővárosi számvetés adatai alapján. — Auf Grund der Mittheilungen der städt. Buchhaltung.

Év—Jahr	Tényleges kiadások — <i>Factische Ausgaben</i>					Fölbecsült házbérérték <i>Hauszins-Aequivalent.</i>			Összes kiadás <i>Total- ausgabe</i>
	reáltanodái <i>der Realschulen</i>	polgári iskolái <i>der Bürgerschul.</i>	elemi népiskolái <i>der Volksschulen</i>	iparrajziskolái <i>der Zeichen- schulen</i>	összesen <i>Zusammen</i>	reáltanodáknál <i>der Realschulen</i>	nép-, polgári- és iparrajziskoláknál <i>der Volks-, Bürger- und Zeichenschulen</i>	összesen <i>Zusammen</i>	
forint — <i>Gulden</i>									
1874.	82.691	72.185	330.029	—	484.905	48.000	116.000	164.000	648.905
1875.	82.646	82.572	393.668	—	558.886	48.000	116.000	164.000	722.886
1876.	93.978	111.411	417.950	—	623.339	48.000	116.000	164.000	787.339
1877.	88.230	123.133	446.762	—	658.125	38.300	106.800	145.100	803.225
1878.	90.449	132.951	449.796	—	673.196	38.300	121.300	159.600	832.796
1879.	90.923	134.088	473.014	—	698.025	38.300	123.300	161.600	859.625
1880.	88.967	145.966	495.664	28.648	759.245	38.300	122.200	160.500	919.745
1881.	87.608	157.654	512.665	28.644	786.571	38.300	134.700	173.000	959.571
1882.	90.379	175.368	536.592	30.746	833.075	38.700	138.800	177.500	1,010.575
1883.	94.340	195.019	573.262	30.062	892.683	38.700	135,800	174.500	1,067.183
1884.	98.224	196.495	616.330	28.546	939.595	38.700	135.100	173.800	1,113.395
1885.	103.788	207.818	663.330	32.511	1,007.447	38.700	147.700	186.400	1,193.847
1886.	102.548	224.651	707.247	33.301	1,067.747	39.000	158.700	197.700	1,265.447
1887.	102.894	225.356	699.816	33.000	1,061.066	39.000	159.600	198.600	1,259.666
1888.	109.297	239.340	711.618	31.654	1,091.909	39.000	169.800	208.800	1,300.709

Budapest főváros iskolapénzi és egyéb tanügyi bevételei az 1874—1888. évek alatt.
 Schulgeld u. sonstige Schuleinnahmen d. Hauptstadt Budapest in den J. 1874—1888.

A fővárosi számvevőség adatai alapján. — *Auf Grund d. Mittheilungen der hauptst. Buchhaltung.*

Év — Jahr	Reáltanodai tandíjak	Polgári iskolai tandíjak	Elemi népiskolai tandíjak	Államsegély a rendes népoktatási kiadásokhoz	Összesen Zusammen
	<i>Realschulen</i>	<i>Bürger- schulen</i>	<i>Volksschulen</i>	<i>Staatssubvention zu Gunsten der Volksschulen</i>	
f o r i n t — G u l d e n					
1874	17.029	5.732	34.302	46.800	103.863
1875	24.398	8.060	36.513	46.800	115.771
1876	25.039	10.242	41.340	70.000	146.621
1877	23.148	12.390	45.250	—	80.788
1878	21.818	13.454	46.104	20.000	101.376
1879	21.336	15.586	46.106	25.000	108.028
1880	21.288	16.248	47.413	31.000	115.949
1881	20.670	18.895	50.284	31.000	120.849
1882	20.371	18.818	52.808	31.000	122.997
1883	21.096	23.557	56.659	31.000	132.312
1884	23.321	28.907	64.041	56.000	172.269
1885	24.296	31.231	65.156	31.000	151.683
1886	25.270	33.790	63.509	—	122.569
1887	25.246	37.621	63.226	—	126.093
1888	24.431	41.039	62.867	—	128.337

39. számú tábla.

Tabelle Nr. 39.

Kimutatás a Pest, illetve a Budapest fővárosa által az 1868—1889. években létesített új népiskolai épületekről és azok költségeiről.

Ausweis der durch die Hauptstadt Budapest (bez. Stadt Pest) vom Jahre 1868 bis 1889 errichteten Volksschulgebäude und deren Herstellungskosten.

A fővárosi számvevőség kimutatása alapján. — Nach Mittheilung der hauptstädt. Buchhaltung.

Folyó sz. Lauf.-Nr.	Kerület, Bezírték	Az iskola czíme Bezeichnung der Schule	Az épület létesítetett Jahr	Építési és első felszerelési költségek Kosten für Bau und Einrichtung	A telek és a rajta levő épület beszerzési ára Kaufschilling	Az átengedett fővárosi telek becsértéke Werth des überlassenen städtischen Territoriums	Összesen Totale
1	VI.	Proféta- és érsek-utczai	1868/9	91.457	.	48.060	139.517
2	VIII.	Stáció-utczai	1868/9	84.439	.	46.436	130.875
3	VIII.	Ösz-utczai	1868/9	34.693	.	15.743	50.436
4	X.	Kőbánya, kápolna-uti (ó-hegyi)	1868	2.457	7.194	.	9 651
5	V.	Lipót-templom-téri ¹⁾	1869/70	135.156	.	75.300	210.456
6	IV.	Gr. Károlyi-utczai	1869/70	152.031	.	76.000	228.031
7	VII.	Hermina-mezei	1869/70	16.294	.	14.400	30.694
8	VII.	Kazinczy-utczai	1872/3	119.700	24.699	.	144.399
9	IX.	Mester-utczai	1872/3	143.563	.	16.131	159.694
10	IX.	Nyúl-utczai	1872/3	136.457	.	31.600	168.057
11	VIII.	Madách-utczai	1872/3	107.637	.	7.398	115.035
12	VI.	Sziv-utczai	1873/4	143.863	37.617	.	181.480
13	VII.	Wesselényi- és hársfa-utczai	1873/4	113.346	.	13.936	127.282
14	VI.	Nagymező-utczai ¹⁾	1873/4	228.734	.	36.777	265.511
15	X.	Bánya-utczai és bányatéri (ligeti)	1873/4 és 1878	48.129	.	3.600	51.729
16	II.	Medve-utczai	1874/5	157.889	.	19.616	177.505
17	III.	Bécsi-uti és Lajos-utczai (ujlaki)	1875/6	80 538	14.464	.	95.002
18	I.	Szarvas-téri	1875	2.492	35.000	.	37.492
19	III.	Kiskorona- és pacsirta-mező- utczai	1875/6	51.451	.	4.263	55.714
20	VI.	Lovag-utczai	1876/7	102.196	20.353	.	122.549
21	VII.	Kazinczy-utczai	1876/7	47.727	14.000	.	61.727
22	I.	Istenhegyi	1877	5.615	.	170	5.785
23	VII.	Rákosfalvi	1877	7.946	900	.	8.846
24	IX.	Soroksári- és Kinizsy-utczai			43.837	.	43.837
25	I.	Tábáni plébánia épületre	1878	34.120	.	.	34.120
26	I.	Nyéki dűlőben	1879	311	4.800	.	5.111
27	VII.	Dohány-utczai	1880		13.816	.	13.816
28	III.	Kórház-utczai	1880		3.500	.	3.500
29	X.	Gyömrői úti	1881	5.332	613	.	5.945
30	I.	Iskola-téri	1881		30.000	.	30.000

¹⁾ Egy része paplakás. — Dient auch als Pfarrgebäude.

Folyó sz. Lauf.-Nr	Kerület, Bezírk	Az iskola czíme <i>Bezeichnung der Schule</i>	Az épület létesítetett <i>Jahr</i>	Építési és első fölszerelési költségek <i>Bau und Einrichtung</i>	A telek és a rajta levő épület beszerzési ára <i>Kaufschilling</i>	Az átengedett fővárosi telek becsértéke <i>Werth des überlassenen städtischen Territoriums</i>	Összesen <i>Totale</i>
31	IV.	Lipót-utczai és polgári iskola .	1883/4	72.270	.	70.608	142.878
32	I.	Krisztina városi elemi iskola .	1883/4	76.240	.	14.872	91.112
33	II.	Török utczai elemi iskola . .	1883/4	78.470	.	12.496	90.966
34	IX.	Bakáctéri középület	1883/4	250.180	.	80.591	330.771
35	VII.	Murányi-utczai elemi iskola . .	1886/7	71.540	6.000	.	77.540
36	VII.	Hermina mezei elemi iskolánál pótépítkezés	1884/5	18.620	.	.	18.620
37	III.	Korona-utczai elemi iskolánál toldalék	1884/5	60.970	.	1.556	62.526
38	VI.	Bajnok-utczai elemi iskola . .	1887/8	71.340	8.175	.	79.515
39	VI.	Külső vácsi-uti elemi iskola . .	1884/5	80.790	.	6.952	87.742
40	X.	Ó-hegyi elemi iskola	1887/8	51.000	.	12.266	63.266
41	X.	Gyömrői-úti elemi iskolánál pótépítkezés	1887/8	11.440	.	.	11.440
42	X.	Ligeti elemi iskola toldalék . .	1887/8	26.020	.	600	26.620
43	VIII.	Bezerédy utczai elemi iskola . .	1887/8	107.350	.	18.673	126.023
44	II.	Toldy Fer.-utczai elemi iskola .	1887/8	.	58.500	.	58.500
45	V.	Kálmán-utczai elemi iskola . .	1888/9	81.480	.	88.340	169.820
46	—	Tervek készítéseért, műszaki díjnokok díjazására és Meissner-féle kályhák beszerzésére . . <i>Für diverse Pläne u. Anschaffung von Heizvorrichtungen</i>		13.194	.	.	13.194
Összesen				3,124.477	323.468	716.384	4,164.329

Budapest főváros statisztikai hivatalának közleményei. XVI.

Budapest főváros elemi népiskolái

az 1873/74, 1874/75, 1875/76, és 1876/77 iskolai években. — Irta: Kőrösi József.

Budapest, 1883. — Ára I frt 50 kr.

T a r t a l o m :

A) **Elemi népiskolák.** Elemi iskolák és azok osztályainak száma. — Tültömött tantermek. — A beírtt és kimaradt tanulók száma. — A szülők foglalkozása. — A tanulóknak tanfok szerinti kimutatása. — A tanulók kora. — Iskolázás kezdete. — A tanulók hitfelekezete. — A tanfok elérése: a) Az oktatás eredménye az egyes tantárgyakban. b) a IV. osztálybeli tanulók érdemsorozata. c) Évfolyamok ismétlése. — Az iskolaszék felügyelete.

B) **Ismétlő iskolák.** Az iskolák és tantermek száma. — Beírtt és kimaradtak száma. — A tanulók foglalkozása. — A tanulók kora. — A tanulók hitfelekezete és nemzetisége. — Az iskolamulasztások. — A tanfok elérése. — Végző az ismétlő iskolák és különösen a leány ismétlő iskolák dolgában. — Jegyzetek.

Budapest főváros statisztikai hivatalának közleményei. XVII.

Budapest főváros elemi népiskolái

az 1877/78, 1878/79, 1879/80, és 1880/81 iskolai években. — Irta: Kőrösi József.

Budapest, 1884. — Ára I frt 50 kr.

T a r t a l o m :

A) **Elemi népiskolák.** Elemi iskolák és osztályainak száma. — A tanulók száma az egyes iskolatermekben. — A beírtt és a kimaradt tanulók száma. — Az iskolakerülők száma. — A szülők foglalkozása. — A tanulók tanfok szerinti kimutatása. — A tanulók kora. — Az iskolázás kezdete. — A tanulók nemzetisége. — A tanulók hitfelekezete. — A tanítás céljának elérése: a) A tanítás eredménye az egyes tantárgyakban. b) A IV. osztály tanulójának érdemsorozata. c) Tanfolyamok ismétlése. — Az iskolaszék felügyelete. — Tananyag és tanterv. — Rendes iskolaköltségek és bevételek. — Iskola-építkezések. — Taneszközök. — Könyvtárak. — Iskolakönyvek és áruk. — Jegyzetek.

B) **Ismétlő iskolák.** Az iskolák és termek száma. — Beírtt és elmaradtak száma. — A tanulók foglalkozása. — A tanulók kora. — A tanulók hitfelekezete és nemzetisége. — Iskolamulasztások. — A tanítás céljának elérése. — Jegyzetek.

C) **Polgári iskolák.**

D) **Függelék.** A Budapesten létező összes népiskolák fejlődése az utolsó tizenkét év alatt. — A Budapest főváros által fenntartott valamennyi iskolának költségei és bevételei; iskola-építkezések. — A fővárosi községi iparrajziskolák 1880/81-ben. — A gymnasiumok és reáliskolák statisztikája az 1877/78—1880/81-ig terjedő négy évben: a) Tanárok száma. b) A beírtt és vizsgált tanulók száma 1877/78—1880/81-ig. c) Az egyes tanfolyamok látogatottsága. d) A tanulók hitfelekezete. e) Érettségi vizsgálatok.

Budapest főváros statisztikai hivatalának közleményei. XXIII.

Budapest főváros közoktatásügyi statisztikája

az 1885/86—1888/89. iskolai években. — Irta: Kőrösi József.

Budapest, 1889. — Ára I frt 50 kr.

T a r t a l o m :

A) **Elemi népiskolák.** 1. sz. tábla. Felserolása az 1884/85. évben létezőt városi elemi iskoláknak, az igazgatótanító megnevezésével. — 2. sz. tábla. Kimutatása a fővárosi elemi iskolák egyes osztályaiba az 1881/82, 1882/83, 1883/84, és 1884/85. iskolai évek alatt beírtt, évközben elmaradt és az év végén még jelen volt tanulóknak. — 3. sz. tábla. Szülők foglalkozása az 1881/85. évek alatt. — 4. sz. tábla. A tanulók kimutatása kor és nem szerint. — 5. sz. tábla. Kimutatás a tanulók nemzetiségéről évfolyamonként szerint. — 6. sz. tábla. A tanulók vallása, évfolyamonként kimutatva. — 7. sz. tábla. A tanfok elérése osztályonként az egyes tanévekben. — 8. sz. tábla. A IV. tanfolyam tanulójának érdemsorozata a magyar nyelvűből és számolásból. — 9. sz. tábla. Ismétlők száma egyes tanévekben évfolyamonként. — 10. sz. tábla. Ismétlők vallása az egyes tanévekben. — 11. sz. tábla. Ismétlők nemzetisége az egyes tanévekben. — 12. sz. tábla. Az egyes tantárgyakra fordított idő kimutatása 1884/85. évben. — 13. sz. tábla. Százaléktábla a 12. sz. táblához. — 14. sz. tábla. Az iskolaszéki tagok látogatásai az 1881/82. évről. — 15. sz. tábla. Az iskolaszéki tagok látogatásai az 1884/85. évről. — 16. sz. tábla. Iskolakönyvek ára 1884/85-ben.

B) **Ismétlő iskolák.** 17. sz. tábla. Kimutatás a fővárosi ismétlő iskolák egyes osztályaiba az 1884/85. iskolai év alatt beírtt, évközben elmaradt és az év végén jelen volt tanulóknak. — 18. sz. tábla. A fővárosi ismétlő iskolákba az 1881/82, 1882/83, 1883/84, és 1884/85. iskoláévek alatt beírtt, évközben elmaradt és az év végén jelen volt tanulók körület szerinti kimutatása. — 19. sz. tábla. Ismétlő iskolák tanulójának kora évfolyamonként. — 20. sz. tábla. Ismétlő iskolák tanulójának nemzetisége és vallása évfolyamonként. — 21. sz. tábla. Az ismétlő iskolák tanulók foglalkozása kapcsolatban az előmenetellel és mulasztással. — 22. sz. tábla. Az ismétlő iskolai tanulók előmenetelő évfolyamonként.

C) **Polgári iskolák.** 23. sz. tábla. A fővárosi polgári iskolákba beírtt és az év folyamán elmaradt tanulóknak évfolyamonként való kimutatása az egyes iskolák feltüntetésével 1881/82—1884/85. — 24. sz. tábla. A fővárosi polgári iskolákba járó tanulók kora, évfolyamonként kimutatva, 1881/82—1884/85. — 25. sz. tábla. A fővárosi polgári iskolákba járó tanulók hitfelekezete 1881/82—1884/85. — 26. sz. tábla. A fővárosi polgári iskolák tanulójának egyes tantárgyakban való előmenetelő 1881/82—1884/85.

D) **Középiszkolák. (Gymnasiumok és reáliskolák.)** 27. sz. tábla. A gymnasiumokba és reáliskolákba beírtt és megvizsgált tanulók kimutatása 1881/82—1881/85. — 28. sz. tábla. A gymnasiumokba és reáliskolákba beírtt tanulók kimutatása évfolyamonként 1881/82—1884/85. — 29. sz. tábla. A gymnasiumokba és reáliskolákba beírtt tanulók vallása 1881/82—1884/85. — 30. sz. tábla. A gymnasiumokban és reáliskolákban tartott érettségi vizsgák eredményének és a végzettek pályaválasztásának kimutatása 1881/82—1884/85.

E) **Rajziskolák.** 31. sz. tábla. A fővárosi iparrajziskolákba beírtt tanulók létszáma 1881/82—1884/85.

Budapest főváros statisztikai hivatalának kiadványai.

Irta (ill. szerkesztette) Kőrösi József igazgató. — Grill Károly bizománya. Budapest.

A) »Közlemények.«

- I. Az 1870-dik évi pesti népszámlálás eredményei. 3722 tábla, 8 folio kötetben.
- II. Az 1857-évi népszámlálás eredményei. 1077 tábla, 2 folio kötetben. (Feldolgoztatott 1870-ben.) Ezen két munka, mely a népszámlálás legrészletesebb eredményeit, még pedig városrészenként tartalmazza, csak 12 példányban van (autográfaiilag) sokszorosítva, melyek hatóságok közt kiosztattak.
- III. Előleges jelentés az 1870-dik évi január 1-én történt pesti népszámlálásról. Négy grafikus rajzzal. Pest 1871. Ára 40 kr.
- IV. Pest szabad királyi város az 1870. évben. A népszámlálás és népleírás eredményei. 10 grafikus rajzzal. Pest 1871. Ára 3 frt 50 kr.
- V. Az 1870-dik és 1871-diki pesti építkezések. Pest 1872. Ára 70 kr.
- VI. Jövedelmi adótanulmányok az 1870-diki évről, 1873. Ára 1 frt 50 kr.
- VII. Pestvárosi statisztikai évkönyv. I. évfolyam. Pest, 1873. Ára 3 frt 50 kr.
- VIII. Az 1872-dik évi pesti építkezések. Budapest, 1873. Ára 70 kr.
- IX. A pestvárosi elemi népiskolák az 1871/72. és 1872/73. tanévekben. Nyolcz köre rajzolt táblával. 1875. Ára 2 frt 50 kr.
- X. Pestvárosi adótanulmányok az 1871. és 1872. évi jövedelmi és házbéradóról. Ára 80 kr.
- XI. Pestváros halandósága 1872—1873-ban és annak okai. Egy grafikus tábl. 1876. Ára 2 frt 50 kr.
- XII. Az 1873. és 1874. évi budapesti építkezések. 1875. Ára 70 kr.
- XIII. Adótanulmányok az 1873. és 1874. évekről I. Jövedelmi adó. II. Házbéradó. 1877. Ára 80 kr.
- XIV. Budapest főváros halandósága 1874- és 1875-ben és annak okai. 1877. Ára 2 frt.
- XV. Budapest fővárosa 1881. évben. A népszámlálás és népleírás eredményei. I. füzet 2 grafikai táblával. 1881; ára 2 frt 25 kr. — II. füzet. 7 grafikai táblával. 1882; ára 3 frt 50. — III. füzet. 1883; ára 3 frt 50 kr.
- XVI. Budapest főváros elemi népiskolái az 1873/74, 1874/75, 1875/76 és 1876/77 iskolai években 1883. Ára 1 frt 50 kr.
- XVII. Budapest főváros elemi népiskolái az 1877/8, 1878/9, 1879/80 és 1880/1-diki iskolai években. 1884. Ára 1 frt 50 kr.
- XVIII. Budapest főváros halandósága az 1876—1881. években és annak okai. 1885. Ára 3 frt 50 kr.
- XIX. Hevenyragályok betegedési statisztikája 1881—1883. (Sajtó alatt.)
- XX. Az 1875—1884. évi budapesti építkezések. 1886. Ára 70 kr.
- XXI. Az 1886. évi július hó 1-én tartott népösszeírás eredményei. 1887. Ára 70 kr.
- XXII. Budapest főváros halandósága az 1882—1885-diki években és annak okai. 1888. Ára 1 frt 80 kr.
- XXIII. Budapest főváros közoktatásügyi statisztikája az 1881/2—1884/5 iskolai évekről, 1889. Ára 1 frt 50 kr.
- XXIV. Budapest főváros közoktatásügyi statisztikája az 1885/6—1888/9. iskolai évekről, 1890. Ára 1 frt 50 kr.

B) Időszaki kiadványok.

- Budapest főváros statisztikai hivatalának heti kimutatásai. Tartalmaz adatokat: születésekről, halálozásokról, kereskedelemről (11 árucikk), marhavásárról és közkórházi betegforgalomról, 1873—1889. I—XVII. évf. (26—886. szám.) Ára egy-egy évfolyamnak 3 frt.
- Statisztikai Havi Füzetek. Kiadja a fővárosi statisztikai hivatal. Tárgyalja a születések, esketések, halálozások, halál-okok, légtüneti észleletek, kereskedelem, (42 árucikk) piaci-árak, bankok, napi tőzsdejegyzések, adók, távirtdai forgalom, vízfogyasztás, czéggjegyzések, helyi személyforgalom, idegen forgalom, építkezések stb. h a v o n k é n t i a d a t a i t ; azon felül közöl évenként mintegy 20—30 fővárosi érdekű nagyobb statisztikai czikket. 1874—89. I—XVII. évfolyam (1—199 szám.) Ára egy-egy évfolyamnak 4 frt.
- Bulletin hebdomadaire de statistique internationale. (Nemzetközi heti kimutatás. L. a Nemzetközi statisztika alatt.)

C) Nemzetközi statisztika.

- Statistique internationale des grandes villes.
- I. Section. Mouvement de la population. Tome I. Budapest, Paris, Berlin. 1876. Ára 10 frank.
 - II. " Statistique de finances. Tome I. Budapest, Paris, Berlin. 1877. Ára 12 frank.
- Bulletin annuel des finances des grandes villes. I—IX. évfolyam 1877—1885. Ára egy-egy évfolyamnak 2 frank; az V. évfolyam (öt évi összesítéssel) 3 frank.
- Bulletin hebdomadaire de statistique internationale. Tartalma: Délkeleti Európa több városának népesedési mozgalma. I—XII. évfolyam 1878—89. (1—626. sz.) Ára évenként 4 frank.
- Tableaux internationaux des recensements de 1880—81. — Ville de Budapest. Recensement du 1-er janvier 1881. (Annexe à l'ouvrage du recensement.) Berlin 1882.

D) Egyéb kiadványok.

- A fővárosi kereskedelem emelésére kiküldött bizottság tárgyalásai. I. rész. Ára 1 frt 20 kr.
- Plan du dépouillement du recensement de la ville de Budapest. 1881. Ára 1 frank.
- Katalogus a hivatal munkálatairól. Az 1881-ben Velenczében tartott nemzetközi földrajzi kongresszus számára, magyar, francia és olasz nyelven szerkesztve. Berlin 1881. Puttkammer & Mühlbrecht.
- Magyar Országos kiállítás. 1885. Magyar- és francia nyelvű katalogus a fővárosi statisztikai hivatal által kiállított tárgyakhoz magyar, német és francia nyelven szerkesztve. Budapest, Berlin. 1885.

Külön lenyomatban megjelent:

- Pestváros lakosságának népesedési mozgalma. (Az Évkönyv I. folyamából.) Ára 1 frt.
- Pestváros pénzügye. (Az évkönyv I. folyamából.) Ára 1 frt 40 kr.
- Adalékok az árak történetéhez. (Az Évkönyvből.) Ára 1 frt 40 kr.
- Az 1872/73-diki kolerajárvány (A XI. számú Közleményből.) 1 grafikus rajzzal. Ára 50 kr.
- A gyermekhalandóság Budapestén 1874—1875-ben. (A XIV. számú Közleményből.) Ára 40 kr.
- A fővárosi ipar állapota az 1881. év végével. (A »Statiszt. Havi Füzetek« 129. számából.) Ára 50 kr.
- Az 1881-diki fővárosi népszámlálás előkészítése, keresztülvittele és feldolgozása (a XV. Köz.-ből.)
- A fővárosi születési statisztika ujjaalakítása. (A St. Havi Füz. 198 és 200. számából.) Ára 40 kr.